

ДНІПРОВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ОЛЕСЯ ГОНЧАРА
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНЖЕНЕРНИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ
ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «АСОЦІАЦІЯ ФІНАНСІВ, БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ ТА
СТРАХУВАННЯ ПРИДНІПРОВ'Я»
ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «ОСВІТНІЙ ЦЕНТР «ВІДКРИТЕ ЗНАННЯ»

МАТЕРІАЛИ
У ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

«СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ В РОЗВИТКУ
БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ ТА
ФІНАНСОВИХ РИНКІВ УКРАЇНИ»

Дніпро 2025 рік

ДНІПРОВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ОЛЕСЯ ГОНЧАРА
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНЖЕНЕРНИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ
ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «АСОЦІАЦІЯ ФІНАНСІВ, БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ ТА
СТРАХУВАННЯ ПРИДНІПРОВ'Я»
ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «ОСВІТНІЙ ЦЕНТР «ВІДКРИТЕ ЗНАННЯ»

МАТЕРІАЛИ
V ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВО-
ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ В РОЗВИТКУ
БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ ТА
ФІНАНСОВИХ РИНКІВ УКРАЇНИ

Дніпро 2025 рік

УДК 336 (477)

*Рекомендовано до друку на засіданні вченої ради факультету економіки
Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара
(протокол № 10 від 21.04.2025 р.)*

Рецензенти:

Зоря О.П. доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету

Меліхова Т. О. доктор економічних наук, професор, завідувач обліку, аналізу, оподаткування та аудиту Інженерного навчально-наукового інституту ім.Ю.М.Потебні Запорізького національного університету

Матеріали V Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції "Сучасні тенденції в розвитку банківської системи та фінансових ринків України". Дніпро: ДНУ ім. О. Гончара, 2025. 188с.

Збірка містить матеріали доповідей V Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції з актуальних проблем розвитку банківської системи України. Запропоновані матеріали є цікавими для фахівців грошово-кредитної політики, фінансів, банківської справи та страхування.

УДК 336 (477)

Видано власним коштом
© ДНУ ім.О.Гончара, 2025

ЗМІСТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКВИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО РИНКУ: СВІТОВИЙ ДОСВІД ТА УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

- Афанас'єв В.О.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н. Макаренко Ю.П.* ФІНАНСОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК КЛЮЧ ДО СТАБІЛЬНОСТІ ФІНАНСОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ВІЙНИ 12
- Бабіч В.О.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н. Макаренко Ю.П.* ПОЯВА ТА ЕВОЛЮЦІЯ КРИПТОВАЛЮТ У СВІТІ ТА УКРАЇНІ 14
- Білоус В.Є.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник доц., к.е.н. Адонін С.В.* ІННОВАЦІЇ У СТРАХУВАННІ: ЯК BIG DATA ЗМІНЮЄ РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТ 16
- Гура Є.С.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н. Макаренко Ю.П.* РОЗВИТОК ЦИФРОВИХ ВАЛЮТ І ЇХ ВПЛИВ НА ГЛОБАЛЬНИЙ ФІНАНСОВИЙ РИНОК 18
- Гущин Р.М.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н. Макаренко Ю.П.* СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ КРИПТОВАЛЮТ В УКРАЇНІ І СВІТІ 20
- Євсюкова В.Р.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н. Макаренко Ю.П.* АНАЛІЗ ВИКЛИКІВ ФІНАНСОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ ЧЕРЕЗ ВІЙСЬКОВІ ДІЇ 22
- Ігнацевич Е. С.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О.Й.* ФІНАНСОВІ ЦЕНТРИ ПІВНІЧНОЇ АМЕРИКИ 24
- Ільїна В.В.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О.Й.* ОСОБЛИВОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ 26
- Кацай Д.П.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф. д.е.н. Шевцова О.Й.* КРИПТОВАЛЮТА В УКРАЇНІ: ОСОБЛИВЛСТІ ОБІГУ ПІД ЧАС ВІЙНИ 26
- Кловак В.С.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О.Й.* ВАЛЮТНИЙ РИНОК УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ 28
- Клімова К.А.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник доц., к.е.н. Бобирь О.І.* СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ У РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ ТА ФІНАНСОВИХ РИНКІВ УКРАЇНИ 30

- Крижановський О. Д.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н.*
Шевцова О.Й. ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ У ФІНАНСОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ 32
- Лукінова Д.Р.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н.*
Макаренко Ю.П. ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА ЯК МЕХАНІЗМ РЕГУЛЮВАННЯ
ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ 34
- Назарова Т.Д.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н.*
Шевцова О.Й. РОЗВИТОК FINTECH-КОМПАНІЙ В УКРАЇНІ 36
- Мінаєва Л. О.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н.*
Макаренко Ю.П. ФІНАНСОВІ РИНКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ
ЕКОНОМІКИ 39
- Міщенко А. С.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н.*
Макаренко Ю.П. ФОНДОВИЙ РИНОК: РИЗИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ В
СУЧАСНИХ РЕАЛІЯХ 41
- Приходченко Є.О.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н.*
Шевцова О.Й. ДОХОДИ ТА ВИТРАТИ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ В УМОВАХ
ВІЙНИ 43
- Рева В. І.** (ДДАЕУ) *Науковий керівник проф., д.е.н.* Грабчук О.М.
САМОРЕГУЛІВНІ ОРГАНІЗАЦІЇ НА ФОНДОВОМУ РИНКУ УКРАЇНИ 45
- Савченко К.Д.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник доц., к.е.н.* Бобирь
О.І. РОЗВИТОК СТРАХУВАННЯ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ
НЕСТАБІЛЬНОСТІ 47
- Чебан О.І.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник доц., к.е.н.* Левкович
О.В. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ ПІД ЧАС
ВІЙНИ 49
- Юркова П. Р., Шаповал Д. Є.** (НТУ «Дніпровська політехніка») *Науковий*
керівник доц., к.е.н. Касян С.Я. ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЧНОГО
МАРКЕТИНГУ НА РИНКАХ ФІНАНСОВИХ, РЕКРУТИНГОВИХ ПОСЛУГ
УКРАЇНИ, ЄС ТА СВІТУ 51

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

- Tsvietkova E.V.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник доц., к.е.н. Адонін С.В.* UKRAINE'S BUDGET POLICY: HOW TO ACHIEVE SUSTAINABILITY AND EFFICIENCY OF THE STATE'S FINANCES 54
- Баскакова Х.В.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н. Макаренко Ю.П.* РОЛЬ В ЦИФРОВІЗАЦІЇ В ПІСЛЯВОЄННОМУ ВІДНОВЛЕННІ УКРАЇНИ: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ 56
- Васько В.С.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н. Макаренко Ю.П.* БЮДЖЕТНИЙ ДЕФІЦИТ В СУЧАСНИХ УМОВАХ 58
- Вязьміна В. К.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н. Макаренко Ю.П.* ФІНАНСОВА СТАБІЛЬНІСТЬ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ВИКЛИКИ ТА МЕХАНІЗМИ ПОДОЛАННЯ 60
- Гончаренко В. А.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О.Й.* ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА РИНКУ ПЛАТІЖНИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ 62
- Голікова А.О.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н. Макаренко Ю.П.* ДЕРЖАВНИЙ БОРГ: ПРИЧИНИ, НАСЛІДКИ ТА УПРАВЛІННЯ НИМ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ 65
- Гончаренко В. А.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н. Макаренко Ю.П.* ЗАЛУЧЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ ФІНАНСОВОЇ ДОПОМОГИ ДЛЯ ЗМІЦНЕННЯ ОБОРОНОЗДАТНОСТІ УКРАЇНИ 67
- Гречина А. Р.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник доц., к.д.е.н. Адонін С.В.* ЦИФРОВІЗАЦІЯ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ ЯК ВІДПОВІДЬ НА КРИЗУ 69
- Гущин Р. М.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник д.е.н., проф. Шевцова О.Й.* ТІНІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ ЯК ЗАГРОЗА ФІНАНСОВІЙ БЕЗПЕЦІ КРАЇНИ 71
- Євсюкова В.Р.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник доц., к.е.н. Адонін С.В.* INSURTECH: ЯК АІ ЗМІНЮЄ ПІДХІД ДО СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ ТА МАЙНА 73
- Кацай Д. П.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник доц., к.е.н. Бобирь О.І.* ЦИФРОВІЗАЦІЯ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ У СУЧАСНОМУ СВІТІ 75

- Кловак В. С.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О.Й.* ПРАВОВЕ ТА ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ 77
- Лукінова Д.Р.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н. Макаренко Ю.П.* ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА ЯК МЕХАНІЗМ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ 79
- Кловак В. С.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник доц., к.е.н. Бобирь О.І.* ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ 81
- Малкіна К.А.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О.Й.* БЮРО ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ: ОСНОВНІ ФУНКЦІЇ ТА ЗАВДАННЯ 83
- Пилипенко А. Ю.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н. Макаренко Ю.П.* ФІНАНСОВА СТАБІЛЬНІСТЬ УКРАЇНИ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ 86
- Полієнко М.В.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н. Макаренко Ю.П.* ПРОБЛЕМИ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ 88
- Середа М.А.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О.Й.* ФІНАНСОВА ГРАМОТНІСТЬ НАСЕЛЕННЯ ЯК ЗАПОРУКА РОЗВИТКУ ТА БЕЗПЕКИ ФІНАНСОВОГО РИНКУ 90
- Тюх Ю. М.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О.Й.* БАНКИ ФОНДУ ГАРАНТУВАННЯ ВКЛАДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ ТА БЕЗПЕКИ ЇХ ПОВЕРНЕННЯ 92
- Яремчак М.О.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О.Й.* ЗАХИСТ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ ТА ЇХ ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА 94

ТЕНДЕНЦІЇ ТА НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

- Баскакова Х.В.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н.*
Шевцова О.Й. СТРАТЕГІЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ ТА ЇЇ ЦІЛІ 97
- Білоус В.Є.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н.*
Макаренко Ю.П. ІННОВАЦІЙНІ ПЛАТІЖНІ ТЕХНОЛОГІЇ В СИСТЕМІ БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ УКРАЇНИ 99
- Давиденко Ю.В.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н.*
Шевцова О.Й. ВАЖЛИВІСТЬ ОБЛІКОВОЇ СТАВКИ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ 101
- Ігнацевич Е.С.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н.*
Макаренко Ю.П. РОЛЬ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ У ПІСЛЯВОЄННОМУ ВІДНОВЛЕННІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ 103
- Ільїна В.В.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н.*
Макаренко Ю.П. ПРОБЛЕМИ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ 105
- Кацай Д. П.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н.*
Макаренко Ю.П. ГРОШОВО-КРЕДИТНА СИСТЕМА В УМОВАХ ВІЙНИ 107
- Кривінський Н.І.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник доц., к.е.н.*
Бобирь О.І. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ В УКРАЇНІ 109
- Пархоменко Д.В.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник доц., к.е.н.*
Левкович О.В. ГРОШОВО-КРЕДИТНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ВИКЛИКИ 111
- Пашенко А. І.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник доц., к.е.н.* *Бобирь О.І.* ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМ БОРГОМ УКРАЇНИ 113
- Пеня А. Ю.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н.*
Макаренко Ю.П. ДЕПОЗИТНА ПОЛІТИКА БАНКУ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ЛІКВІДНІСТЬ БАНКУ 116
- Пеня А. Ю.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н.*
Макаренко Ю.П. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ 118

- Пеня А. Ю.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник доц., к.е.н. Бобирь О.І.*
ВПЛИВ КРИПТОВАЛЮТ НА ТРАДИЦІЙНУ БАНКІВСЬКУ СИСТЕМУ
УКРАЇНИ 120
- Середа. М. А.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н.*
Макаренко Ю.П. АДАПТАЦІЯ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ В
УМОВАХ ВІЙНИ 122
- Солоденко Я.А.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник доц., к.е.н.*
Бобирь О.І. МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМ
БОРГОМ У КРИЗОВИЙ ПЕРІОД: УРОКИ ДЛЯ УКРАЇНИ 125
- Сосюра А. Г.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н.*
Макаренко Ю.П. РЕСТРУКТУРИЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОГО БОРГУ ТА ДЕФОЛТ
ЯК МОЖЛИВІ СЦЕНАРІЇ ПОГЛИБЛЕННЯ БОРГОВИХ ПРОБЛЕМ 126
- Трушко А.П.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н.*
Макаренко Ю.П. РОЛЬ ПРИВАТБАНКУ ТА ІНШИХ ДЕРЖАВНИХ БАНКІВ У
ПІДТРИМЦІ ЕКОНОМІКИ В КРИЗОВИЙ ПЕРІОД 128
- Федорова Л.А.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н.*
Макаренко Ю.П. ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ:
ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ 131

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА: ТЕОРЕТИЧНИЙ ТА ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТИ

- Васько В.С.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник доц., к.е.н. Адонін С.В.* 134
КІБЕРСТРАХУВАННЯ: НОВИЙ ТРЕНДУ ФІНАНСОВІЙ БЕЗПЕЦІ БІЗНЕСУ
- Ільїна В.В.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник доц., к.е.н. Бобирь О.І.*
РОЗВИТОК ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ 136
- Крижановський О. Д.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н.*
Макаренко Ю.П. УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ СУБ'ЄКТІВ
ПІДПРИЄМНИЦТВА: ТЕОРЕТИЧНИЙ ТА ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТИ 138
- Курікова А. Є.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н.*
Макаренко Ю.П. ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ 140

- Левчук А. В., Тимошенко А. С., Семенюта С. В.** (ПДАУ) *Науковий керівник проф., д.е.н. Зоря О.П.* ФІНАНСОВІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ЯК ЗАПОРУКА СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ 142
- Максимович А. О.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф. д.е.н. Шевцова О.Й.* ВПЛИВ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ НА УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ МАЛОГО БІЗНЕСУ 144
- Махмудов Е.Ф.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник доц., к.е.н. Левкович О.В.* СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА 146
- Онішук Н.А.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник доц., к.е.н. Адонін С.В.* ОПТИМІЗАЦІЯ ФІНАНСОВИХ ПОТОКІВ ПІДПРИЄМСТВ: СУЧАСНІ ПІДХОДИ ТА МЕТОДИ 148
- Пеня А. Ю.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник доц., к.е.н. Бобирь О.І.* ЗЕЛЕНІ ІНВЕСТИЦІЇ ЯК НОВИЙ ТРЕНД В УКРАЇНІ 150
- Савченко К.Д.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник доц., к.е.н. Адонін С.В.* СТРАХУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РИЗИКІВ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАХИСТУ БІЗНЕСУ 152
- Сосюра А.Г.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник доц. к.е.н. Адонін С.В.* АВТОМАТИЗАЦІЯ ФІНАНСІВ У БІЗНЕСІ: ЯК ТЕХНОЛОГІЇ ЗМІНЮЮТЬ 154
УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ
- Тесля М. І., Слепцова Н. С., Борута І. В.** (ПДАУ) *Науковий керівник проф., д.е.н. Зоря О.П.* ФІНАНСОВЕ УПРАВЛІННЯ ТА ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ У КОНТЕКСТІ 157
СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ
- Трушко А.П.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник доц., к.е.н. Бобирь О.І.* РОЗВИТОК ЕКОНОМІЧНО-ФІНАНСОВОЇ ДУМКИ ХХ – ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ 159
- Ханюков М.О.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник доц., к.е.н. Левкович О.В.* УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ ПІДПРИЄМСТВА 161
- Чернуцька Д. В.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф. д.е.н. Макаренко Ю.П.* ІНВЕСТИЦІЇ В РЕКЛАМУ ТА ЇХ ОКУПНІСТЬ 164

Шкуропат Ю. Р. (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф. д.е.н. Макаренко Ю.П.* ВПЛИВ МАРКЕТИНГОВОЇ СТРАТЕГІЇ НА УСПІШНІСТЬ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ 166

ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ, АУДИТУ І ОПОДАТКУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА В КОНТЕКСТІ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ПРАКТИК ТА СВІТОВОГО ГОСПОДАРСТВА

Вітценко Л.Р. (ЗНУ) *Науковий керівник проф., д.е.н. Меліхова Т.О.* ФІНАНСОВИЙ ОБЛІК ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ТА ЗМІН ОБЛІКОВИХ СТАНДАРТІВ В УКРАЇНІ 169

Воронова А.С. (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф. д.е.н. Макаренко Ю.П.* СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ УКРАЇНИ 171

Вязьміна В. К. (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник доц., к.е.н. Адонін С.В.* ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У СТРАХУВАННІ: ВІД ОЦІНКИ РИЗИКІВ ДО АВТОМАТИЗОВАНИХ ВИПЛАТ 174

Савченко К.Д. (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник доц., к.е.н. Левкович О.В.* ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ 177

Сологуб А.А. (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник доц., к.е.н. Левкович О.В.* ОПОДАТКУВАННЯ ДИВІДЕНДІВ В УКРАЇНІ 180

Шаповалов О.А. (ЗНУ Інженерного навчально-наукового інституту) *Науковий керівник проф. д.е.н. Макаренко А.П.* ОБЛІК ПРИДБАННЯ ТА ВІДПУСКУ МАТЕРІАЛІВ 183

Федорова Л.А. (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник доц., к.е.н. Адонін С.В.* ФІНАНСОВЕ ПЛАНУВАННЯ ДЛЯ ПІДПРИЄМЦІВ: ЯК ЕФЕКТИВНО РОЗПОДІЛЯТИ ДОХОДИ 186

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКВИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО РИНКУ: СВІТОВИЙ ДОСВІД ТА УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Афанас'єв В. О.

Факультет економіки ДНУ ім. О. Гончара

д-р. економ. наук, професор Макаренко Ю.П

ФІНАНСОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК КЛЮЧ ДО СТАБІЛЬНОСТІ ФІНАНСОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ВІЙНИ

В умовах повномасштабного вторгнення фінансова система України змогла адаптуватися завдяки інноваціям, які забезпечили безперервність транзакцій та доступність послуг. Зростання безготівкових платежів стало основою цієї трансформації: 84% українців віддають перевагу розрахункам картками, а 76% використовують безконтактні технології, що дозволило зменшити залежність від готівки та знизити ризики її зберігання [1]. Такі зміни особливо критичними стали для регіонів, де фізичний доступ до банківських відділень обмежений через бойові дії.

Урядова стратегія розвитку FinTech до 2025 року акцентує на створенні єдиного цифрового простору, інтеграції штучного інтелекту та Open Banking [1]. Це сприяє розширенню доступу до фінансових послуг через платформи на кшталт «Дії», де користувачі можуть отримувати соцвиплати, керувати рахунками або навіть брати участь у державних програмах. Для мільйонів переселенців та мобілізованих це стало ключовим механізмом взаємодії з державою та банками.

Попри війну, український FinTech-ринок продовжує зростати: кількість активних стартапів перевищила 200, а інвестиції в галузь у 2023 році склали понад \$300 млн [3]. Мобільний банкінг охопив 65% населення, а онлайн-перекази через додатки вчасно забезпечують фінансування родин на тимчасово окупованих

територіях. Ця стійкість підкреслює, що технології не лише допомагають виживати, а й створюють нові можливості для бізнесу.

Окрему роль відіграє криптовалюта. Законопроект №1023-1 щодо регуляції цифрових активів[4] та ініціатива легалізації майнінгу [5] відкривають шлях для інституційного використання цього інструменту. За час війни через криптоплатформи надійшло понад \$225 млн на потреби армії, а для бізнесу це став каналом міжнародних розрахунків під час обмежень зі SWIFT. Втім, без чітких правил ризику шахрайства та відмивання коштів залишаються високими.

Одночасно зростає загроза кіберзлочинів: у 2023 році 30% атак були націлені на фішинг роздрібних клієнтів, що вимагає вдосконалення захисту даних [6]. Банки вже впроваджують біометричну ідентифікацію, але системна боротьба зі злочинністю потребує сучасних регуляторних рішень.

Фінансові технології в Україні довели, що вони — не просто інструмент зручності, а основа економічної безпеки. Вони забезпечують стабільність ринку через швидкі транзакції, доступність послуг у будь-якій точці країни та альтернативні джерела фінансування. Наступні кроки — посилення кібербезпеки, повноцінна легалізація криптовалют та інтеграція з європейськими фінансовими стандартами — визначатимуть, наскільки міцною буде фінансова система України в умовах тривалої війни та відновлення.

Список використаних джерел

1. Новини Національного Банку України. Електронний ресурс – [Режим доступу: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Strategy_fintech2025_zvit_2021.pdf?v=12].
2. Стратегія розвитку фінтеху в Україні. Електронний ресурс – [Режим доступу: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Strategy_fintech2025_zvit_2021.pdf?v=12].
3. Український фінтех у 2024 році: ключові цифри та факти. Електронний ресурс – [Режим доступу: <https://fintechinsider.com.ua/ukrayinskyj-finteh-u-2024-roczy-klyuchovi-czyfry-ta-fakty/>].
4. Економічна правда. Електронний ресурс – [Режим доступу: <https://pravda.com.ua/finances/koli-v-ukrajini-legalizuyut-kriptovalyutu-vidpovid-800779/>].
5. Інформаційне агентство Уніан. Електронний ресурс – [Режим доступу: <https://www.unian.ua/economics/finance/kriptovalyuta-v-ukrajini-fedorov-rozkriv-potencial-legalizaciji-rinku-kriptovalyut-12850536.html>]
6. Financial club. Електронний ресурс – [Режим доступу: <https://finclub.net/priamova-finansove-shakhraistvo-ta-ioho-osoblyvosti-u-rozdrubnomu-i-korporatyvnomu-sehmentakh.html>]

Бабіч В.О.

Факультет економіки ДНУ ім. О. Гончара

Науковий керівник проф., д.е.н. Макаренко Ю. П.

ПОЯВА ТА ЕВОЛЮЦІЯ КРИПТОВАЛЮТ У СВІТІ ТА УКРАЇНІ

Історія криптовалюти розпочалася після фінансової кризи у 2008-2009 рр., коли світ сколихнула глобальна економічна проблема, а американський долар піддався сумнівам. Саме тоді світ дізнався про першу віртуальну валюту – Bitcoin. Протокол та програмне забезпечення було розроблено анонімною людиною, або групою людей під назвою Satoshi Nakamoto. Ідентифікувати розробників до сьогодні не вдалося [1].

Банки при переказі грошей беруть комісію й інколи зовсім відмовляють у транзакціях через власні умови, тому Накамото запропонували світу новий спосіб перевіряти транзакції без посередників. Біткоїн працює завдяки децентралізованій мережі: є безліч «вузлів», які зберігають однакові копії блокчейну та перевіряють усі транзакції. Феномен полягає у тому, що люди почали «довіряти» цій валюті, оскільки немає держконтролю та ніхто не може заборонити транзакції, або скасувати їх [2].

Для багатьох Bitcoin став інноваційним проривом у галузі фінансів та надихнув інших на розробку нових криптовалют та блокчейн-рішень. Нещодавня поява нових токенів Дональда Трампа - \$TRUMP та Меланії Трамп -\$MELANIA стала несподіванкою для більшості. Люди розділилися на дві категорії: «за» та «проти». Перші вважають, що завдяки новим мемкоїнам зросте зацікавлення крипторинком та більше людей будуть дізнаватись, інвестуватимуть у цифрову валюту. Інші, навпаки, невдоволені й вважають, мемкоїни безцінними [3].

Мемкоїн \$TRUMP стартував 18.01.2025 р. з \$6,24 та максимальної своєї ціни він досягнув на наступний день після випуску; він коштував \$75,35. Наразі його вартість сягає \$12,99 та займає 38 сходинку у рейтингу з ринковою капіталізацією у 2 596 939 702,99 доларів США [4].

Мемкоїн Меланії досягав ціни у 13,73\$ 20.01.2025 р. та найменше коштував 28.02.2025 р., а саме, \$0,7986. На 1 березня 2025 р. його вартість становить \$ 0,8565 з ринковою капіталізацією у 457 064 242,9 доларів США, займає 122 сходинку на ринку. Ці криптовалюти набули розголосу через імена, політичну ситуацію та зацікавленими медіа. Як і багато інших мемкоїнів вони вважаються спекулятивними та їхній успіх залежить від «хайпу», адже вони розроблені не на чіткій бизнес-моделі [5].

Експерти Chainalysis повідомили, що Україна у 2024 зайняла друге місце в Східній Європі за показниками криптоактивності. На нашу країну припадає понад 100 млрд доларів від вартості всіх криптовалютних транзакцій [6]. Така популярність обумовлена багатьма факторами: політична ситуація, великі комісії у банках за перекази з-за кордону та великий зріст криптофахівців. Нині навіть у звичайному магазині можна розплатитись криптовалютою через Trustee Plus - криптогаманець, розроблений українцями.

Існувала також криптовалюта, орієнтована на українців - Карбованець (Karbo). Розробник випустив її 30 травня 2016 року та залишився анонімним. Щоденний обіг у березні 2021 року становив від 10 до 20 тисяч доларів. Станом на лютий 2021 року ринкова капіталізація досягала 3 мільйонів доларів.

Наразі криптовалюта Karbo не функціонує, попри те, що вона працювала багато років та мала гарні перспективи [7].

У багатьох державах активно обговорюються питання, пов'язані з законодавчим регулюванням криптовалют, впровадженням оподаткування. В Україні вже ухвалено закон «Про віртуальні активи», який регулює правовідносини, пов'язані з обігом віртуальних активів, визначає права та обов'язки учасників ринку та встановлює правила державного регулювання [8].

Поява криптовалют кардинально змінила фінансовий ринок. Це великий крок до цифрового майбутнього. Сфера залишається високоризиковою, але багато країн розробляють законодавчу базу, яка посилює захист та сприяє легалізації криптовалют. Україна - одна з них.

Список використаних джерел

1. Cryptocurrency Dictionary [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://info.nic.ua/uk/blog-uk/cryptocurrency-dictionary/>.
2. Nakamoto S. Bitcoin: A Peer-to-Peer Electronic Cash System [Електронний ресурс]. – 2008. – Режим доступу: <https://bitcoin.org/bitcoin.pdf>.
3. Трамп і його дружина Меланія випустили іменні мемкоїни [Електронний ресурс] // FinClub. – Режим доступу: <https://finclub.net/news/tramp-i-ioho-druzhyna-melania-vypustily-imenni-memkoiny.html>.
4. Official Trump [Електронний ресурс] // CoinMarketCap. – Режим доступу: <https://coinmarketcap.com/currencies/official-trump/#News> (дата звернення: 01.03.2025).
5. Melania Meme [Електронний ресурс] // CoinMarketCap. – Режим доступу: <https://coinmarketcap.com/currencies/melania-meme/> (дата звернення: 01.03.2025).
6. Найперспективніші криптовалюти на 2025 рік [Електронний ресурс] // Finance.ua. – Режим доступу: <https://finance.ua/ua/goodtoknow/naiperspektyvnishi-kryptovaliuty-na-2025-rik>.
7. Karbo [Електронний ресурс] // ProBitcoin.com.ua. – Режим доступу: <https://probitcoin.com.ua/karbo.html>.
8. Закон України «Про віртуальні активи» від 17.02.2022 № 2074-IX [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-20#Text>.

Білоус В.Є.

Факультет економіки ДНУ ім. О. Гончара

Науковий керівник доц., к. е. н. Адонін С.В.

ІННОВАЦІЇ У СТРАХУВАННІ: ЯК BIG DATA ЗМІНЮЄ РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТ

Ми живемо у світі, де цифрові технології стали невід'ємною частиною життя – мобільний інтернет, хмарні сервіси, стримінг, інтернет речей. Кожного дня у світі створюються величезні обсяги даних, і ця кількість постійно зростає. Щодня у світі генерується близько 2,5 квінтільйона байт інформації, і цей показник невинно зростає. За прогнозами Statista, у 2025 році загальний обсяг створених, збережених і використаних даних перевищить 181 зеттабайт, тоді як у 2010 році їх було лише два [1]. Обробка таких масивів у реальному часі стала серйозним викликом для цифрової індустрії, що вимагало нових технологій, потужніших обчислювальних ресурсів і вдосконаленого програмного забезпечення. Так з'явилася концепція Big Data – аналізу величезних обсягів інформації, які неможливо опрацювати традиційними методами через їхній

масштаб, швидкість оновлення та різноманітність.

Страховання є одним із провідних секторів, що активно впроваджує рішення на основі Big Data.

Одним із ключових напрямів використання Big Data є оцінка ризиків та підписання договорів. Раніше компанії покладалися на статистичні моделі, але зараз аналітика дозволяє швидше оцінювати ймовірність страхового випадку, враховуючи додаткові фактори, такі як спосіб життя чи поведінкові дані клієнта. Це не лише підвищує точність розрахунку страхових премій, а й мінімізує фінансові ризики компаній. У США Metromile, який належить Lemonade, застосовує Big Data для створення страхових продуктів, що базуються на пробігу автомобіля, що дозволяє забезпечити справедливі тарифи для клієнтів [2].

Завдяки глибокому аналізу даних страховики можуть краще розуміти потреби клієнтів, що значно покращує роботу з ними. Персоналізовані пропозиції, автоматизоване обслуговування та прогнозування запитів дозволяють підвищити рівень задоволеності клієнтів. Наприклад, сучасні чат-боти можуть не лише відповідати на запитання, а й миттєво підбирати страхові продукти відповідно до запитів користувачів.

Ще один важливий аспект – оптимізація страхових процесів. Big Data допомагає автоматизувати рутинні операції, такі як обробка заявок, перевірка документів та виявлення шахрайства. Це дозволяє компаніям швидше ухвалювати рішення, знижувати витрати та уникати фінансових втрат від неправомірних дій клієнтів.

Окрім оптимізації внутрішніх процесів, великі дані дають можливість створювати персоналізовані страхові продукти. Замість стандартних полісів клієнти отримують пропозиції, що враховують їхній реальний стиль життя, звички та поведінкові особливості. Наприклад, водії, які дотримуються правил дорожнього руху, можуть отримати знижки на автостраховання, а люди, які ведуть здоровий спосіб життя – кращі умови медичного страхування [3].

Незважаючи на очевидні переваги, впровадження Big Data у страхову

галузь супроводжується низкою викликів. Одним із основних є забезпечення конфіденційності та безпеки даних клієнтів, що потребує суворих стандартів захисту та відповідності нормативним вимогам. Крім того, інтеграція Big Data вимагає значних інвестицій у технології та кваліфікований персонал. Страхові компанії повинні бути готовими до змін у бізнес-процесах та культурі через нові технології.

Список використаних джерел

1. Amount of data created, consumed, and stored. Statista. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.statista.com/statistics/871513/worldwide-data-created/#:~:text=The%20total%20amount%20of%20data,replicated%20reached%20a%20new%20high>
2. Сіренко Н. М., Мікуляк К. А., Нестерчук Т. В., Рудь Н. В. Конкуренція в епоху цифровізації: нові технології у страхуванні як фактор успіху. Modern Economics. 2024. № 48(2024). С. 109-116. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/20602/1/sirenko.pdf>
3. Big Data у страхуванні: чому це основа майбутнього індустрії. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://wezom.com.ua/ua/blog/big-data-u-strahuvanni>

Гура Є.С.

Факультет економіки ДНУ ім.О.Гончара

Науковий керівник проф.,д.е.н. Макаренко Ю. П.

РОЗВИТОК ЦИФРОВИХ ВАЛЮТ І ЇХ ВПЛИВ НА ГЛОБАЛЬНИЙ ФІНАНСОВИЙ РИНОК

Фінансова система все частіше охоплює цифрові валюти, які трансформують традиційні методи грошового обігу, банківських операцій та міжнародних платежів. Цифрова фінансова епоха здійснює появою криптовалют, розвитку цифрових валют Центрального банку та зростаючої популярності Steiblcoins. Ефекти цих змін неоднозначні. Цифрові валюти сприяють транзакціям, зменшують витрати та роблять фінансові операції більш доступними. І навпаки, вони створюють перешкоди для впровадження грошово-кредитної політики, фінансового регулювання та економічної стабільності. Зростання цифрових валют може мати значний вплив на функцію банків, фінансових посередників та грошово-кредитної політики націй.

Перші цифрові валюти, такі як Bitcoin, з'явилися у 2009 році, запропонувавши децентралізовану альтернативу традиційним фінансовим системам. Вони базуються на технології блокчейн, що забезпечує прозорість та безпеку транзакцій.

У відповідь на зростання популярності криптовалют, центральні банки почали розробляти власні цифрові валюти центральних банків (CBDC). Станом на вересень 2024 року, 134 країни, що представляють 98% світової економіки, досліджують можливості впровадження CBDC. Китай, Багамські Острови та Нігерія вже запустили свої цифрові валюти та спостерігають зростання їх використання. [1]

Стейблкоїни – цифрові валюти, прив'язані до стабільних активів, таких як долар США, для зменшення волатильності. Вони поєднують переваги криптовалют з відносною стабільністю фіатних валют.

Цифрові валюти можуть запропонувати фінансові послуги для великої кількості небанківських рахунків, особливо в країнах, що розвиваються.

Оскільки цифрові валюти децентралізовані, традиційні фінансові установи можуть втратити свій ексклюзивний контроль над конкретними типами транзакцій, спонукаючи їх переоцінити свої позиції у фінансовій системі.

CBDC Вступ вводить інноваційні методи управління грошима та контролю інфляції до центральних банків. Тим не менш, це вимагає створення нових регуляторних рамок для боротьби з фінансовими злочинами та підтримкою стабільності у фінансовій системі.

Цифрові валюти мають потенціал для впорядкування та спрощення міжнародних платежів шляхом мінімізації участі банків –кореспондентів та зменшення кількості транзакцій. Однак вони також можуть бути мішенню для кібератак. Підтримка конфіденційності під час транзакцій під час дотримання регуляторних вимог є складним зусиллям. [2]

Широке прийняття цифрових валют може призвести до зменшення депозитів у банківській системі, що може вплинути на кредитування та загальну

стабільність фінансового сектору. Важливість встановлення глобальних стандартів та співпраці між країнами для ефективного управління цифровими валютами зберігається. Очікується, що цифрові валюти будуть легко інтегровані в існуючі фінансові системи, пропонуючи гібридні рішення для користувачів. Нові фінансові інструменти, такі як розумні контракти та децентралізовані фінансові платформи, потенційно можуть виникнути з цифрових валют. Держави, які швидше приймають та коригуються до цифрових валют, можуть отримати конкурентну перевагу у світовій економіці. [3]

Як результат, цифрові валюти вже впливають на глобальний фінансовий ринок, змінюючи традиційні методи фінансових операцій та потребуючи адаптації поточних регуляторних та інфраструктурних рамок.

Основними питаннями залишаються баланс між технологічними інноваціями та державним контролем, забезпечення фінансової безпеки та захист від фінансових злочинів. Розвиток міжнародних стандартів регулювання цифрових валют може допомогти гармонізувати світовий фінансовий ринок та мінімізувати ризики, пов'язані з волатильністю та нелегальним використанням цифрових активів.

Список використаних джерел

1.Reuters. «Central bank digital currency momentum growing, study shows» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.reuters.com/markets/currencies/central-bank-digital-currency-momentum-growing-study-shows-2024-09-17/?utm_source=chatgpt.com

2. Чернишова О. Б. Возняковська К. А. Башлай С. В.- СВІТОВИЙ ДОСВІД РОЗВИТКУ ЦИФРОВИХ ВАЛЮТЦЕНТРАЛЬНИХ БАНКІВ І ЙОГО ВПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ -2021- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/937?utm_source=chatgpt.com

3. Цифрові валюти у світовій фінансовій системі: переваги, недоліки, ризики, регулювання [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [file:///C:/Users/olegb/Downloads/10186-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-20260-1-10-20210608%20\(4\).pdf](file:///C:/Users/olegb/Downloads/10186-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-20260-1-10-20210608%20(4).pdf)

Гущин Р. М.

Факультет економіки ДНУ ім. О. Гончара

Науковий керівник проф., д. е. н. Макаренко Ю. П.

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ КРИПТОВАЛЮТ В УКРАЇНІ І СВІТІ

На сучасному етапі розвитку світової економіки стан грошової системи має вирішальне значення. Сьогодні біткойн є однією з найвідоміших криптовалют у світі, що привертає увагу інвесторів, підприємців та звичайних користувачів. Його популярність пояснюється децентралізованою природою та довірою спільноти.

Першу згадку про криптовалюту зробив японець Вей Дай, однак платіжну систему розробив Сатоші Накамото, який увів термін «криптовалюта». Це цифрова монета, захищена від підробки, яку можна зберігати в електронних гаманцях та переказувати між ними. Найвідомішою криптовалютою є Bitcoin, що існує завдяки довірі користувачів. Вона нічим не забезпечена та функціонує децентралізовано. Основна перевага — анонімність. У світі налічується понад 1,7 тис. віртуальних валют, з яких більше 600 активні, а ринкова вартість 30 перевищує \$1 млрд. [1]

Bitcoin має відкритий вихідний код, необмежені можливості для транзакцій, однорангову мережу та захист від інфляції через ліміт у 21 мільйон монет. Через зростаючу складність майнінгу, очікується, що ця межа буде досягнута приблизно через 130 років. Bitcoin також не залежить від державної грошово-кредитної політики, оскільки не контролюється центральним банком. [2]

Регулювання криптовалют варіюється від країни до країни. Великобританія підтримує стартапи в цій сфері, але законодавча база все ще формується. Вісім штатів США розглядають законодавство щодо легалізації біткоїна та технології блокчейн. Венесуела створила власну цифрову валюту для подолання санкцій, Австрія регулює криптовалютні фінансові послуги, а Японія визнала цифрові валюти офіційним платіжним засобом з 2017 року. Китай обмежив майнінг, а Південна Корея розглядає можливість заборони криптовалют. [1]

Україна входить до першої десятки країн за кількістю користувачів біткоїна. Криптовалюти офіційно не визнані, але за відсутності законодавчої бази

уряд розглядає можливість їх регулювання, що створює ризики для економіки та безпеки. Національний координаційний центр кібербезпеки відзначив необхідність розробки правового регулювання ринку криптовалют. Голова Ради національної безпеки і оборони України наголосив на важливості контролю над цим сектором. [2]

Bitcoin базується на технології блокчейн, яка забезпечує децентралізацію, анонімність та безпеку. Основними перевагами криптовалют є відсутність емісійних центрів, контрольованість емісії та стійкість до інфляції. Деякі країни легалізували цифрові валюти, в той час як інші наклали на них обмеження. Європейські країни вивчають шляхи інтеграції криптовалют у реальну економіку. Враховуючи швидке поширення криптовалют, країни повинні визначити регуляторні стратегії для мінімізації ризиків та використання цієї фінансової технології. [1]

Список використаних джерел

1. КРИПТОВАЛЮТА В СВІТІ: СТАН, РЕГУЛЮВАННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

<https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/623680.pdf>

2. РИНОК КРИПТОВАЛЮТ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

http://www.market-infr.od.ua/journals/2024/78_2024/13.pdf

Євсюкова В.Р.

Факультет економіки ДНУ ім. О.Гончара

Науковий керівник проф., д. е. н. Макаренко Ю.П

АНАЛІЗ ВИКЛИКІВ ФІНАНСОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ ЧЕРЕЗ ВІЙСЬКОВІ ДІЇ

Фінансові ринки сприяють руху капіталу та фінансових ресурсів і підтримують економічну стабільність. Розвиток фінансових ринків демонструє гнучкість фінансової системи та її здатність реагувати на економічні та політичні зміни. Конфлікти створюють виклики для цієї системи, спричиняючи фінансову

нестабільність, падіння гривні та обмежений доступ до міжнародних ринків. Для підтримки економіки необхідно мобілізувати, розподіляти та перерозподіляти фінансові ресурси. Це відбувається за допомогою двох механізмів: мобілізації коштів та фінансових ринків, де капітал торгується у формі кредитів та інвестицій [1].

Формування фінансового ринку в Україні розпочалося у 1992 році з випуску акцій акціонерних товариств та депозитних сертифікатів комерційних банків. У країнах з розвинутою ринковою економікою сучасний рівень фінансової системи є результатом десятиліть еволюції ринкових відносин [2].

Сьогодні фінансові ринки України стикаються з низкою викликів:

1) Геополітична нестабільність та військовий конфлікт: російське військове вторгнення в Україну призвело до руйнування інфраструктури, масової міграції населення та економічної кризи. Це знизило інвестиційну привабливість, обмежило фінансування та сповільнило розвиток.

2) Девальвація гривні та зростання інфляції: різке зростання цін на товари та послуги в поєднанні зі знеціненням національної валюти суттєво знизило купівельну спроможність населення, зробило кредити дорожчими та ускладнило прогнозування руху коштів;

3) Недостатня фінансова грамотність: брак знань у фінансовому секторі обмежує можливості населення ефективно використовувати фінансові продукти, що сприяє поширенню шахрайських схем, у тому числі фінансових пірамід;

4) Слабке корпоративне управління: недостатня прозорість та ефективність процесів управління українськими компаніями стримує приплив інвестицій, ускладнює конкуренцію на міжнародних ринках. Конфлікт значно погіршив інвестиційний клімат в Україні, що призвело до скорочення інвестицій через збільшення ризиків та погіршення бізнес-середовища. Індекс інвестиційної привабливості відображає вплив політичних, економічних та військових факторів на країну: у період з 2020 по 2024 рік індекс коливався, знизившись у 2022 році та знову підвищившись у 2023-2024 роках. Тим не менш, індекс залишається нижче

середнього рівня і вказує на високий рівень ризику для інвесторів [3].

5) Значна тіньова економіка: висока частка нелегального бізнесу ускладнює контроль за рухом коштів, зменшує податкові надходження та підриває довіру до офіційних економічних інституцій країни [4].

У відповідь на це Національний банк України (НБУ) швидко запровадив заходи для стабілізації фінансового сектору. Основні заходи включали запровадження фіксованого обмінного курсу, тимчасові обмеження на зняття готівки та обмеження на фінансування бюджету готівкою через купівлю облігацій місцевої позики. Контроль за рухом капіталу залишається важливим, оскільки скорочення експорту зменшує надходження іноземної валюти [5].

Список використаних джерел:

1. Білоус О.А. Ринок облігацій як сегмент фондового ринку // Фінанси України. – 2005.
2. Татарин Н.Б., Чоп Т.І. Проблеми фінансового ринку України та шляхи їх подолання. ЕКОНОМІКА І СУСПІЛЬСТВО Випуск # 19 / 2019 DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2018-19-1753>
3. Європейська бізнес асоціація. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://eba.com.ua/research/doslidzhennya-ta-analilyka/>
4. Татарин Н. Б. Фінансовий ринок України: аналіз сучасного стану, загрози, проблеми та перспективи / Наталя Богданівна Татарин, Даниїла Михайлівна Половко // Галицький економічний вісник. Т. : ТНТУ, 2023. Том 83. № 4. С. 78–88. (Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок).
5. Пурий Г. Сучасний стан та перспективи розвитку банківської системи України. Фінансовий простір. 2017. № 3. С. 41–45. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fin_pr_2017_3_7

Ігнацевич Е. С.

Факультет економіки ДНУ ім. О.Гончара

Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О.Й

ФІНАНСОВІ ЦЕНТРИ ПІВНІЧНОЇ АМЕРИКИ

Фінансові центри Сполучених Штатів Америки відіграють вирішальну роль у формуванні та підтримці фінансів Північної Америки та впливають на економіку світу. Ці міста є осередками фінансових операцій, інвестицій та управління капіталом, забезпечуючи платформу для розвитку бізнесу та

міжнародної торгівлі. Серед найвпливовіших фінансових центрів США виділяються Нью-Йорк, Чикаго, Сан-Франциско, Бостон та Вашингтон.

Нью-Йорк, розташований на східному узбережжі США, вважається провідним фінансовим центром не лише країни, а й світу. У нижньому Мангеттені знаходиться фінансовий район, відомий як Волл-стріт, де розташована Нью-Йоркська фондова біржа (NYSE) — найбільша у світі за обсягом ринкової капіталізації. Місто також є домівкою для численних інвестиційних банків, хедж-фондів та страхових компаній. За результатами оцінки фінансової консалтингової компанії Z/Yen Group Ltd., Нью-Йорк посідає перше місце серед фінансових центрів світу майже 10 років поспіль [2].

Чикаго, розташоване в штаті Іллінойс, є важливим фінансовим центром, особливо відомим своїми товарними та фінансовими біржами. Тут знаходиться Чиказька товарна біржа (CME), одна з найбільших у світі, де торгуються ф'ючерсні контракти на різні товари та фінансові інструменти. Місто також є домівкою для Чиказької ради з торгівлі (CBOT) та Чиказької опціонної біржі (CBOE), що робить його ключовим центром для торгівлі деривативами та іншими фінансовими інструментами [3].

Сан-Франциско, розташоване на західному узбережжі США в штаті Каліфорнія, є значним фінансовим центром, особливо в галузі технологій та венчурного капіталу. Місто є воротами до Силіконової долини, де розташовані штаб-квартири багатьох провідних технологічних компаній світу. Сан-Франциско також є домівкою для Федерального резервного банку Сан-Франциско та численних інвестиційних фірм, що спеціалізуються на фінансуванні стартапів та новітніх технологій [3].

Бостон, розташований у штаті Массачусетс, є важливим фінансовим центром, відомим своїми потужними інвестиційними фондами та освітніми установами. Місто є домівкою для багатьох взаємних фондів та хедж-фондів, а також для великих страхових компаній. Близькість до провідних університетів,

таких як Гарвард та Массачусетський технологічний інститут, сприяє розвитку фінансових досліджень та інновацій [4].

Вашингтон, столиця США, також відіграє значну роль у фінансовій сфері країни. Тут розташовані головні офіси багатьох урядових фінансових установ, таких як Федеральна резервна система та Міністерство фінансів США. Крім того, у Вашингтоні знаходяться штаб-квартири міжнародних фінансових організацій, таких як Світовий банк та Міжнародний валютний фонд, що підкреслює його важливість у глобальній фінансовій системі [5].

Кожне з цих міст робить унікальний внесок у фінансову систему США та світу загалом. Разом ці фінансові центри створюють міцну та диверсифіковану основу для економічного розвитку та процвітання Сполучених Штатів Америки

Список використаних джерел:

1. Z/Yen Group Ltd. – щорічний звіт Global Financial Centres Index (GFCI) про світові фінансові центри URL: <https://www.longfinance.net/programmes/financial-centre-futures/global-financial-centres-index>.
2. Чиказька рада з торгівлі (CBOT) та Чиказька опціонна біржа (CBOE) – основні біржі для торгівлі фінансовими інструментами URL: <https://www.cboe.com/>
3. Федеральний резервний банк Сан-Франциско – частина Федеральної резервної системи США. URL: <https://www.frbsf.org/>.
4. Інвестиційні фонди та фінансова освіта в Бостоні – роль Гарварду та Массачусетського технологічного інституту у фінансовій сфері. URL: <https://www.harvard.edu/>.
5. Світовий банк Міжнародний валютний фонд (МВФ) – глобальні фінансові організації, розташовані у Вашингтоні. URL: <https://www.worldbank.org/> URL: <https://www.imf.org/>.

Ільїна В.В.

Факультет економіки ДНУ ім. О.Гончара

Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О.Й.

ОСОБЛИВОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Інвестиційна діяльність в Україні є важливою складовою економічного розвитку країни. Вона включає сукупність практичних дій, спрямованих на реалізацію інвестицій юридичними особами, державою та громадянами. Об'єктами інвестиційної діяльності можуть бути будь-яке майно, включаючи

основні фонди, оборотні кошти, цінні папери та інтелектуальні цінності.

Незважаючи на потенціал, інвестиційний клімат в Україні стикається з низкою проблем. Серед основних перешкод виділяють політичну нестабільність, корупцію та недосконалу правову систему. Ці фактори негативно впливають на довіру інвесторів та стримують приплив іноземного капіталу [1].

Економічна нестабільність також є значним викликом для інвестиційної діяльності. Коливання макроекономічних показників, таких як інфляція та валютний курс, створюють додаткові ризики для інвесторів. Крім того, тривалість та непослідовність економічних реформ ускладнюють прогнозування та планування інвестиційних проєктів [2].

Важливим аспектом є інфраструктурний розвиток. Недостатньо розвинена транспортна та енергетична інфраструктура може обмежувати ефективність реалізації інвестиційних проєктів. Модернізація цих секторів потребує значних вкладень, але водночас відкриває можливості для інвесторів, зацікавлених у довгострокових проєктах.

Людський капітал України характеризується високим рівнем кваліфікації, особливо в галузях інформаційних технологій та інженерії. Це створює сприятливі умови для розвитку високотехнологічних виробництв та науково-дослідних центрів. Однак відтік кадрів за кордон через економічні та соціальні фактори може стати перешкодою для реалізації інвестиційних ініціатив [3].

Фінансовий сектор України зазнав значних змін, спрямованих на підвищення його стійкості та прозорості. Проте високі процентні ставки та обмежений доступ до довгострокового фінансування залишаються проблемними аспектами. Це може ускладнювати реалізацію масштабних інвестиційних проєктів, особливо для малого та середнього бізнесу [4].

Інноваційний потенціал України зростає, особливо в секторі стартапів та інформаційних технологій. Державна підтримка інноваційних підприємств та наукових досліджень може стимулювати інвесторів вкладати кошти в ці галузі. Однак для повноцінного розвитку необхідно створити сприятливі умови,

включаючи податкові стимули та захист інтелектуальної власності.

Міжнародна інтеграція України, у тому числі її Угода про асоціацію з Європейським Союзом, надає багато можливостей для інвесторів. Гармонізація стандартів та спрощення торговельних процедур сприяють інтеграційному тренду України у світову економіку. Однак для повноцінної реалізації цього потенціалу необхідно продовжувати реформи та забезпечувати відповідність міжнародним стандартам[5].

Отже, інвестиційна діяльність в Україні має значний потенціал, проте стикається з низкою викликів. Для покращення інвестиційного клімату необхідно забезпечити політичну та економічну стабільність, боротися з корупцією, модернізувати інфраструктуру та створювати сприятливі умови для бізнесу. Лише комплексний підхід дозволить залучити більше інвестицій та сприяти сталому розвитку країни.

Список використаних джерел

1. Атамас О. Інвестиційна діяльність в Україні: реалії сьогодення. Економіка та суспільство. 2023. №54. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2753>.
2. Башуцька О.С. Грицун М.М. Особливості інвестиційної діяльності в Україні URL: https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/37060/2/TSEFIRS_2021_Bashutska_O-Features_of_investment_131-133.pdf.
3. Мацука В.М. Інвестиційна діяльність України в глобальному середовищі. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. 2020. № 6. URL: https://www.econ.vernadskyjournals.in.ua/journals/2020/31_70_6/6.pdf.
4. Мороз О.С. Інвестиційна діяльність в Україні в умовах економічної кризи. Економічний простір. 2020. № 154. URL: <https://prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/473>
5. Інвестиційна діяльність в Україні. Департамент інвестицій МЕУ. URL: <https://me.gov.ua/Documents/Detail?id=b6d0940d-2443-41c4-82ec-86e6d2e56973&lang=uk-UA&title=InvestitsiinaDiialnistVUkrainiZa2022-Rik&utm>

Кацай Д.П.

Факультет економіки ДНУ ім. О. Гончара

Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О.Й.

ВАЛЮТНИЙ РИНОК УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Розв'язання повномасштабної війни Росією проти України у лютому 2022

року стало серйозним викликом для економіки країни, особливо для валютного ринку. Війна спричинила значні проблеми в зовнішній торгівлі, блокуванні експорту, а також викликала паніку серед населення та бізнесу. Це суттєво вплинуло на попит і пропозицію валюти в країні [1].

На початку вторгнення Національний банк України (НБУ) оперативно запровадив кілька ключових рішень для стабілізації ситуації. Головним заходом стало фіксування курсу гривні на рівні 29,25 грн/дол. Це дозволило уникнути стрімкої девальвації національної валюти. Одночасно НБУ ввів жорсткі обмеження на валютні операції: купівлю валюти для некритичних потреб заборонили, а вільне курсоутворення на міжбанківському ринку тимчасово призупинили [2].

Війна призвела до значного скорочення валютних надходжень через блокаду чорноморських портів. Ці порти були основним каналом експорту української агропродукції, яка становила значну частку валютної виручки країни. Втрата цих доходів створила дефіцит валюти, що посилювало тиск на курс гривні. Крім того, через паніку серед громадян і підприємств попит на іноземну валюту суттєво зріс. Це потребувало активного втручання НБУ, який використовував валютні резерви для підтримання стабільності [3].

У липні 2022 року Національний банк скорегував офіційний курс гривні до 36,57 грн/дол., що стало відображенням реальної ситуації на ринку. Цей крок дозволив зменшити дисбаланси та адаптувати економіку до нових умов. Водночас війна спричинила різке зростання інфляції. Подорожчання імпортованих товарів і девальвація гривні посилили інфляційний тиск, що відобразилося на цінах у країні [1]. Міжнародна фінансова допомога відіграла ключову роль у підтримці валютного ринку у 2024 році. Україна

отримала значні кредити та гранти від МВФ, Європейського Союзу та інших міжнародних партнерів. Це допомогло стабілізувати платіжний баланс і профінансувати бюджетні витрати в умовах війни [4].

Національний банк поступово адаптував свої заходи до умов воєнного часу.

Відновлення роботи валютного ринку відбувалося шляхом зменшення обмежень для імпортерів і експортерів. Також уряд і НБУ активно працюють над підвищенням інвестиційної привабливості України, що передбачає реформування фінансового сектора та створення сприятливих умов для міжнародного бізнесу [3]. Стратегічними цілями після завершення війни є стабілізація гривні, залучення іноземних інвестицій та відновлення економіки. Валютні резерви країни мають використовуватися для фінансування великих інфраструктурних проектів і стимулювання економічного зростання [1].

Повернення до гнучкого режиму регулювання валютного курсу планується НБУ по завершенню війни. Це буде сприяти подальшій політиці регулятора щодо пом'якшення регулювання валютного ринку та зняття низки обмежень, що була розпочата ще в довоєнний період. Наприклад, це стосується можливості надання дозволу небанківським фінансовим інститутам купувати валюту у НБУ. Незважаючи на всі труднощі, українська економіка демонструє адаптивність до кризових умов. Подальший розвиток валютного ринку залежатиме від ефективності дій уряду, міжнародної підтримки та реалізації післявоєнних реформ.

Список використаних джерел

1. Використання інструментів валютного регулювання в умовах воєнного стану URL: <https://www.transformations.in.ua/index.php/journal/article/view/27/28>
2. Шапран Н.С. Тенденції розвитку валютного ринку України в період війни Економіка та суспільство 2023. Вип.7 URL: file:///C:/Users/user/Downloads/3125-Текст%20статті-3034-1-10-20231214.pdf.
3. Коментар Національного банку щодо зміни реального ВВП у 2022 році URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/komentar-natsionalnogo-banku-schodo-zmini-realnogo-vvp-u-2022-rotsi>
4. Національний банк й надалі вживає заходів для підвищення інвестиційної привабливості та підтримання обороноздатності України 2024 р. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/natsionalniy-bank-y-nadali-vjivaye-zahodiv-dlya-pidvischennya-investitsiynoyi-privablivosti-ta-pidtrimannya-oboronzdatnosti-ukrayini>.

Клімова К.А.

Факультет економіки ДНУ ім. О. Гончара

Науковий керівник доц., к. е. н. Бобирь О.І.

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ У РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ ТА

ФІНАНСОВИХ РИНКІВ УКРАЇНИ

Банківська система України та фінансові ринки активно змінюються, пристосовуючись до нових умов. Це пов'язано з розвитком технологій, впливом міжнародних стандартів та внутрішніми реформами. Головні зміни стосуються впровадження цифрових послуг, посилення контролю за роботою банків, зростання доступу до фінансових ресурсів та залучення інвестицій. Ці процеси є важливими для покращення економіки та підвищення добробуту населення.

1. Цифрові технології в банківській системі

Сьогодні банки активно переходять до використання цифрових технологій. Це означає, що багато послуг можна отримати онлайн без відвідування відділень. Наприклад, через мобільні додатки можна перевіряти рахунок, оплачувати покупки, брати кредити чи переказувати гроші. Українські банки, такі як «ПриватБанк» та «Монобанк», вважаються лідерами у впровадженні цифрових рішень. Наприклад, вони пропонують цілодобовий онлайн-банкінг і сервіси для бізнесу, що дозволяє клієнтам заощаджувати час і гроші.

2. Нові правила для банків

Національний банк України (НБУ) запроваджує нові вимоги до роботи банків. Це робиться для того, щоб банки були більш надійними і не ризикували коштами клієнтів. Зокрема, НБУ посилює контроль за тим, як банки видають кредити та зберігають гроші. Також банки зобов'язані звітувати про свою діяльність прозоріше, щоб клієнти розуміли, як працює їхній банк. Такі зміни підвищують довіру до банківської системи та захищають вкладників. Крім того, НБУ працює над впровадженням нових стандартів, які відповідають міжнародним нормам. Це сприяє кращій інтеграції України у світову фінансову систему.

Національний банк України (НБУ) впроваджує нові правила для підвищення надійності банківської системи. Це включає посилення контролю за кредитуванням, прозорість звітності банків та дотримання міжнародних стандартів. Такі заходи спрямовані на підвищення довіри клієнтів і захист їхніх коштів.

4. Розвиток фінансових ринків

Фінансові ринки — це місце, де компанії та держава можуть отримати гроші для своїх проєктів. Наприклад, випускаючи облігації чи акції. В Україні останнім часом розвивається ринок державних облігацій, які дозволяють залучати кошти для важливих програм, таких як будівництво доріг чи допомога бізнесу. Також перспективним є ринок електронних цінних паперів, який відкриває нові можливості для інвесторів. Усе більше громадян та компаній залучаються до інвестиційних процесів, що сприяє розвитку економіки. Однак ринки в Україні ще мають багато проблем. Наприклад, іноземні інвестори часто вагаються вкладати гроші через нестабільність гривні чи недостатню довіру до місцевих компаній. Тому держава працює над тим, щоб зробити фінансові ринки більш надійними і привабливими. Сучасні зміни у банківській системі та фінансових ринках України допомагають зробити їх більш ефективними, доступними та стабільними. Цифровізація, прозорість і підтримка бізнесу — це основні напрямки розвитку. Проте для подальшого успіху важливо продовжувати реформи, адаптуватися до міжнародних стандартів та створювати сприятливі умови для залучення інвестицій.

Список використаних джерел:

1. Національний банк України URL: <https://bank.gov.ua/>
2. Журнал «Forbes Україна» URL: <https://pravda.com.ua/news/2020/03/30/658715/>

Крижановський О. Д.

Факультет економіки ДНУ ім. О.Гончара

Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О.Й.

ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ У ФІНАНСОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Стрімкий розвиток цифрових технологій у всіх секторах економіки, зокрема і у фінансовій діяльності, невід’ємна частина розвитку, як економічної науки, так і суспільства в цілому. Незважаючи, на важкі виклики COVID інфекції 2020 та початку бойових дій 2022 року, не зупиняється розвиток фінансових технологій,

а вірогідно отримує нові поштовхи до розвитку і вдосконалення сьогоденних механізмів, оскільки пандемія зумовила вибухоподібний зріст електронної комерції [1], що призвело до значного зросту безготівкового грошового обігу та притоку нових користувачів мобільних банкінгів.

Війна, під тиском постійних кібератак та можливих втрат конфіденційної інформації, змушує вдосконалювати безпеку, як самих цифрових систем, так і безпеку даних в них. А саме безпека, з точки зору експертів, є однією з найбільших груп ризику у цифрових технологіях фінансового сектору[2].

Також у сучасних умовах дуже важлива фінансова безпека бізнесу, основу якої складає [3]: генерування доходу, диверсифікація та гнучкість і безперечно оперативна ефективність.

Цифрові технології можуть допомогти у досягненні максимальної оперативної ефективності, завдяки машинному навчанню та штучному інтелекту, є можливість значно оптимізувати бізнес процеси: позбавити працівників від рутинних операцій, доручити штучному інтелекту базовий аналіз даних та стандартне спілкування з клієнтами з системою гнучкого поєднання ІІІ та робітників відділу продаж.

Розвиток фінансових технологій разом з підвищенням рівня фінансової грамотності населення призведе до можливості вільної участі та діяльності домогосподарств на ринках крипто валют та цінних паперів. Кожного року фінансові технології стають більш оптимізованими та зрозумілими для користування пересічних громадян.

Компанії випускають навчальні матеріали, щоб ознайомити з фінансовими технологіями широку аудиторію. На державному рівні затверджена програма підняття рівня фінансової грамотності населення.

При розумній нормативній базі і помірному оподаткуванню, якщо вивести потік крипто валюти повністю у правове поле, це неймовірно збагатило би бюджет України, оскільки, ще не всі країни помітили цю сучасну цифрову фінансову технологію. Слід звернути увагу на Арабські емірати, які створили

гарні умови для появи нових крипто проектів, та США, які безумовно є фінансовим світовим лідером, що тільки планують створити сприятливі умови для крипто валюти та прагнуть стати крипто столицею світу, за словами майбутнього президента США Дональда Трампа.

Було б доцільно врахувати ініціативи цих передових країн та також використати цю можливість, оскільки в нашій країні знаходиться гарна база IT спеціалістів, що безперечно допоможе у розвитку цього напрямку. Це дозволить встигнути стати одним з світових лідерів у цій галузі і збагатить бюджет нашої країни.

Враховуючи вище викладене, цифрові технології у фінансовій діяльності продовжують розвиватися і відкривають нові можливості, як для звичайних користувачів так, і для цілих країн.

Список використаних джерел:

1. Чуницька І.І., Богріновцева Л.М. Вплив цифрових технологій на розвиток фінансового ринку України. *Економіка та суспільство*. 2023. Випуск №49– С.1-13. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2342/2263>.
2. Шишкіна О.В. Цифрові технології фінансових установ: ризики і перспективи використання. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. Вип 19 - Т.2 – С. 130-143. URL: <https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2023-10-08-02/2023-10-08-02>.
3. Захаркін О.О., Бойко А. В., Сокол Л. В. Цифрові технології та інструменти забезпечення фінансової безпеки бізнесу. *Проблеми сучасних трансформацій*. Серія: економіка та управління. 2021. - №1 – С. 3-7. URL: <https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2023-10-08-02>

Лукінова Д.Р.

Факультет економіки ДНУ ім. О.Гончара

Науковий керівник проф., д.е.н. Макаренко Ю.П.

ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА ЯК МЕХАНІЗМ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

У періоди військових конфліктів фінансова політика відіграє вагомий роль у збереженні економічної стабільності, підтримці оборонного потенціалу та захисті

соціально слабких категорій населення. Грамотно побудоване фінансове регулювання сприяє ефективному перерозподілу ресурсів, мінімізації інфляційного навантаження та стабільності функціонування основних галузей економіки. Одним із основних завдань фінансової політики під час воєнного стану є оптимізація державних витрат. Значні бюджетні ресурси спрямовуються на оборону, гуманітарну підтримку та відновлення пошкодженої інфраструктури в наслідок їх уражень.[1]

Важливим аспектом є контроль за ефективністю використання фінансів, що дозволяє уникнути корупційних ризиків і забезпечити прозоре управління коштами, що є надважливою складовою у такий час. Крім того, уряди зазвичай розробляють антикризові фінансові стратегії, які включають заходи зі стабілізації внутрішнього ринку та посилення фіскальної дисципліни. Фінансування військових потреб базується на використанні як внутрішніх, так і міжнародних ресурсів. [2] Основними джерелами є випуск воєнних облігацій, отримання кредитів від міжнародних партнерів та зміцнення податкової бази. Також здійснюється контрольована емісія національної валюти, що дозволяє уникнути гіперінфляції та підтримувати макроекономічну стабільність. Важливим інструментом стає державне регулювання валютного ринку, що дозволяє забезпечити стійкість обмінного курсу та захист економіки від фінансових спекуляцій, що можуть негативно вплинути на ситуацію.

Податкова політика в кризових умовах піддається адаптації: держава надає податкові преференції підприємствам, які працюють у стратегічних секторах, а також тимчасово спрощує адміністрування податкових зобов'язань для малого бізнесу для стабільної економічної ситуації. Водночас посилюється контроль за фінансовими потоками для протидії ухиленню від сплати податків. Крім цього, важливим є зменшення податкового навантаження на населення, що сприяє збереженню купівельної спроможності громадян.

Грошово-кредитне регулювання спрямоване на забезпечення стабільності валютного ринку та підтримку банківської системи. Центральний банк

використовує ряд заходів, зокрема процентну політику, валютні інтервенції та моніторинг ліквідності, що в свою чергу допомагає зберегти довіру до національної фінансової системи та уникнути непорозумінь із населенням. Уряди також вдаються до механізмів кредитної підтримки бізнесу, що сприяє стабілізації економічного середовища. Зовнішньоекономічна політика у воєнний період зосереджується на залученні міжнародної підтримки, розширенні експортних можливостей та адаптації до нових торговельних умов. Співпраця з міжнародними фінансовими інституціями дозволяє залучати необхідні ресурси для підтримки економіки, а також можливість фінансування гуманітарних програм, що є першочерговою необхідністю.[3]

Ключову роль відіграє координація з з-закордонними партнерами щодо запровадження санкцій і торгових обмежень проти агресора, що дозволяє знизити рівень економічних ризиків. Таким чином, фінансова політика в умовах війни є багатоскладовим механізмом, що поєднує бюджетне, монетарне, податкове та зовнішньоекономічне регулювання. Її ефективність визначає можливості держави щодо підтримки стабільного економічного середовища, соціального захисту та майбутнього відновлення країни після завершення конфлікту. Використання гнучких фінансових операцій дозволяє урядам швидко адаптуватися до хитких обставин та зменшити негативні наслідки війни для економіки держави.[4]

Список використаних джерел

1. Гончарук А. Економічні виклики воєнного періоду: механізми фінансового регулювання. – Київ: Фінанси України, 2023.
2. Офіційний сайт Національного банку України: Режим доступу: <https://bank.gov.ua/>
3. Міністерство фінансів України: Режим доступу: <https://www.mof.gov.ua/uk/>
4. Світовий банк. Фінансові стратегії країн під час кризових ситуацій: аналітичний огляд.- Вашингтон 2022. Режим доступу: <https://www.worldbank.org/ext/en/home> .

Назарова Т.Д.

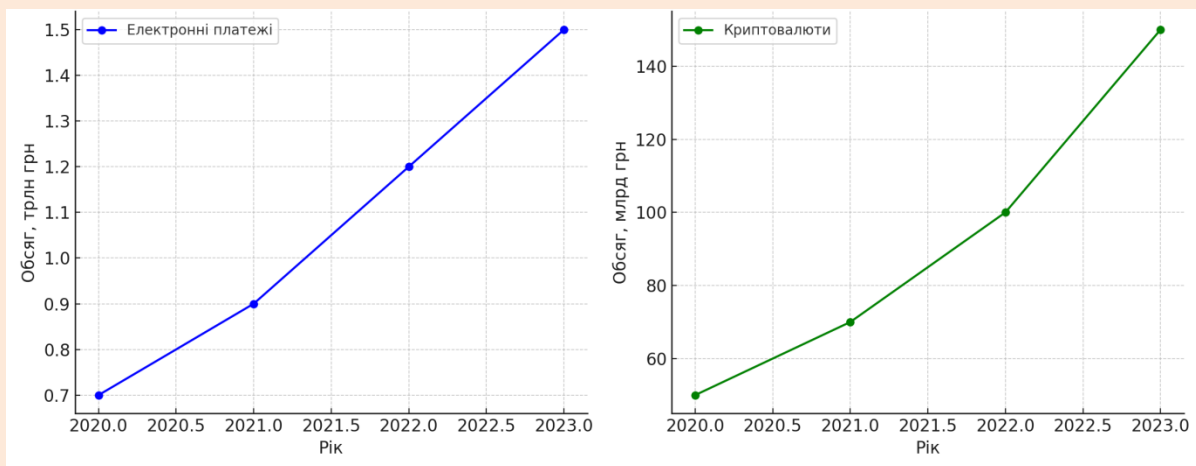
Факультет економіки ДНУ ім. О. Гончара

Науковий керівник проф., д. е. н. Шевцова О. Й.

РОЗВИТОК FINTECH-КОМПАНІЙ В УКРАЇНІ

Фінансові технології (Fintech) стали важливим чинником трансформації світової фінансової системи. В Україні ця сфера активно розвивається, інтегруючи інноваційні підходи до надання фінансових послуг. Одним із ключових рушіїв Fintech-галузі є високий рівень цифровізації суспільства. Згідно з дослідженням Національного банку України, у 2023 році обсяг безготівкових платежів склав 67% усіх фінансових операцій, що свідчить про зміну поведінки споживачів [1]. Основними продуктами Fintech-компаній в Україні є мобільні гаманці, електронні платіжні системи, цифрове кредитування та страхування. Україна посідає провідні позиції у світі за рівнем використання криптовалют. За даними компанії Chainalysis, у 2023 році Україна увійшла до топ-5 країн за обсягом криптовалютних транзакцій [2]. Fintech-компанії активно інтегрують блокчейн у свої рішення для забезпечення прозорості й захисту даних (рис.1).

Платформи P2P-кредитування та краудфандингові сервіси набувають популярності серед малого та середнього бізнесу. Наприклад, за даними Fintech Ukraine, у 2023 році обсяг кредитів, виданих через альтернативні платформи, зріс на 45%. Законодавчі ініціативи, такі як закон "Про платіжні послуги", сприяють створенню сприятливих умов для діяльності Fintech-компаній, регулюючи ринок і забезпечуючи захист прав споживачів. Розвиток Fintech-компаній в Україні демонструє високу динаміку завдяки цифровізації, інноваціям та державній підтримці. Основними напрямками для подальшого зростання є інтеграція штучного інтелекту, покращення клієнтського досвіду та міжнародна експансія. Умови повномасштабної війни вплинули на розвиток Fintech-галузі в Україні. За даними аналітичного звіту Fintech Ukraine за 2024 рік, попит на електронні платіжні системи, мобільні гаманці та P2P-платформи зріс на 35% порівняно з попереднім роком [3]. Цифровізація стала ключовим фактором у забезпеченні фінансової стабільності в умовах кризи.

а)

б)

Рисунок 1 – Динаміка обсягів а) електронних платежів б) криптовалют у 2023 році

Зокрема, українські Fintech-компанії адаптували свої сервіси для підтримки військових і гуманітарних потреб. Так, у 2024 році було впроваджено нові платформи для краудфандингу, що дозволяють громадянам і підприємствам швидко перераховувати кошти на підтримку ЗСУ та допомогу переселенцям. Окрім цього, впровадження криптовалютних рішень стало важливим інструментом для міжнародних платежів і благодійності. За інформацією Національного банку України, обсяг криптовалютних переказів у 2024 році зріс на 48%, оскільки вони забезпечують швидкість і низькі витрати на транзакції. Попри складні умови, держава продовжує підтримувати Fintech-сектор. Таким чином, війна стала каталізатором адаптації та розвитку Fintech-компаній в Україні, які змогли швидко реагувати на нові виклики, зберігаючи високий темп впровадження інновацій.

Список використаних джерел

1. Статистика фінансового ринку. URL: <https://bank.gov.ua>.
2. Chainalysis. Global Crypto Adoption Index 2023. URL: <https://chainalysis.com>.
3. Аналітичний звіт: "Ринок фінансових технологій в Україні". Fintech Ukraine, 2023.

Мінаєва Л. О.

Факультет економіки ДНУ ім. О. Гончара

Науковий керівник проф., д. е. н. Макаренко Ю. П.

ФІНАНСОВІ РИНКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

Глобальний фінансовий ринок забезпечує функціонування світової економіки в повній мірі, адже через нього здійснюється рух капіталу між країнами, дозволяючи юридичним та фізичним особам отримувати доступ до фінансування та інвестування. Темпи глобалізації в останні роки стали значно вищими завдяки розвитку інновацій, це зумовлює особливу важливість дослідження фінансових ринків на даному етапі.

Глобалізація є процесом, що інтегрує національні економічні системи та суспільства, це відбувається через збільшення вільних фінансових, людських, товарних потоків, руху капіталу, прогресу міжнародних продуктивних сил та відносин. В умовах глобалізації економіки фінансові ринки відіграють найвизначнішу роль, а саме є головною обставиною, що забезпечує функціонування світової економічної системи, адже через даний процес здійснюється рух фінансових потоків у міжнародному масштабі.

Надмірний контроль держави над капіталом та торгівлею зменшує конкурентоспроможність національних фінансових ринків. Обмеження впливу держави навпаки – покращує умови в конкурентному плані та забезпечує умови для придбання та впровадження нових можливостей вибору методу і обсягу інвестування.

Вплив глобалізації міжнародної економіки на фінансові ринки можна розцінювати як з позитивного боку, так і з негативного. Прибічники глобалізації, як позитивні ефекти впливу, згадують економічне зростання і розширення можливостей диверсифікації ризиків.

Завдяки новим перспективам сучасного зв'язку та інформаційних технологій, а також скороченню торгових бар'єрів, капітал спрямований в ті

галузі економіки, де буде використаний з найбільшим відсотком продуктивності. Для підприємств це означає ширший доступ до капіталу та фінансування, спроможність залучити їх до нових проєктів компаній на засадах з більш вигідною процентною ставкою.

Конкуренція між учасниками фінансових ринків, а також окремими фінансовими центрами сприяє більш продуктивному функціонуванню фінансових ринків. Конкурентні відносини прискорюють створення нових фінансових інструментів, стимулюють вжиток інновацій та комунікаційних технологій, та попри це компаній, що потерпають від великої конкуренції, вимагають більше від інституційного середовища: покращення якості регулювання, більшої уваги до проблем в податковій системі та їх адміністрування [2].

Процес сек'юритизації стає все більш поширеним у сучасному фінансовому середовищі, він передбачає продаж банкових активів через перетворення їх у цінні папери, що надалі розміщуються на ринку, не маючи під собою реального підкріплення. Така дія застосовується стосовно банківських кредитів та надає дозвіл банкам передавати кредитні ризики іншим учасникам ринку. Ці борові фінансові інструменти, через деякий час, підривають довіру до фінансових продуктів і провокують зниження їх ринкової вартості.

Результатом глобалізації фінансових ринків є зріст рівня фінансового взаємозв'язку, саме тому вона є важливою умовою розвитку світової економіки. Щоб сприяти залученню інвестицій, які в свою чергу призведуть до ефективного функціонування національної економіки, потрібно підвищити увагу до проблем розвитку сфери глобалізації та визначенню шляхів щодо покращення роботи фінансового сектора [1].

Список використаних джерел

1. Любохинець Л. С., Лабунець О. О. Світові фінансові ринки в умовах глобалізації. – 2018.
2. Ставська Ю. В. Вплив глобалізації світової економіки на розвиток фінансового ринку. – 2020

Міщенко А. С.

Факультет економіки ДНУ ім. О. Гончара

Науковий керівник проф., д. е. н. Макаренко Ю. П.

ФОНДОВИЙ РИНОК: РИЗИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ В СУЧАСНИХ РЕАЛІЯХ

Український фондовий ринок вважається ринком, що розвивається, і характеризується вищою прибутковістю та вищим ризиком порівняно з розвиненими країнами. Торгівля акціями на українському фондовому ринку завжди пов'язана з невизначеністю. Крім того, страхування є найефективнішим способом зменшення фінансових ризиків та їх негативних наслідків. В умовах нинішньої економічної та політичної нестабільності страхування фінансових ризиків може гарантувати господарську діяльність підприємств та сприяти подальшому економічному розвитку. Страхування фінансових ризиків за своєю природою є страхуванням відповідальності, але його положення часто включають до майнового страхування. Цей сектор страхування має великий потенціал і потребує впровадження нових страхових продуктів, здатних захистити індивідуальних та інституційних інвесторів.

Він відіграє важливу роль у глобальній економіці, надаючи капітал бізнесу та створюючи можливості для інвестицій. [6]

Інфляція та загальноекономічні кризи: макроекономічні чинники, які дають свій суттєвий вплив на стан фондового ринку. [4]

Однією з головних можливостей на фондовому ринку є можливість диверсифікації вашого інвестиційного портфеля. Інвестори можуть знизити свій ризик і збільшити доходи, розподіляючи свої інвестиції по різних секторах і регіонах світу. [1] Крім того, спостерігається зростання REIT, які потребують вторинної власності на нерухомість для отримання доходу від інвестицій у нерухомість. [2]

Для мінімізування ризиків та підвищення ефективності своїх інвестицій потрібно забезпечити проведення детального аналізу активів. Перед ухваленням рішення слід оцінювати фінансовий стан компанії, враховувати тенденції ринку та слідкувати за загальною економічною ситуацією. [5]

Сучасні технології значно полегшили доступ до фондових ринків. Цифровізація торгівлі, алгоритмічна торгівля та блокчейн дозволяють швидше виконувати угоди та істотно знижують витрати на посередництво для інвесторів. Відкритість міжнародних ринків також сприяє диверсифікації інвестиційних стратегій і дозволяє купувати акції компаній з усього світу.

Однак, поряд із можливістю отримання прибутку, нестабільний фондовий ринок несе більші ризики. Одним із серйозніших ризиків є висока волатильність, яка може призвести до значних фінансових втрат, особливо для тих, хто використовує стратегії довгострокових інвестицій. [3] Крім того, існують геополітичні ризики, такі як санкції, політична нестабільність та інші схожі фактори.

Список використаних джерел

1. Financy. «Найбільші фондові ринки світу: як заробляти на цьому – поради для інвесторів» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://financy.24tv.ua/naybilshi-fondovi-rinki-svitu-yak-zaroblyati-tsomu-poradi-dlya_n2471562?utm_source=chatgpt.com.
2. А-Economics. «Інвестиції в REIT-фонди: особливості та перспективи» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://a-economics.com.ua/index.php/home/article/view/97?utm_source=chatgpt.com.
3. Galician Visnyk. «Геополітичні ризики та їхній вплив на фондовий ринок» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/pdf/80/1127.pdf?utm_source=chatgpt.com.
4. UFIN. «Макроекономічні фактори фондового ринку» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ufin.com.ua/analit_mat/rzp/043.htm?utm_source=chatgpt.com.
5. Economy Nayka. «Фінансовий аналіз як основа ухвалення інвестиційних рішень» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5817&utm_source=chatgpt.com.
6. Business Perspectives. «Stock market risks and opportunities in modern realities» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.businessperspectives.org/index.php?option=com_zoo&view=preview&controller=pdfview&type=anotation&item_id:12633.

Приходченко Є.О.

Факультет економіки ДНУ ім. О.Гончара

Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О.Й.

ДОХОДИ ТА ВИТРАТИ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Професійне працевлаштування завжди було складним на території України, в період війни ця ситуація ще більше погіршилася. Звісно якщо мало працевлаштованих людей і доходи будуть низькі. За даними вітчизняних сайтів доходи українців починаючи з 2022 року значно впали, але в 2023-2024 роки мають зміни в кращу сторону. Зі зростанням доходів ціни також будуть зростати, що буде мати не гарні наслідки [1].

Номинальний ВВП на 2024 рік складає 7 трильйонів гривень, що також каже про збільшення доходів. Зараз в основному українські витрати спрямовані на волонтерські фонди та допомогу ЗСУ. Витрати на товари першого збитку звісно нікуди не ділися, людям завжди потрібні товари першої необхідності або продукти харчування.

Витрати та доходи багатьох українців також напряму пов'язані з еміграцією за кордон. Багато людей знайшли там собі нове працевлаштування з більш високою заробітною платою, ніж в Україні і не планують повертатися. Наприклад в Данії 78% українців знайшли офіційну роботу, в Чехії – 66%, у Польщі – 65%. Вимоги від держав всіх країн ЄС майже однакові. Біженцям з України одразу наються комфортні умови для проживання та грошова допомога.

Аналіз місцевих бюджетів на момент перших чотирьох місяців 2024 року є дуже важливим з точки зору фінансових аналітиків для затвердження інформації щодо фінансування територіальних громад. Протягом перших чотирьох місяців бюджети зазнали істотних змін. Звісно це напряму пов'язано з вилученням військового ПДФО. Саме тому треба приділити більше уваги на динаміку доходів та витрат громад, а також на вплив зовнішніх факторів. Також важливим

моментом є зміни в законодавстві. Треба ретельно переглянути цю проблему та усунути її [2].

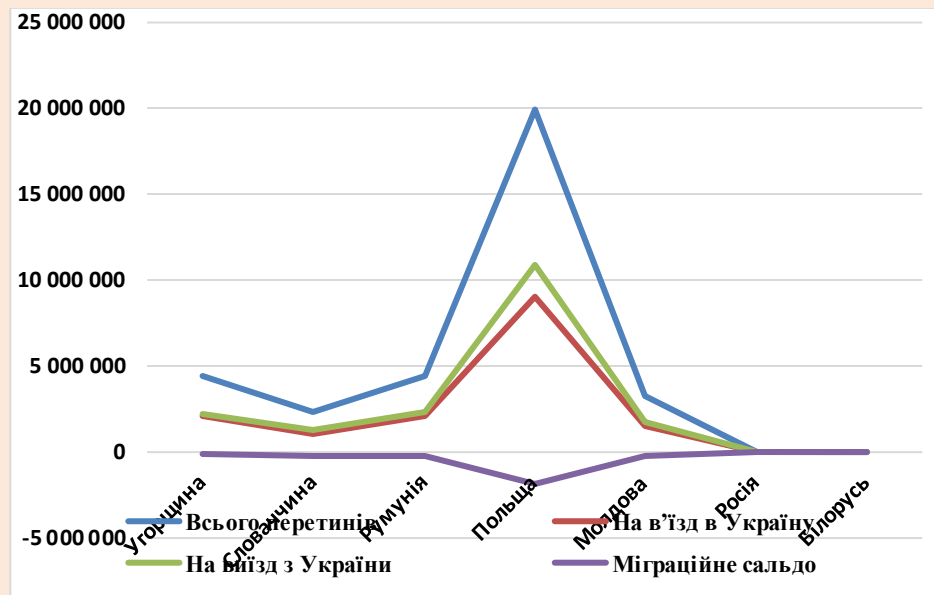

Рисунок 1 – Кількість перетинів кордону з 24.02.2022 до 1.05.2023 за даними ДПС

Джерело: розроблено автором на основі [3]

Прогнози щодо заробітньої плати в Україні успішні. Доходи зростають швидше ніж інфляція, за 3 роки повномасштабного вторгнення вона склала 46%. Ці зміни в гарну старону пов'язані з підтримкою Західних країн. Так наприклад Америка надала допомогу в сумі 7 млрд. дол. За весь час повномасштабного вторгнення. Тобто витрати та доходи України напряму залежать від демократичної ситуації.

Список використаних джерел

1. Як змінилися доходи українців з початком повномасштабної війни. URL: <https://glavcom.ua/economics/personal-money/jak-zmnilisja-dokhodi-ukrajintsiv-za-chas-vijni-rezultati-doslidzhennja-880333.html>.
2. Аналіз місцевих бюджетів 2024 р. URL: <https://decentralization.ua/news/18256>.
3. Міграції українців за кордон. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3732355-kilkist-ukrainciv-ta-ih-migracia-za-kordon-cerez-vijnu.html> .

Рева В. І.

Факультет обліку і фінансів

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Науковий керівник проф., д. е. н. Грабчук О. М..

САМОРЕГУЛІВНІ ОРГАНІЗАЦІЇ НА ФОНДОВОМУ РИНКУ УКРАЇНИ

Фондовий ринок є надскладним системним утворенням, його функціонування дає змогу перерозподіляти додану вартість не тільки у просторі та часі, а й між суспільними інститутами. Значення фондового ринку як способу акумулювати вільні фінансові ресурси та спрямувати їх на фінансування найбільш актуальних напрямів суспільного виробництва важко переоцінити. Водночас складність організації фондового ринку та широкий перелік видів діяльності на ньому визначає складність його регулювання.

Фондовий ринок України ще проходить стадію становлення та є недосконалим. Недосконалість фондового ринку України визначається перш за все недостатністю емітентів та кваліфікованих інвесторів, а також нерозвиненістю фондової інфраструктури. Ускладнює сучасний стан фондового ринку України також сукупність системних ризиків та загроз сучасного періоду часу.

Відтак, фондовий ринок України перебуває нині у стані стагнації, його подальший розвиток потребує державного втручання. Загалом у світі існує два основних підходи щодо регулювання фондового ринку [3]: держава є основним регулятором ринку; регулювання розвитку фондового ринку в тій чи іншій пропорції поділено між державою та саморегульованими організаціями.

Перевагою першого підходу є визначеність організації, функціонування та регулювання ринку. Професійні учасники фондового ринку не несуть додаткових трансакційних витрат. Держава отримує додаткові можливості щодо фінансування суспільно значущих сфер діяльності. Саморегульовані організації при цьому виконують дорадчу та представницьку функції. Вони можуть входити до

регулятора із пропозиціями щодо удосконалення механізму виконання дозвільних функцій, нормативно-правового забезпечення, виконувати аналітичну роботу та пропонувати свої аналітичні висновки професійним гравцям на ринку, систематизувати законодавство та надавати консультації щодо окремих аспектів діяльності на ринку. Водночас саморегулівні організації не мають змоги напряду впливати на механізм функціонування фондового ринку та професійну діяльність на ньому.

Другий підхід полягає у наданні саморегулівним організаціям інструментів прямого впливу на діяльність на фондовому ринку. Як правило, саморегулівні організації при цьому отримують частину дозвільних функцій. Вони мають змогу провадити навчання майбутніх професійних учасників фондового ринку, визначати їх кваліфікацію та надавати дозволи щодо діяльності на ринку. Також досить часто на саморегулівні організації за другого підходу покладається частина контрольних функцій.

В Україні у повній мірі реалізується саме перший підхід. Найстарішою саморегулівною організацією на фондовому ринку країни є Українська Асоціація Інвестиційного Бізнесу (УАІБ), яка створена у 1995 році. яка об'єднувала тоді компанії з управління активами та адміністраторів недержавних пенсійних фондів. Професійна асоціація учасників ринків капіталу та Деривативів (ПАРД) створена у 1996 році та об'єднує всіх вітчизняні депозитарні установи та торговців цінними паперами. Асоціація «Регіональний Фондовий Союз») створена у 2004 році та перетворилась нині у Асоціацію «Українські Фондові Торговці» [2]. З 2021 року перелік саморегулівних організацій України на фондовому ринку включає: Українську асоціацію інвестиційного бізнесу, Професійну асоціацію учасників ринку капіталів та деривативів, Асоціацію українські фондові торговці (Дніпро), Асоціацію з управління фінансами та інвестиціями. Незважаючи на законодавчі норми, які передбачають можливість делегування повноважень та статус «єдиних» саморегулівних організацій, жодних повноважень (за винятком передліцензійної підготовки, яку забезпечує Українська асоціація інвестиційного

бізнесу для компаній з управління активами інститутів спільного інвестування відповідно до нормативних документів) регулятором не делеговано. Фактично в Україні саморегулівні організації не мають якогось вагомого впливу на діяльність професійних учасників. Однак Законом України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» [1] визначено, що для здійснення професійної діяльності на фондовому ринку учасник має бути членом хоча б однієї саморегулівної організації, що є однією з умов отримання професійної ліцензії. Таким чином, вся система регулювання фондового в Україні орієнтована виключно на державне регулювання і не передбачає можливість участі саморегулівних організацій.

Список використаних джерел

1. Про державне регулювання ринків капіталу та організованих товарних ринків: Закон України № 448/96-ВР від 30.10.1996 в редакції від 15.05.2024. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/448/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Отченаш К. Г., Фролова Т. О. Державне регулювання та саморегулювання у фінансовому секторі. Ефективна економіка. 2014. № 9. Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3327>.
3. Тараненко В. Є. Аспекти регулювання фондового ринку України за ризикорієнтованим підходом. Нобелівський вісник. 2020. № 3. С. 84-90. Режим доступу: <https://econforum.duan.edu.ua/images/PDF/2020/12.pdf>

Савченко К.Д.

Факультет економіки ДНУ ім. О. Гончара

Науковий керівник доц., к. е. н. Бобирь О.І.

РОЗВИТОК СТРАХУВАННЯ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

Останні роки, у міру розвитку світової фінансової кризи, коли багато комерційних структур опинилися в складному становищі, зростає інтерес до різних способів організації діяльності на некомерційній основі. Ця загальносвітова тенденція не обійшла стороною і Україну, оскільки історична та сучасна практика підтверджує можливість та конкурентоспроможність відмови від комерційного підходу в різних галузях, включаючи страхову справу [1]. Крім

того, є потреба в розробці та обґрунтуванні актуальних заходів, спрямованих на подолання сьогоденних проблем страхового ринку – неконтрольованих кіберризиків та адекватної кібербезпеки.

Мета цього дослідження – вивчити світовий історичний досвід страхування, що має свої витоки від взаємного страхування, проаналізувати сучасний стан страхового ринку в Україні і у світі, а також запропонувати оптимізаційні заходи в умовах глобальних трансформаційних змін.

Пандемія COVID-19, з початком якої компанії в світі і в Україні стали масово переходити на віддалену роботу, надала ще більшої важливості кібербезпеці. Збитки від кібератак суттєво перевищують виплати страховиків за кіберризиками: середня вартість витоку даних становить 3,92 млн. дол. Величина пропуску в страховому захисті свідчить про наявність величезного потенціалу у розвитку ринку кіберстрахування в Україні. За прогнозом Munich Re, до 2026 р. ринок зросте вчетверо порівняно з 2018 р. [1, стор. 2]. Частка ринку кіберстрахування в загальному обсязі українських страхових премій поки що залишається невеликою – близько 2% ринку страхування майна та близько 3% ринку страхування відповідальності. Хоча попит на кіберстрахування спостерігається, в основному, в розвинених країнах, і рівень його проникнення поки невеликий: у Бельгії, Франції, Німеччині, Іспанії, Нідерландах, Великобританії та США поліси кіберстрахування мають близько 40% компаній, в Австралії – близько 20%, в Україні – близько 2,5 %. При цьому такі поліси набувають переважно великі українські компанії [2].

Таким чином, саме на базі взаємних товариств у поєднанні з ініціативою урядів та за підтримки державного регулювання виникли та розвинулися ті інститути, підходи та процедури, які нині становлять одну з основ не лише сучасних соціальних держав Європи, а й США та низки інших розвинутих країн світу. А «конфесійне страхування» стало важливою віхою сучасної світової історії взаємного страхування та наочно ілюструє різноманітність форм та можливостей застосування цього фінансового інструменту, який, особливо, під час кризи є дуже

доречним.

Стосовно української страхової практики взаємні товариства могли б скласти конкуренцію комерційним страховикам у сфері майнового страхування громадян, насамперед, з погляду вартості страхових послуг, які постійно й помітно збільшуються останніми роками. А у сфері майнового страхування юридичних осіб організації могли б кооперуватися для створення власних товариств взаємного страхування з метою найбільш оптимального страхового захисту, знизивши фінансове навантаження за рахунок відмови від нерідко завищених тарифів комерційних страховиків.

Ще раз підкреслимо, що, на нашу думку, поточний нестійкий трансформаційний стан глобальної та регіональних економік сприяють розвитку різних некомерційних форм діяльності та кооперації, а український ринок взаємного страхування через його слабкий розвиток має значний потенціал зростання на користь громадян, організацій та економіки країни загалом. Це зумовлює науково-практичну значущість різнобічних досліджень різних видів та способів застосування взаємного страхування.

Список використаних джерел:

1. Cyber Risk Underwriting. Identified Challenges and Supervisory Considerations for Sustainable Market Development. [Electronic resource] // IAIS. - Mode of access: https://www.iaisweb.org/uploads/2022/01/201229-Cyber-Risk-Underwriting_Identified-Challenges-and-Supervisory-Considerations-for-Sustainable-Market-Development.pdf (дата звернення: 10.02.2025).
2. Вігдорчик Н.А. Соціальне страхування (систематичний виклад історії, організації та практики всіх форм соціального страхування). - К.: Практична медицина, 1912. - 295 с.

Чебан О.І.

Факультет економіки ДНУ ім. О. Гончара

Науковий керівник доц., к. е. н. Левкович О.В.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Військова агресія росії проти України викликала масштабні руйнування виробничого капіталу та інфраструктури, принесла людські жертви та соціальні втрати. Війна призвела до скорочення робочих місць і доходів, зменшення купівельної спроможності і обсягів накопичених активів.

У 2022 році національна економіка втратила 29,2% реального ВВП, а 13,5 млн. осіб змушені були покинути свої домівки. Більше 7 млн осіб опинилися за межею бідності, а рівень бідності сягнув 24% населення. Тому актуальним повстає питання вивчення особливостей функціонування фінансового ринку України в таких надскладних умовах[1].

Основні проблеми функціонування фінансового ринку України на теперішньому етапі[2]:

1) економічна та політична нестабільність, що перешкоджає нормальному його функціонуванню та призводить до зниження рівня довіри користувачів до нього;

2) нестабільність макроекономічного середовища: висока інфляція, коливання валютного курсу та інші макроекономічні ризики можуть створювати невпевненість для бізнесу та інвесторів;

3) ризики, пов'язані з фінансовою нестабільністю внаслідок зростання волатильності на глобальних фінансових і товарних ринках та рухом спекулятивного капіталу

4) низький рівень ефективної мобілізації внутрішніх фінансових ресурсів;

5) мала участь населення у використанні цінних паперів;

6) корупція та невпевненість в правовій системі, що може впливати на довіру до фінансового ринку та створювати ризики для інвесторів.

Отже, фінансовий ринок становить основу для розвитку та стабільності економіки України. Війна чинить негативний вплив і містить багато ризиків для розвитку фінансового ринку України, проте попри військову агресію регуляторам вдається досягати певних позитивних результатів, передбачених у реалізації Стратегії розвитку фінансового сектору до 2025 року.

Перетворення фінансового ринку у ключовий компонент економічного середовища дозволить надавати фінансову підтримку реальному сектору економіки через мобілізацію інвестицій та розподілу капіталу. НБУ необхідно вести виважену політику, щоб збалансувати і забезпечити здоровий ринок та зберегти добросовісних гравців фінансового ринку. Усі ці виклики та зміни на фінансовому ринку, спричинені війною, можуть призвести до «очищення» ринку, з одного боку, шляхом залишення сильних гравців, а з іншого боку, до зниження конкуренції та погіршення якості послуг.

Варто взяти до уваги основні проблеми, які є зараз актуальними для фінансового ринку України і вжити необхідні заходи, щоб їх мінімізувати. Тому саме відповідні дії держави можуть стати тим поштовхом у напрямку розвитку вітчизняного фінансового ринку з урахуванням війни та сучасних тенденцій у світі, пов'язаних з активізацією процесів цифровізації та появою нових фінансово-цифрових продуктів та платформ.

Список використаних джерел:

1. Кравчук Н., Луцишин О. Фінансовий ринок України під час війни: реалії функціонування. Світ фінансів. N4(73). 2022. С. 112–128. URL: <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/view/1564/1572>
2. Данилишин Б. Реалії воєнного часу: ситуація в економіці та фінансових ринках України. URL: https://lb.ua/blog/bogdan_danylysyn/568138_realii_voennogo_chasu_situatsiya.html

Юркова П. Р., Шаповал Д. Є.

Фінансово-економічний факультет НТУ «Дніпровська політехніка»

Науковий керівник проф., к. е. н., доцент Касян С. Я.

ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЧНОГО МАРКЕТИНГУ НА РИНКАХ ФІНАНСОВИХ, РЕКРУТИНГОВИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ, ЄС ТА СВІТУ

У сучасних умовах без ефективного ціноутворення на ринку фінансових послуг неможливо забезпечити реалізацію ефективної грошово-кредитної політики компаній на цільових ринках України, ЄС та світу. Основним узагальнюючим показником, що свідчить про рівень розвитку фінансового ринку

та ефективність діяльності банків на ньому, є рівень відсоткової ставки, дотримання засаді концепції сталого розвитку, екологічної стійкості.

Під час сучасних глобальних викликів, тенденцій цифровізації, сталого розвитку, екологічної стійкості доцільно окреслювати низку тенденцій в розвитку вітчизняної банківської системи, комплексу фінансових ринків України, ЄС та світу. Важлива особливість маркетингу фінансових послуг в Україні пов'язана з тим, що діяльність фінансових установ, комерційних банків активно регулюються державою в умовах воєнного стану [1].

Сьогодні доцільним є аналіз та розробка ефективних маркетингових стратегій для вибору цільового фінансового ринку компанії, а також у формуванні напрямів, політик, інструментів з удосконалення конкурентних переваг компаній на фінансових ринках. У цьому контексті доцільно проаналізувати науково-методичні підходи до сегментації ринку фінансових послуг та критерії оцінки цільових сегментів. Проводиться аналіз внутрішнього та зовнішнього середовища фінансової компанії з використанням методів PEST-аналізу, SWOT-аналізу та EFAS-матриці [3].

Об'єктом дослідження є процес організації маркетингової діяльності компанії у площині її позиціонування та функціонування на ринку аутсорсингу та фінансових послуг. Доречним є постійне висвітлення теоретичних та практичних проблем діяльності фінансових інститутів та їх регуляторів у площині успішного розв'язання таких проблем.

Перспективним є напрямок цифровізація рекрутингу та надання асортименту фінансових послуг – компанії інтенсивно впроваджують сучасні інноваційні технології на основі цифровізації бізнес та фінансових процесів. У цій сфері доречно комплексно застосовувати автоматизовані системи управління персоналом, онлайн-платформ для проведення розрахунків і платежів та аналітичних інструментів для прогнозування змінної кон'юнктури фінансових ринків України, ЄС та світу [3].

Компанія FOLGA функціонує в умовах інтенсивної конкуренції на комплексі ринків рекрутингу та аутсорсингу працівників, цифрових фінансових послуг у Польщі, ЄС та світі. Основними конкурентами є такі компанії, як BISAR, Work Service та Grupa Progres, які пропонують свої унікальні фінансові та торговельні пропозиції [2]. Компанія Folga системно застосовує ефективні маркетингові та цифрові стратегії, зокрема на ринках фінансових послуг. Ці стратегії передбачають використання глобальних соціальних мереж, партнерських програм, крос-маркетинг та інтенсивні онлайн-маркетингові комунікації, що дає змогу розширювати клієнтську базу.

Отже, доцільно досліджувати управління фінансуванням потреб підприємств в оборотному капіталі при здійсненні ними зовнішньоекономічної діяльності. Вартою розроблення є модель, що має слугувати подоланню проблеми припинення обігу оборотного капіталу, поліпшенню позицій вітчизняних підприємств на європейських ринках.

Список використаних джерел

1. Шевцова О.Й., Касян С.Я. Маркетинговий механізм управління капіталом області (на прикладі Дніпропетровщини). Регіональна економіка. Львів. 2005. №4. С. 38-49.
2. FOLGA. FACEBOOK. URL: <https://www.facebook.com/folga.polska> (дата звернення: 06.02.2025).
3. Lynenko Andrii, Kasian Serhii, Kaplun Valerii. Development of logistics and effective marketing communications of holding companies on international markets. Економічний вісник Державного вищого навчального закладу «Український державний хіміко-технологічний університет», 2023, №2, С. 93-99. ISSN 2415-3974. URL: <http://ek-visnik.dp.ua/uk/arkhiv2023-2/> , <http://ek-visnik.dp.ua/wp-content/uploads/pdf/2023-2/Lynenko.pdf>

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

E.V. Tsvietkova

Oles Honchar Dnipro National University, Ukraine

S.V. Adonin

PhD in Economics, Associate Professor, Department of Finance, Banking and Insurance, Oles Honchar
Dnipro National University, Ukraine

UKRAINE'S BUDGET POLICY: HOW TO ACHIEVE SUSTAINABILITY AND EFFICIENCY OF THE STATE'S FINANCES

Ukraine's budget policy is below big stress because of monetary instability, navy war, and outside debt challenges. Ensuring monetary sustainability calls for a mixture of powerful price range making plans, debt control, and countercyclical monetary regulations [3].

One of the important components of accomplishing economic balance is enhancing the performance of nearby budgets. A have a look at on Ukraine's nearby price range sustainability highlights the want for better sales control and expenditure manipulate to make certain balanced nearby development [4].

Under martial law, price range coverage modifications have come to be critical. Increased navy spending and social assistance applications positioned extra stress on public finances. Researchers argue that Ukraine should put into effect greater bendy price range mechanisms to reply to pressing desires whilst retaining long-time period monetary discipline. The authorities have followed short-time period measures to make certain economic balance, however the long-time period effects of those regulations require cautious assessment.

Another urgent problem is the control of Ukraine's outside public debt. The ongoing war has caused improved borrowing, elevating worries approximately debt sustainability. Scholars emphasize the significance of restructuring outside obligations, securing global economic assistance, and making sure obvious debt control practices

to save you monetary crises [5]. Without strategic making plans, immoderate reliance on outside borrowing may want to weaken Ukraine's monetary resilience.

Implementing performance-primarily based totally budgeting is every other technique to growing public finance performance. Moving from conventional price range making plans to performance-orientated economic control permits higher resource allocation and transparency in authorities spending. Researchers spotlight the significance of aligning price range priorities with monetary restoration desires and enhancing responsibility mechanisms [2].

To acquire economic balance, Ukraine should undertake a countercyclical monetary coverage, which entails collecting reserves at some point of durations of monetary boom and the use of them at some point of downturns. This approach has been extensively utilized in evolved nations to mitigate monetary shocks and hold price range sustainability [3]. However, given Ukraine's present-day challenges, developing monetary buffers stays tough however vital for long-time period resilience.

Analyzing those factors, it's far obtrusive that accomplishing balance and performance in Ukraine's public finance machine calls for a multi-dimensional technique. Strengthening the nearby price range autonomy, making sure accountable debt control, imposing performance-primarily based totally budgeting, and adopting countercyclical monetary regulations are critical steps in the direction of sustainable monetary development.

REFERENCES

1. Ho, A. T-K. From Performance Budgeting to Performance Budget Management: Theory and Practice. URL: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/puar.12915>
2. Hou, Y. Budgeting for Fiscal Stability over the Business Cycle: A Countercyclical Fiscal Policy and the Multiyear Perspective on Budgeting. URL: <https://www.jstor.org/stable/3843902>
3. Lysiak, L., Filipova, M., Hrabchuk, O., Kachula, S., & Kushnir, A. Assessment of financial sustainability of the local budgets: Case of Ukraine. URL: https://www.businessperspectives.org/images/pdf/applications/publishing/templates/article/assets/14272/PMF_2020_01_Lysiak.pdf
4. Razinkova, M., Zhuravka, F., Botvinov, R., Voytov, S., & Nebaba, N. External public debt management during the wartime: Case of Ukraine. URL: https://www.researchgate.net/publication/374520488_External_public_debt_management_during_the_wartime_Case_of_Ukraine

Баскакова Х.В.

Факультет економіки ДНУ ім. О.Гончара

Науковий керівник проф., д.е.н. Макаренко Ю.П.

РОЛЬ В ЦИФРОВІЗАЦІЇ В ПІСЛЯВОЄННОМУ ВІДНОВЛЕННІ УКРАЇНИ: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ

Цифровізація стала одним із ключових факторів стійкості України в умовах війни. З початком повномасштабного вторгнення наша держава розкрила високий рівень адаптації до нових викликів за допомогою розширення цифрових технологій. Ось наприклад застосунок “Дія”, став не лише інструментом для отримання адміністративних послуг, а й платформою для виплат компенсацій, електронних документів та комунікації між державою та громадянами[1]

Одним із важливих напрямів цифровізації є підтримка бізнесу. Більшість українських підприємств були змушені змінити формат роботи, перейти в онлайн або змінили точку перебування. Програми цифрової підтримки, як наприклад гранти на розвиток ІТ-стартапів та платформи для експорту українських товарів, допомагають бізнесу подолати.[2]

Цифрові технології дуже спрощують комунікацію між громадянами і державою. Після війни очікується подальше покращення сервісів як „Дія”, це дозволить скоротити бюрократію та поліпшити доступ до соціальних послуг і т.д.[1]

Введення цифрових рішень в сферу підприємництва сприятиме швидкому відновленню економіки. Експорт ІТ-послуг та підтримка стартапів можуть стати ключовими драйверами економічного зростання [3].

Критично важливим питанням досі залишається кібербезпека. З початку війни кількість кібератак на українську інфраструктуру дужк зросла, що вимагає ведення нових підходів до захисту даних. Україна активно співпрацює з міжнародними партнерами в цій сфері, наприклад з ЄС та НАТО, що дуже сприяє

посиленню національної кібербезпеки (і це дуже добре)[3]. Але і у післявоєнний період кіберзагрози залишатимуться актуальними що дуже прикро. Тому я вважаю що необхідно створити національну систему кібербезпеки, яка ефективно захищатиме державні установи, банки та енергетичну інфраструктуру.

Війна змінила вимоги до ринку праці, тому важливо впроваджувати нові освітні програми, що готують спеціалістів в сфері ІТ, кібербезпеки і штучного інтелекту. Цифрові технології відіграють значну роль у сфері освіти. Війна змусила українську систему освіти швидко пристосуватися до дистанційних та змішаних форм навчання. Програми, як наприклад „Ноутбук кожному вчителю“, „на урок” та розвиток онлайн-курсів, дозволяють зберегти доступ до якісної освіти навіть в таких умовах кризи як зараз [3].

Використання технологій 3D-друку, дронів для моніторингу зруйнованих об'єктів та штучного інтелекту для оптимізації логістики допоможе пришвидшити реконструкцію зруйнованих міст та сіл [3]. Під час війни було зруйновано багато лікарень, що дуже ускладнило доступ до медичних послуг тому що люди які там працювали роз'їхались або припинили працювати у цій сфері і тому послуги лікарської допомоги стали дуже жахливі! Розвиток телемедицини та впровадження електронних медичних карток допоможе пацієнтам отримувати якісну медичну допомогу навіть у віддалених регіонах але я вважаю що потрібні спеціальні невеликі пункти де можуть сказати хоча б звичайну та базову допомогу людям літнього віку або дитині [3].

Загалом цифровізація є не лише відповіддю на виклики війни, а й важливим чинником післявоєнного відновлення. Впровадження технологій у державне управління, бізнес, освіту та безпеку може значно прискорити відбудову України та інтеграцію в європейський цифровий простір. На мій погляд добре ще було б заохочити людей повернутися та доєднатися до відбудови своєї рідної країни та зробити її ще кращою та розвиненою бо технології то є технології але людський вклад це зовсім інше.

Список використаних джерел

1. Міністерство цифрової трансформації України <https://thedigital.gov.ua/>
2. Міністерство економіки України <https://me.gov.ua/News/Detail?id=4247657c-f5ee-4024-ad50-1a5936c63c63&lang=uk-UA&title=500-UkrainskikhBiznesivOtrimaiutPidtrimkuDliaShvidkogoStartuNaEtsy&utm%20pt.com>
3. НІСД <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/tsyfrova-transformatsiya-ekonomiky-ukrayiny-v-umovakh-viyny-sichen-2024>

Васько В.С.

Факультет економіки ДНУ ім.О.Гончара

Науковий керівник проф., д.е.н. Макаренко Ю.П.

БЮДЖЕТНИЙ ДЕФІЦИТ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Бюджетний дефіцит є відображенням незбалансованості між доходами та видатками державного бюджету, коли обсяги видатків перевищують надходження. В Україні дефіцит бюджетних коштів є постійним явищем. Проте, надмірно великий створює значну загрозу для фінансової стабільності держави, оскільки може призвести до дефолту та поставити під сумнів фінансову безпеку країни загалом.

Особливо гостро проблема бюджетного дефіциту виникла в Україні з початком повномасштабних бойових дій. Видатки на оборону та соціальну сферу різко зросли, тоді як надходження до бюджету скоротилися. Це стало наслідком масового виїзду працездатного населення за кордон, часткової зупинки виробничої діяльності підприємств. У зв'язку з цими факторами економіка опинилася у важкому становищі і потребує комплексного підходу до стабілізації фінансів. Аналіз показників Державного бюджету за 2020-2024рр. викладено в таблиці 1.

Таблиця 1 - Показники виконання Державного бюджету в 2020-2024рр.

	2020	2021	2022	2023	2024
Доходи	1076016,7	1296852,9	1787395,6	2671998	3122713,4
Видатки	1288016,7	1490258,9	2705423,3	4014418,1	4486682,7
Кредитування	5096,1	4531,4	-3326	-9309,5	-5469,3

Дефіцит	217096,1	197937,4	-914701,7	-1333110,7	-1358500,1
---------	----------	----------	-----------	------------	------------

Джерело: розроблено автором на основі [1]

Головними чинниками, що призводять до виникнення бюджетного дефіциту в Україні є такі фактори: значне податкове навантаження на бізнес і громадян, високий рівень безробіття, військові дії, низькі доходи населення, а також демографічна криза й інші несприятливі економічні обставини.

Законом України від 19.11.2024 року №4059-IX України «Про державний бюджет України на 2025 рік» передбачено: доходи - 2 327 141,7 млн.грн., видатки – 3 929 061,9 млн.грн., кредитування – 38710,4 млн.грн., дефіцит бюджету – (- 1 640 630, 6 млн.грн.)[2].

Запланований дефіцит бюджету на 2025 рік перевищує прогнозовані показники, визначені в Бюджетній декларації на 2025—2027 роки і становить 20% прогнозованого ВВП.

Додаткові джерела доходу заплановані за рахунок підвищення військового збору з 1.5% до 5%, та має принести державі 140 млрд.грн., а також за рахунок оподаткування прибутків банків на рівні 50%, впровадження фіксованих авансових платежів із податку на прибуток автозаправних станцій, а також підвищення акцизів на тютюнові вироби до європейських мінімальних ставок. В зв'язку з тим, що тривалість воєнних дій є невизначеною, потреби на оборону були закладені з високою точністю [3].

Зменшення державного боргу можливе через оптимізацію бюджетних витрат, підвищення прозорості та ефективності використання коштів. Важливими заходами є реформування фіскальної системи для розширення податкової бази, стимулювання економіки та підтримки підприємництва. Створення сприятливого інвестиційного клімату також сприятиме стабільності фінансової системи.

Список використаних джерел

1. Виконання державного бюджету України. Сайт Міністерства фінансів України. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/gov/2025/>
2. Закон України «Про державний бюджет України на 2025 рік» від 19.11.2024 року №4059-IX

3. Підвищення податків не покриє дефіцит бюджету у 2025 році. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://ces.org.ua/increase_in_taxes_budget_deficit/

Вязьміна В. К.

Факультет економіки ДНУ ім. О. Гончара

Науковий керівник проф., д. е. н. Макаренко Ю. П.

ФІНАНСОВА СТАБІЛЬНІСТЬ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ВИКЛИКИ ТА МЕХАНІЗМИ ПОДОЛАННЯ

Фінансова стійкість України у період воєнного стану відіграє ключову роль у збереженні макроекономічної рівноваги, зміцненні обороноздатності та забезпеченні соціально-економічного розвитку держави. Відповідно до Бюджетної декларації на 2025-2027 роки, основним пріоритетним завданням в умовах протидії агресії РФ є підтримка фінансової та макроекономічної стабільності[1]. Верховна Рада України затвердила Державний бюджет на 2025 рік, основна мета якого — підтримка ключових сфер, розвиток стратегічно важливих галузей та відновлення економіки в умовах воєнного стану. Міністр фінансів Сергій Марченко підкреслив, що бюджет сформовано з урахуванням актуальних викликів та зосереджено на забезпеченні довгострокової фінансової стійкості[3].

Державний бюджет України на 2025 рік четвертий, сформованим в умовах воєнного стану, та першим, підготовленим у межах середньострокового бюджетного планування. Доходи передбачені на суму 2,3 трлн грн, з урахуванням заходів фіскальної консолідації та зростання податкових надходжень відповідно до вимог міжнародних партнерів. Макроекономічний прогноз, закладений у бюджет, прогнозується збільшення реального ВВП на 2,7% у 2025 році. Водночас, за оцінками НБУ, очікується, що економіка може зрости на 4,3%, тоді як МВФ прогнозує приріст в межах від 2,5% до 3,5%. Наприкінці 2023 року – на початку 2024 року експерти Світового банку, Мінекономіки, НБУ, МВФ та ЄБРР

прогнозували вищі темпи зростання, від 3,0% до 6,5%.

Головною фіскальною проблемою залишається високий рівень залежності від міжнародної фінансової підтримки. Бюджетний дефіцит на 2025 рік складає 1,6 трлн грн, що еквівалентно 18,9% ВВП. Проблема зовнішнього фінансування стала особливо відчутною наприкінці 2023 року – на початку 2024 року, коли через затримку в Конгресі США було відкладене схвалення пакету військової допомоги. Для покриття дефіциту бюджету у 2025 році Україна потребує залучення зовнішнього фінансування у розмірі \$38,4 млрд.

З метою збереження фінансової стабільності у межах домовленостей із міжнародними партнерами вживаються заходи, спрямовані на фіскальну консолідацію, підвищення податкових надходжень і оптимізацію бюджетних витрат. Це дозволить забезпечити виконання бюджету та знизити ризик критичного дефіциту[1].

У 2025 році ключовими джерелами наповнення державного бюджету будуть податкові надходження, які становитимуть майже 2 трлн грн, що на 26% більше, ніж заплановано у 2024 році, та зовнішні запозичення, обсяг яких перевищить 1,7 трлн грн, що на 4,7% більше порівняно з попереднім роком. Очікується, що 42,9% усіх видатків бюджету-2025 буде профінансовано за рахунок зовнішніх запозичень, тоді як власні доходи покриють 57,1% видатків.

Також передбачається надходження грантів у розмірі 87,6 млрд грн. З цієї суми 72,9 млрд грн надійде в межах програми Ukraine Facility, а 14,7 млрд грн – від інших міжнародних партнерів[2].

Надходження від Національного банку України у 2025 році зросли до 63,9 млрд грн, що номінально на 65,5% перевищує уточнений план на 2024 рік. Це збільшення пояснюється тим, що за підсумками першого півріччя 2024 року консолідований фінансовий результат НБУ досяг 122,6 млрд грн, що майже на 30% більше, ніж наприкінці 2023 року[1].

Уряд України планує покрити дефіцит держбюджету на 2025 рік переважно за рахунок міжнародної фінансової підтримки, яка, згідно з прогнозами, складе

36,9 млрд доларів. Очікується, що МВФ надасть 2,7 млрд доларів, ЄС – 11,9 млрд доларів, а Міжнародний банк реконструкції та розвитку (США) – 3,1 млрд доларів. Окрім цього, Україна має намір залучити ще 19,1 млрд доларів від «інших кредиторів», однак деталі щодо цих джерел фінансування поки що не розголошуються.

Уряд оцінює ризик скорочення міжнародної допомоги як середній, що пов'язано з політичними та економічними процесами у країнах-партнерах. Один із можливих сценаріїв – ескалація бойових дій, яка може призвести до нових втрат і подальшого уповільнення економічного відновлення.

Зовнішні державні запозичення у 2025 році складуть 1,658 трлн грн, а внутрішні – 579 млрд грн. Дефіцит держбюджету прогнозується на рівні 1,6 трлн грн, що становить 19,4% ВВП. Для його фінансування планується залучити 1,7 трлн грн через зовнішні запозичення та 579,2 млрд грн шляхом випуску ОВДП. В результаті державний і гарантований борг продовжить зростати, а його загальний обсяг до кінця 2025 року може досягти 101,8% ВВП[4].

Список використаних джерел

1. Центр економічної стратегії - [Електронний ресурс] - <https://ces.org.ua/wp-content/uploads/2024/12/budget-2025.pdf>
2. УКРІНФОРМ - [Електронний ресурс] - <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3909293-proekt-derzavnogo-budzetu2025-osnovni-harakteristiki-ta-strategicni-prioriteti.html>
3. Міністерство фінансів України - [Електронний ресурс] - https://mof.gov.ua/uk/news/verkhovna_rada_ukraini_priinjala_derzhbiudzhet_na_2025_rik_oboronu_kraini_bude_zabezpecheno-4897
4. РБК – УКРАЇНА - [Електронний ресурс] - <https://www.rbc.ua/rus/news/byudzheti-2025-viznacheni-dzherela-mizhnarodnoyi-1726473651.html>

Гончаренко В. А.

Факультет економіки ДНУ ім. О. Гончара

Науковий керівник проф., д. е. н. Шевцова О. Й.

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА РИНКУ ПЛАТІЖНИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ

В умовах війни фінансова система України опинилася перед

безпрецедентними викликами, серед яких ключове місце займає забезпечення стабільності платіжного ринку. Платіжні послуги є основою економічного функціонування країни, адже саме вони забезпечують рух коштів між громадянами, бізнесом та державою.

Багато сучасних військових конфліктів передбачають не лише фізичні бойові дії, але й кібератаки, спрямовані на фінансову інфраструктуру. За цих обставин порушення в платіжній системі можуть спричинити порушення фінансового зриву та поглибити соціально-економічну кризу.

Крім того, війна має великий вплив на довіру до фінансової системи: громадяни та підприємства стикаються з втратою доступу до коштів, обмеженими фінансовими операціями та загрозами конфіденційності даних. Тому забезпечення фінансової безпеки ринку платежів є не лише технічним, але й соціальним та стратегічним завданням [1].

Актуальність теми підкреслюється також необхідністю підтримки функціонування економіки в кризових умовах, зокрема для фінансування оборонних та гуманітарних потреб, а також для створення умов для післявоєнного відновлення. Таким чином, вивчення механізмів забезпечення фінансової безпеки платіжного ринку в умовах війни є важливим як для сучасного стану, так і для перспективного розвитку економіки України.

У сучасних умовах війни однією з основних проблем для фінансової безпеки платіжних систем стали кіберзагрози. Агресія ворога супроводжується не лише фізичними атаками, а й масовими кібератаками на українські фінансові установи та платіжні системи. Хакери можуть завдати значних фінансових втрат, порушуючи платіжні системи, зламуючи бази даних або маніпулюючи транзакціями. Це загрожує не лише економічній стабільності країни, але й довірі людей до банківської системи [2].

Війна завжди супроводжується підвищенням рівня невизначеності та страху серед людей. Зниження довіри до фінансових установ, банків і платіжних систем є серйозною проблемою. Люди можуть почати масово знімати кошти з

банківських рахунків або конвертувати їх у безготівкові форми (наприклад, через криптовалюту чи інші альтернативи), що може спричинити проблеми з ліквідністю для фінансових установ. Відсутність довіри до платіжних систем знижує ефективність економічних операцій і ускладнює забезпечення безперервності фінансових процесів.

Щодо шляхів забезпечення фінансової безпеки платіжного ринку України, то пропонуємо наступні варіанти: впровадження сучасних технологій захисту та кібербезпеки (інвестування в новітні технології захисту даних і платіжних транзакцій, що включає використання криптографії, багатофакторної автентифікації, шифрування даних тощо); розвиток резервних і альтернативних каналів платіжних систем (це можуть бути мобільні платіжні системи, електронні гроші, криптовалюти, а також посилення взаємодії з міжнародними платформами); посилення внутрішньої стабільності фінансових установ [2].

Фінансова безпека платіжного ринку України в умовах війни є ключовим фактором стабільності економіки та соціального добробуту. Забезпечення безперебійної роботи платіжних систем, захист від кіберзагроз, зміцнення внутрішньої стабільності фінансових установ та адаптація законодавства до нових викликів є основними способами підтримки функціональності фінансової інфраструктури. Лише за допомогою комплексних засобів, таких як інновації та міжнародна співпраця, ми можемо забезпечити стабільність платіжного ринку та сприяти післявоєнному економічному відновленню.

Список використаних джерел

1. Фінансова безпека України: сутність та методика оцінювання. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/26564/1/shylo_2024.pdf.
2. Гончаренко І. Кіберзагрози фінансового сектора в умовах війни. *Економіка та суспільство*. 2023. 50. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-50-82>.

Голікова А.О.

Факультет економіки ДНУ ім. О. Гончара

Науковий керівник проф., д.е.н. Макаренко Ю.П.

ДЕРЖАВНИЙ БОРГ: ПРИЧИНИ, НАСЛІДКИ ТА УПРАВЛІННЯ НИМ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Державний борг є важливим показником фіскальної стабільності та важливим фактором економічного розвитку. Державний борг може бути як джерелом фінансування прогресу, так і стримуючим фактором економічного зростання. З одного боку, борг стимулює інвестиції та прискорює соціально-економічний розвиток завдяки залученню додаткового капіталу. Однак, якщо ці ресурси використовуються неефективно, це може призвести до скорочення національних заощаджень і зниження обсягів виробництва. [1].

Державний борг поділяється на зовнішній та внутрішній. Зовнішній борг відображає зобов'язання перед іноземними державами та фінансовими установами, тоді як внутрішній борг відображає зобов'язання перед внутрішніми кредиторами, включаючи власників облігацій. За роки незалежності борг збільшувався через необхідність фінансування бюджетних видатків, що загрожувало фінансовій безпеці України. Борг, у тому числі зовнішній, значно зріс під час війни. Неефективне управління боргом призводить до економічної нестабільності та ставить під сумнів здатність держави виконувати свої зобов'язання.

У таблиці наведено динаміку державного боргу України. Державний борг України швидко зростає: з 2730,08 млрд. грн. у 2022 році збільшився до 5 488,807 млрд. грн у 2024 році та до 7068,00 млрд. грн. у 2025 році. Це вказує на зростаючу фінансову залежність країни через війну та економічні виклики. (табл. 1) [2].

Значне зростання цього показника зумовлене зростанням попиту на кошти для фінансування обороноздатності країни, що свідчить про зростання

привабливості нових зовнішніх запозичень та фінансової підтримки.

Таблиця 1 – Динаміка державного та гарантованого державою боргу України, млрд. грн.

	Сума загального боргу	Зовнішній борг	Внутрішній борг
28.02.2022	2730,08	1662,69	1067,39
31.01.2024	5488,07	3817,67	1670,40
31.01.2025	7068,00	5 141,34	1926,66

Джерело: Розроблено автором на основі [2]

Найбільш ефективними заходами для оптимізації боргової політики в умовах воєнного часу та зменшення боргового навантаження України є: отримання міжнародної підтримки у вигляді безповоротних фінансових ресурсів; розробка нової стратегії управління державним боргом з урахуванням умов воєнного стану; реструктуризація боргового навантаження шляхом переговорів з кредиторами (зокрема, продовження термінів виплат та зменшення основної суми боргу та відсоткових ставок); звернення до Міжнародного валютного фонду (МВФ) та Світового банку (СБ).

Розроблена стратегія має включати опис місії, основних цілей та напрямів використання запозичених коштів. При цьому важливо, щоб запозичені кошти використовувалися лише на нагальні потреби країни, як під час війни, так і після неї. [3].

Список використаних джерел

1. Соколовська, О.М. 2022. Вплив зовнішнього боргу на економічне зростання України. *Економіка і організація управління*. (Травень 2022), 97-106. DOI:<https://doi.org/10.31558/2307-2318.2022.1.10>.
2. Державний борг та гарантований державою борг. Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://mof.gov.ua/uk/derzhavnij-borg-ta-garantovanij-derzhavju-borg>
3. Гарбінська-Руденко А.В., Лямзіна О.В. Поняття та значення державного боргу України в умовах воєнного стану. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2022.04.47>

Гончаренко В. А.

Факультет економіки ДНУ ім. О. Гончара

Науковий керівник проф., д. е. н. Макаренко Ю. П.

ЗАЛУЧЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ ФІНАНСОВОЇ ДОПОМОГИ ДЛЯ ЗМІЦНЕННЯ ОБОРОНОЗДАТНОСТІ УКРАЇНИ

В умовах сучасних викликів та загроз, які постали перед Україною, питання зміцнення обороноздатності держави стало одним із найважливіших пріоритетів державної політики. Однак реалізація ефективних оборонних заходів вимагає значних фінансових ресурсів, які Україна часто не може забезпечити самостійно. Тому міжнародна фінансова допомога стає ключовим інструментом для підвищення рівня безпеки країни.

Міжнародна фінансова допомога відіграє вирішальну роль у зміцненні оборонного потенціалу України. Вона дозволяє: 1. збільшувати обсяг оборонного бюджету без перевантаження національної економіки; 2. сучасно оснащувати Збройні сили України новітнім озброєнням і технологіями; 3. забезпечувати підготовку військових кадрів за міжнародними стандартами; 4. реалізовувати реформи у секторі оборони та безпеки.

Найбільше військової допомоги ми отримуємо від США: поставки зброї, обладнання, а також консультаційної підтримки. У 2024 році США передали Україні озброєння та військової техніки на суму понад 21 мільярд доларів. У 2023 році сума була меншою, усього 19 мільярдів доларів. Значну частину допомоги склали артилерійські системи та боєприпаси. Європейський Союз, країни НАТО також активно допомагають з поставкою військової допомоги. Міжнародні організації: ООН, Міжнародний валютний фонд сприяють фінансовій стабільності держави, що побічно підтримує її обороноздатність [1].

Залученні кошти використовують на закупівлю сучасних систем ППО, розвиток розвідки, кібербезпеки, медичне забезпечення, бронетехніки, дронів,

засобів зв'язку, на побудову військових баз і навчальних центрів.

Попри значну підтримку, Україна стикається з такими викликами: 1. корупційні ризики: важливість прозорого використання допомоги для збереження довіри донорів; 2. геополітичний контекст: залежність обсягу підтримки від політичної ситуації у світі; 3. бюрократичні бар'єри: затримки в отриманні коштів через складні процедури погодження [2].

У подальшому Україні слід дотримуватись певних принципів для ефективного залучення міжнародної допомоги. Основні принципи - це прозорість, дипломатична активність (зміцнення партнерських відносин із ключовими донорами), ефективність (спрямування ресурсів на конкретні стратегічні проєкти, які мають найвищий вплив на обороноздатність).

Встановлено, що завдяки такій співпраці міжнародна допомога, зокрема гуманітарна, фінансова та технічна, має вирішальне значення для зміцнення обороноздатності, відновлення інфраструктури та стабілізації фінансової ситуації в Україні. Щоб максимально ефективно використовувати цю допомогу, Україні необхідно забезпечити прозорість та ефективність її витрат, продовжувати реформи в оборонному секторі та укріплювати партнерські зв'язки з союзниками. Співпраця з міжнародними організаціями, такими як НАТО, Європейський Союз та Міжнародний валютний фонд, надає вагому підтримку і сприяє сталому розвитку країни. [2].

Список використаних джерел

1. В світі. Режим доступу: <https://surl.li/htobiq>.

2. Міжнародна допомога Україні: підсумки 2023 і тренди 2024 року. Режим доступу: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/mizhnarodna-dopomoha-ukrayini-pidsumky-2023-i-trendy-2024-roku>.

Гречина А. Р.

Дніпровський національний університет ім. Олеся Гончара

Науковий керівник доц., к.е.н. Адонін С. В.

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ ЯК ВІДПОВІДЬ НА КРИЗУ

На сьогоднішній день, розвиток фінансового сектору характеризується посиленням його цифровізації, це стало ключовою відповіддю на кризи останніх років, включаючи пандемію, економічну нестабільність та війну.

Одним із ключових елементів цифрової економіки є інформаційні та інтернет-технології, які сприяють автоматизації й оптимізації бізнес-процесів, покращенню виробничої ефективності, забезпеченню високої якості послуг та підвищенню конкурентоспроможності, а також сприяють зміцненню стійкості, ефективності та доступності фінансових послуг.

Інвестиції в новітні технології значно зросли в останні роки, а темпи впровадження інновацій стали швидкими. Це дає можливість активно взаємодіяти з банками завдяки мобільним технологіям. Клієнти здійснюють платежі, переказують гроші та роблять інвестиції, використовуючи різноманітні нові інструменти, які ще кілька років тому були недоступні. Сучасні технології, такі як штучний інтелект, соціальні платформи, машинне навчання, мобільні застосунки, блокчейн, хмарні сервіси та аналітика великих даних, стали рушійною силою для появи інноваційних бізнес-моделей і послуг, які впроваджуються як традиційними фінансовими установами, так і новими учасниками ринку. [1]

Навесні 2024 року цифрова трансформація економіки України була спрямована на подолання комплексних викликів, пов'язаних із забезпеченням стійкості держави, а також на реалізацію заходів, що розкривають потенціал цифрової економіки в умовах війни.

Серед ключових подій у цій сфері варто відзначити наступне. У межах

Програми фінансової допомоги Україні від ЄС Ukraine Facility на 2024–2027 роки передбачено впровадження реформ у секторі цифрової трансформації, зокрема: інтеграцію з цифровим ринком ЄС, розширення доступу до швидкісного та захищеного зв'язку, створення сприятливих умов для розвитку стартап-екосистеми та концепції «держава в смартфоні».

До першочергових заходів Програми віднесено: імплементацію оновленого плану розподілу та використання радіочастотного спектра в Україні; реалізацію прийнятого законодавства щодо посилення державних інформаційних ресурсів та кібербезпеки; розширення функціоналу електронних послуг у застосунку «Дія»; а також розробку плану запровадження схем електронної ідентифікації відповідно до Регламенту eIDAS та стандартів ЄС. [2]

Цифрова трансформація економіки розглядається як ключовий фактор зміцнення її стійкості в середньостроковій перспективі та просування у виконанні економічних критеріїв для вступу до ЄС. У грудні 2024 року основні напрями цифрових змін включали: гармонізацію українського законодавства із законодавством ЄС у сфері електронних комунікацій; розвиток Web3-професій та підтримку екосистеми Web 3.0; вдосконалення планування територій, управління інфраструктурними проєктами та регіональним розвитком; створення керівних принципів використання штучного інтелекту; посилення транскордонної семантичної сумісності мережевих та інформаційних систем; модернізацію митних процесів, а також розширення цифрових прав громадян через доступ до достовірної інформації та розвиток професійного потенціалу фахівців.

Цифровізація фінансового сектору – невід'ємна складова стратегії подолання кризових явищ, яка сприяє підвищенню ефективності фінансових операцій, покращенню доступу до послуг та забезпеченню стійкості економічних систем. І для максимального використання потенціалу цифрових технологій важливо продовжувати розвивати інновації, удосконалювати систему кібербезпеки та адаптувати законодавчу базу до нових викликів.

Список використаних джерел:

1. Кириленко С. ЦИФРОВІЗАЦІЯ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ ЯК СКЛАДОВА ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ. м. Тернопіль, 26 квіт. 2023 р.
2. Уряд затвердив План для реалізації програми Ukraine Facility. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/uriad-zatverdyyv-plan-dlia-realizatsii-prohramy-ukraine-facility>

Гущин Р. М.

Факультет економіки ДНУ ім. О.Гончара

Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О.Й.

ТІНІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ ЯК ЗАГРОЗА ФІНАНСОВІЙ БЕЗПЕЦІ КРАЇНИ

Тіньова економіка-це глобальне явище, яке існує у всіх країнах світу. Це глибока проблема, що знижує ефективність державної політики, ускладнює економічне регулювання, призводить до соціального розшарування, підриває довіру до влади та гальмує реформи. Переглянувши інформацію з Всесвітній економічний форум, її частка становить близько 10% від загального світового ВВП.[1] Саме показник в 10% є середнім і відображає тільки ситуацію в розвинених країнах, ці країни відрізняються низьким рівнем корупції, ефективним контролем та високою підприємницькою відповідальністю.

В той час як Україна має найвищий показник тіньової економіки серед країн Східної Європи, спричинене участю корумпованої влади та їх економічних злочинів проти країни, таких як обкрадання державних коштів, підтримка злочинних законів, приватизація та фінансові махінації. Ці дії підпивають до зростання тіньової економіки що в свою чергу підриває фінансову безпеку держави. Створивши ефективні механізми аналізу та вирішення проблем тіньової економіки забезпечує конкурентоспроможність та розвиток прозорої торгівлі.

Наглядний приклад боротьби держави з тіньовою економікою це закриття підприємств незаконного виробництва та розповсюдження тютюнових виробів які завдали Україні значних економічних втрат. У 2024 році податкові витрати через нелегальний ринок оцінюється в 23 млрд. грн. За даними Kantar, частка

нелегальної продукції знизилася: підробки становлять 8,1% (замість 10,1% у квітні), контрабанда — 1,4% (проти 2,2%).

Також відзначаються втрати на ринку побутової електроніки. У 2023 році через контрабанду продукції Apple держава недоотримала понад 15 млрд грн[2].

Хоча відзначається, що відбулися певні позитивні зрушення у боротьбі з порушеннями законодавства у цій сфері, на даний момент ці зміни є недостатніми з огляду на значні збитки, завдані бюджету.

Подолання тіньової економіки потребує запровадження податкових стимулів для інвестицій в інновації, зниження податку на доходи фізичних осіб, спрощення ведення бізнесу, ліквідації напівлегальних фінансових схем та контролю за джерелами фінансування оптових закупівель. Важливо ратифікувати Антикорупційну конвенцію, створити Національне бюро розслідувань та реформувати звітність правоохоронних органів. Для запобігання відтоку капіталу необхідно захистити права власників та інвесторів, зробити прозорим оподаткування та ліквідувати тіньові схеми у зовнішній торгівлі. Для захисту компаній потрібен департамент у складі ВПК, регіональні координаційні групи, нормативно-правова база з корпоративної безпеки та форум для співпраці. Також слід заборонити анонімні пожертви, забезпечити публічний доступ до звітів політичних партій та контроль за фінансуванням виборів [3].

Ці заходи сприятимуть не лише формуванню стабільного ринкового середовища, а й розвитку економіки, значному покращенню конкурентоспроможності та, що найголовніше, вирішення питань щодо національної безпеки.

Список використаних джерел

1. Біляк Ю. В. Тіньова економіка як фактор загрози фінансовій безпеці держави. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/3922/3845/>
2. Тіньова економіка продовжує виснажувати Державний бюджет України під час війни. URL: <https://chamber.ua/ua/news/tinova-ekonomika-prodovzhuie-vysnazhuvaty-derzhavnyu-biudzheth-ukrainy-pid-chas-viyny/>.
3. Баранов С.О. Тіньова економіка: сутність, причини, соціальноекономічні наслідки та шляхи подолання в Україні / С.О. Баранов // Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. - 2015. - № 3. - С. 47-55. URL: https://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&I

Євсюкова В.Р.

Факультет економіки ДНУ ім. О.Гончара

Науковий керівник к. е. н., доц. Адонін С. В.

INSURTECH: ЯК AI ЗМІНЮЄ ПІДХІД ДО СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ ТА МАЙНА

Insurtech — це сучасний напрямок у страховій галузі, що інтегрує передові технології, зокрема штучний інтелект (AI), для підвищення ефективності та якості страхових послуг. Використання ШІ дозволяє автоматизувати процеси, аналізувати великі обсяги даних та персоналізувати пропозиції для клієнтів. Це сприяє трансформації страхового сектору та забезпечує фінансову стабільність країни [1].

Сучасні технології змінюють фінансовий сектор, і страхування не є винятком. InsurTech (Insurance Technology) розвиваються швидкими темпами, і штучний інтелект відіграє ключову роль у цих змінах. Дослідження показують, що AI допомагає персоналізувати страхові продукти, автоматизувати процеси та зробити оцінку ризиків більш ефективною [2].

InsurTech з'явився як відповідь на ринкові зміни та технологічний розвиток, такі як зміна очікувань клієнтів, технологічний прогрес, посилення конкуренції, зростання складності традиційного страхування, оптимізація витрат, запобігання шахрайству, глобалізація та урбанізація, а також регуляторна підтримка. InsurTech - це природна еволюція страхового ринку, яка робить його більш ефективним, прозорим та орієнтованим на клієнта [3].

Штучний інтелект позитивно змінює страхову галузь, дозволяючи автоматизувати та персоналізувати обслуговування. Завдяки новітнім технологіям компанії можуть швидше обробляти дані, оцінювати ризики та покращувати обслуговування клієнтів. Це підвищує ефективність, прозорість і

доступність страхових продуктів для споживачів. Однією з найважливіших трансформацій у страховій галузі є автоматизація процесу оцінки ризиків за допомогою штучного інтелекту, що дозволяє страховикам швидко аналізувати великі обсяги даних, такі як медичні записи, історія водіння, фінансова інформація про клієнтів та інформація з соціальних мереж. Це дозволяє їм більш точно визначити рівень ризику та розрахувати оптимальну премію. В результаті час прийняття рішень скорочується, а можливість людської помилки зводиться до мінімуму.

Завдяки штучному інтелекту страховики можуть швидко обробляти великі обсяги документів і скоротити час, необхідний для верифікації та прийняття рішень про виплати. Окрім автоматизації, ШІ також ефективний у виявленні шахрайства. Аналізуючи великі обсяги даних, ШІ може розпізнавати підозрілі транзакції, оцінювати нетипову поведінку клієнтів і знижувати фінансові ризики компанії. Це підвищує операційну безпеку та забезпечує справедливий розподіл платежів.

Персоналізація страхових послуг – ще одна перевага ШІ: аналізуючи поведінку клієнтів, можна пропонувати індивідуальні тарифні плани, наприклад, знижки на автострахування для акуратних водіїв або більш вигідні умови медичного страхування для тих, хто веде здоровий спосіб життя. Це заохочує відповідальну поведінку та підвищує довіру до страховиків. ШІ також допомагає в розробці і сприяє використанню чат-ботів і віртуальних асистентів, які допомагають клієнтам оформлювати поліси, подавати заяви на виплати та отримувати консультації цілодобово. Це зробить страхові послуги більш доступними і зручними та підвищить рівень задоволеності клієнтів. [4].

InsurTech та штучний інтелект відіграють ключову роль у трансформації страхової галузі, роблячи її більш ефективною, персоналізованою та прозорою. Автоматизовані процеси оцінки ризиків, запобігання шахрайству та покращення обслуговування клієнтів сприяють швидшому прийняттю рішень та мінімізації людських помилок, ШІ дозволяє страховикам пропонувати персоналізовані умови

страхування, а чат-боти та віртуальні асистенти роблять послуги більш доступними. Таким чином, використання новітніх технологій сприяє розвитку страхового ринку та покращенню клієнтського досвіду.

Список використаних джерел:

1. Стихальська Н. Як InsurTech змінює ринок страхування [Електронний ресурс] / Н. Стихальська. – Режим доступу: <https://taslife.com.ua/blog/yak-insurtech-zminyuye-rynok-strahuvannya>.
2. Пшенична, М. (2023) «технології штучного інтелекту в страховій індустрії України: аналіз тенденцій та перспективи розвитку», *Цифрова економіка та економічна безпека*, (6 (06)), с. 92-96. doi: 10.32782/dees.6-17.
3. Самошкіна І. Д. Розвиток діджиталізації страхового ринку України. *Економіка і суспільство*. 2022. Вип. 41. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1572/1514>.
4. Татаринцева, Ю. і Строков, Є. (2023) «СУЧАСНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У СТРАХУВАННІ: АНАЛІЗ ПЕРЕВАГ І НЕДОЛІКІВ », *Вісник Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут" (економічні науки)*, (5), с. 80–83. doi: 10.20998/2519-4461.2023.5.80.

Кацай Д. П.

Факультет економіки ДНУ ім. Олеся Гончара

Науковий керівник доц., к.е.н., Бобирь О. І.

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ У СУЧАСНОМУ СВІТІ

Цифровізація фінансових послуг – це процес застосування сучасних технологій для покращення та спрощення фінансових операцій. За допомогою технологій, таких як штучний інтелект, блокчейн та мобільні платформи, фінансові установи можуть зробити послуги швидшими, ефективнішими та доступнішими для користувачів. Блокчейн, зокрема, дозволяє проводити безпечно та прозоро фінансові операції без посередників, зменшуючи ризик шахрайства. Цей підхід також мінімізує витрати як для фінансових установ, так і для клієнтів, підвищуючи ефективність роботи у сфері фінансів.

Цифровізація змінює традиційні фінансові послуги, надаючи нові інструменти для обслуговування клієнтів. Одним із ключових трендів є омніканальність, яка дозволяє клієнтам отримувати доступ до фінансових послуг через різні канали, такі як мобільні додатки, веб-сервіси або фізичні відділення.

Завдяки цьому користувачі можуть швидко та зручно здійснювати операції, що значно покращує їхній досвід обслуговування. Технологічний аналіз даних також допомагає фінансовим установам розуміти потреби клієнтів, аналізуючи їхню поведінку та адаптуючи до них свої пропозиції [1].

Фінансові технології (FinTech) вважаються важливим елементом цифровізації. Сьогодні сучасні рішення, такі як цифрові платіжні системи, криптовалюти, мобільні додатки та штучний інтелект, створюють нові фінансові можливості як для споживачів, так і для фінансових установ. Наприклад, цифрові валюти центральних банків активно тестуються у багатьох країнах світу, щоб забезпечити швидкі, прозорі та безпечні фінансові операції. Стратегії цифровізації в Україні також спрямовані на те, щоб зробити фінансові інструменти доступнішими для населення та підвищити цифрову грамотність серед громадян.

Попри численні переваги цифровізації, вона також приносить певні виклики. Серед них – проблема кібербезпеки. Застосування технологій у фінансовому секторі значно збільшує ризик кібератак, які можуть призвести до втрати фінансових ресурсів та персональних даних клієнтів. Інфраструктурні проблеми, перебої в енергопостачанні та нерівномірний доступ до цифрових технологій серед різних верств населення також є значущими викликами. Додатково, не всі клієнти мають цифрові навички або доступ до Інтернету, що створює перешкоди на шляху цифровізації. Для подолання цих викликів необхідна співпраця фінансових установ, держави та технологічних компаній [2].

Перспективи цифровізації виглядають обнадійливо завдяки впровадженню новітніх технологій. Штучний інтелект допомагає фінансовим установам аналізувати дані клієнтів, прогнозувати тенденції та оптимізувати ризики. Блокчейн продовжує бути надійним інструментом для забезпечення прозорості, швидкості та безпеки фінансових операцій. Центральні банки по всьому світу активно досліджують цифрові валюти, які можуть замінити традиційні грошові системи та зробити транзакції більш ефективними. Ці технологічні інновації відкривають нові можливості для глобалізації фінансових ринків та зменшують

витрати для всіх учасників ринку. Технологічний прогрес сприяє інтеграції нових послуг у фінансові системи, що надасть ще більші можливості для клієнтів та бізнесу [3].

Цифровізація фінансових послуг створює багато перспектив, однак потребує збалансованого підходу для ефективного управління ризиками, покращення безпеки та забезпечення рівного доступу до технологій.

Список використаних джерел:

1. Фінансові інновації та технології: прогнози та тенденції на 2024 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://fibi.tech/news/kriptovalyuti/finansovi-innovaciyi-ta-tehnologiyi-prognozi-ta-tendenciyi-na-2024-rik>
2. Розвиток «вбудованих банківських фінансових технологій» (DIGITAL FinTech) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://un-sci.com/ru/2024/01/12/rozvitok-vbudovanih-bankivskih-finansovih-tehnologij-digital-fintech/>
3. Майбутнє цифрових валют – у фокусі уваги світових центральних банків [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/maybutnye-tsifrovih-valyut--u-fokusi-uvagi-svitovih-tsentralnih-bankiv>

Кловак В. С.

Факультет економіки ДНУ ім. О. Гончара

Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О.Й.

ПРАВОВЕ ТА ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

У період війни економічні проблеми загострюються, а також з'являються нові виклики, які вимагають вдосконалення правових основ та ефективного державного управління для забезпечення фінансової безпеки країни. Варто зазначити, що рівень фінансової безпеки України досі залишається низьким. Саме тому сьогодні питання забезпечення фінансової безпеки стає надзвичайно актуальним і важливим. Це є одним із ключових національних пріоритетів, що потребує підвищеної уваги з боку органів влади, громадських і політичних організацій, наукової спільноти та суспільства в цілому.

Фінансова безпека виступає гарантом незалежності держави, основою її сталого розвитку та покращення добробуту населення. Однак досягнення

економічної та фінансової безпеки неможливе без завершення структурних реформ в економіці та підвищення її конкурентоспроможності [1, с. 235].

Таким чином, пошук джерел фінансування та ефективне використання фінансових ресурсів є основою для забезпечення захисту держави, підтримки виробничої діяльності та досягнення перемоги над агресором. До елементів фінансової безпеки належать наявність фінансових ресурсів, їх акумуляція та стабільне спрямування на заходи, що сприяють ліквідації загроз територіальній цілісності, національним інтересам України та безпеці громадян. Усе це вимагає чіткого правового регулювання [2, с. 142].

У контексті зростаючої збройної агресії з боку росії для ефективного правового регулювання фінансової безпеки держави необхідно враховувати сучасні реалії суспільного виробництва. Серед них: структурні трансформації у сфері матеріального виробництва; скорочення попиту на промислову продукцію; розрив економічних зв'язків; втрата доступу до ринків збуту, робочої сили, сировинної та ресурсної бази; тощо. Ці виклики потребують особливої уваги при розробці правових інструментів, спрямованих на забезпечення фінансової стабільності та безпеки країни [2, с. 144–145].

Правове регулювання фінансової безпеки має бути спрямоване на створення умов, що забезпечують достатність, збалансованість і ліквідність фінансових ресурсів. Важливим аспектом є також визначення сфер правового регулювання відповідно до інститутів фінансової системи, зокрема державних і місцевих фінансів, бюджетних і позабюджетних фондів, а також фінансів суб'єктів господарювання [3, с. 222].

Отже, треба звернути увагу на необхідності уникнення негативних процесів шляхом посилення функцій регулювання фінансової безпеки на державному рівні. Основними кроками у цьому напрямку є: посилення моніторингу основних ризиків і загроз фінансовій безпеці та регулярне проведення аналізу потенційних загроз; реалізація превентивних заходів, спрямованих на запобігання впливу цих загроз на фінансову сферу; впровадження оперативних і ефективних дій у разі

виявлення реальних загроз, що дозволять мінімізувати їх негативні наслідки та ліквідувати їх [4, с. 137]. Чітке законодавче й державне регулювання у цій сфері дозволить уникнути багатьох проблем і суперечностей, забезпечуючи більш ефективний захист фінансової системи країни.

Список використаних джерел:

1. Романів В. В., Дорошенко Н. О. Фінансова безпека України. Економіка, управління та адміністрування. 2019. № 4(90). С. 230–235. URL: <Users/user/Downloads/193108-Текст%20статті-430261-1-10-20200127.pdf> (дата звернення: 24.10.2023). 30
2. Коробцова Д.В. Правове забезпечення фінансової безпеки держави в умовах воєнного стану. Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство». 2022. № 2. С. 141–146. URL: <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/261779/258188> (дата звернення: 24.10.2023).
3. Гетманець О.П. Фінансова безпека, як об'єкт правового регулювання. Підприємство, господарство і право. 2020. № 3. С. 218–223. URL: <http://pgrjournal.kiev.ua/archive/2020/3/38.pdf> (дата звернення: 24.10.2023).
4. Аксьонова Т. С. Актуальні загрози та ризики фінансовій безпеці України та роль держави у її забезпеченні. Інвестиції: практика та досвід. 2021. № 17. С. 130–138. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/17_2021/23.pdf (дата звернення: 24.10.2023).

Лукінова Д.Р.

Факультет економіки ДНУ ім. О.Гончара

Науковий керівник проф., д.е.н. Макаренко Ю.П.

ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА ЯК МЕХАНІЗМ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

У періоди військових конфліктів фінансова політика відіграє вагомую роль у збереженні економічної стабільності, підтримці оборонного потенціалу та захисті соціально слабких категорій населення. Грамотно побудоване фінансове регулювання сприяє ефективному перерозподілу ресурсів, мінімізації інфляційного навантаження та стабільності функціонування основних галузей економіки. Одним із основних завдань фінансової політики під час воєнного стану є оптимізація державних витрат. Значні бюджетні ресурси спрямовуються на оборону, гуманітарну підтримку та відновлення пошкодженої інфраструктури в наслідок їх уражень.[1]

Важливим аспектом є контроль за ефективністю використання фінансів, що дозволяє уникнути корупційних ризиків і забезпечити прозоре управління коштами, що є надважливою складовою у такий час. Крім того, уряди зазвичай розробляють антикризові фінансові стратегії, які включають заходи зі стабілізації внутрішнього ринку та посилення фіскальної дисципліни. Фінансування військових потреб базується на використанні як внутрішніх, так і міжнародних ресурсів. [2] Основними джерелами є випуск воєнних облігацій, отримання кредитів від міжнародних партнерів та зміцнення податкової бази. Також здійснюється контрольована емісія національної валюти, що дозволяє уникнути гіперінфляції та підтримувати макроекономічну стабільність. Важливим інструментом стає державне регулювання валютного ринку, що дозволяє забезпечити стійкість обмінного курсу та захист економіки від фінансових спекуляцій, що можуть негативно вплинути на ситуацію.

Податкова політика в кризових умовах піддається адаптації: держава надає податкові преференції підприємствам, які працюють у стратегічних секторах, а також тимчасово спрощує адміністрування податкових зобов'язань для малого бізнесу для стабільної економічної ситуації. Водночас посилюється контроль за фінансовими потоками для протидії ухиленню від сплати податків. Крім цього, важливим є зменшення податкового навантаження на населення, що сприяє збереженню купівельної спроможності громадян.

Грошово-кредитне регулювання спрямоване на забезпечення стабільності валютного ринку та підтримку банківської системи. Центральний банк використовує ряд заходів, зокрема процентну політику, валютні інтервенції та моніторинг ліквідності, що в свою чергу допомагає зберегти довіру до національної фінансової системи та уникнути непорозумінь із населенням. Уряди також вдаються до механізмів кредитної підтримки бізнесу, що сприяє стабілізації економічного середовища. Зовнішньоекономічна політика у воєнний період зосереджується на залученні міжнародної підтримки, розширенні експортних можливостей та адаптації до нових торговельних умов. Співпраця з міжнародними

фінансовими інституціями дозволяє залучати необхідні ресурси для підтримки економіки, а також можливість фінансування гуманітарних програм, що є першочерговою необхідністю.[3]

Ключову роль відіграє координація з з-закордонними партнерами щодо запровадження санкцій і торгових обмежень проти агресора, що дозволяє знизити рівень економічних ризиків. Таким чином, фінансова політика в умовах війни є багатоскладовим механізмом, що поєднує бюджетне, монетарне, податкове та зовнішньоекономічне регулювання. Її ефективність визначає можливості держави щодо підтримки стабільного економічного середовища, соціального захисту та майбутнього відновлення країни після завершення конфлікту. Використання гнучких фінансових операцій дозволяє урядам швидко адаптуватися до хитких обставин та зменшити негативні наслідки війни для економіки держави.[4]

Список використаних джерел

1. Гончарук А. Економічні виклики воєнного періоду: механізми фінансового регулювання. – Київ: Фінанси України, 2023.
2. Офіційний сайт Національного банку України: Режим доступу: <https://bank.gov.ua/>
3. Міністерство фінансів України: Режим доступу: <https://www.mof.gov.ua/uk/>
4. Світовий банк. Фінансові стратегії країн під час кризових ситуацій: аналітичний огляд. - Вашингтон 2022. Режим доступу: <https://www.worldbank.org/ext/en/home> .

Кловак В. С.

Факультет економіки ДНУ ім. О. Гончара

Науковий керівник доц., к.е.н. Бобирь О. І.

ФІНАНSOVA БЕЗПЕКА УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

В умовах кризи та повномасштабної війни в Україні, коли відбувається швидкий перерозподіл ресурсної бази та зміна вартості факторів виробництва, головною метою створення та підтримки системи фінансової безпеки є забезпечення захищеності «життєвого простору» суб'єкта від дестабілізуючих впливів, внутрішніх та зовнішніх загроз. Без їх ефективної нейтралізації

неможливе нормальне функціонування суб'єкта або ж виникає погіршення ключових зон ризику [1].

Найбільш ризиковими зонами залишаються показники значного дефіциту державного бюджету. Хоча у 2023 році сприйняття впливу цього чинника на економічну безпеку дещо знизилося порівняно з попереднім періодом, коли він вважався максимально загрозливим як за ймовірністю, так і за наслідками.

Ключовими загрозами фінансовій безпеці держави є фактори, найбільш уразливі до руйнівних наслідків війни, зокрема скорочення трудового потенціалу, нестача найважливіших ресурсів або їх фінансове й матеріально-технічне забезпечення.

Додатковими ризиками є невизначеності, спричинені повномасштабним воєнним вторгненням РФ в Україну. Серед них: неможливість ведення економічної діяльності на значних територіях, загрози й нестабільність функціонування логістичних маршрутів, а також обмежений потенціал диверсифікації виробничих і господарських процесів через географічні особливості бойових дій [2].

Можна стверджувати, що визначення, запропоноване Власюк О. С., згідно з яким загрози фінансовій безпеці України становлять сукупність існуючих і потенційних явищ та факторів, що дестабілізують фінансову сферу. Це виявляється у різкому падінні ВВП, порушенні процесів формування та розподілу централізованих державних фондів, дестабілізації банківської системи, знеціненні національної валюти, дефолті за суверенними боргами та зростанні рівня тінізації економіки [3, с. 34].

У контексті воєнного стану фінансова безпека України характеризується такими особливостями: функціонування в умовах численних загроз, включно з фізичними, зовнішньоекономічними та політичними ризиками; економічна нестабільність, спричинена як суб'єктивними, так і об'єктивними чинниками [4, с. 38].

В умовах воєнного стану особливо важливим є швидке визначення загроз фінансовій безпеці України. Це дозволить ефективно мінімізувати ризики та розробити конкретні заходи для створення стратегії зміцнення фінансової безпеки, а також реалізовувати обґрунтовану та дієву політику для забезпечення стабільності фінансової системи держави [5].

Отже, можна зробити висновок, що забезпечення фінансової безпеки є ключовим завданням, яке потребує постійного моніторингу та вирішення у всіх аспектах життя держави, а основним заходом у цьому напрямку є перемога України.

Список використаних джерел:

1. Варналій З.С., Бондаренко С.М. Фінансова безпека підприємств України в умовах війни та повоєнного відновлення. URL: <http://surl.li/uoij> (дата звернення 20.11.2023).
2. Актуальні виклики та загрози економічній безпеці України в умовах воєнного стану. Національний інститут стратегічних досліджень. URL: <https://niss.gov.ua/publikatsiyi/analitichni-dopovidi/aktualni-vyklyky-ta-zahrozyekonomichniy-bezpetsi-ukrayiny-v> (дата звернення 25.11.2023).
3. Власюк О.С. Актуальні проблеми фінансової безпеки України в умовах посткризової трансформації: монографія. Київ: НІСД, 2014. 432 с.
4. Клочко А.М. Особливості державного регулювання фінансової безпеки держави в умовах воєнного стану. Збірник тез доповідей Міжнародної науковопрактичної конференції (м. Вінниця, 27 березня 2023 р.). URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/6451e190-bfad-4028-98e3-03a9393a023f/content> (дата звернення 25.11.2023).
5. Будник Л., Ронська О., Лісецька Л. Публічне управління та адміністрування. URL: <https://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/?art=1100> (дата звернення 29.11.2023).

Малкіна К.А.

Факультет економіки ДНУ ім. О. Гончара

Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О. Й.

БЮРО ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ: ОСНОВНІ ФУНКЦІЇ ТА ЗАВДАННЯ

Економічна безпека є фундаментальною складовою національної безпеки України. Для забезпечення її стабільності було створено Бюро економічної безпеки України (БЕБ) як ключовий орган, який забезпечує виявлення,

попередження та боротьбу з економічними злочинами. Діяльність БЕБ покликана підвищити ефективність державного контролю над економічними процесами та сприяти залученню інвестицій.

Бюро економічної безпеки України було створено відповідно до Закону України "Про Бюро економічної безпеки України", прийнятого у 2021 році [1].

Головним завданням Бюро економічної безпеки є забезпечення економічної безпеки держави шляхом: виявлення і розслідування економічних правопорушень; запобігання незаконному використанню бюджетних коштів; моніторингу ризиків у сфері економіки; забезпечення прозорості діяльності суб'єктів господарювання [2].

Функції Бюро економічної безпеки охоплюють широкий спектр завдань, включаючи: аналітичну діяльність: вивчення фінансових потоків, моделювання ризиків економічної злочинності; розслідування злочинів: БЕБ має право ініціювати кримінальні провадження щодо злочинів, пов'язаних з ухиленням від сплати податків, фінансовим шахрайством, відмиванням коштів [1]; взаємодія з іншими органами: співпраця з Національною поліцією, прокуратурою, податковими органами для обміну інформацією та координації дій [2]; освітні ініціативи: проведення роз'яснювальної роботи серед бізнесу щодо відповідності законодавству. Практичні результати діяльності БЕБ: 13 грудня 2024 року Бюро економічної безпеки України в Одесі провело масштабну операцію, спрямовану на ліквідацію незаконної діяльності у сфері грального бізнесу.

У результаті було припинено функціонування 10 підпільних гральних закладів, які діяли з порушенням законодавства. Ці заклади не лише ухилялися від сплати податків, але й створювали ризики для громадян, залучаючи їх до нелегальної діяльності.

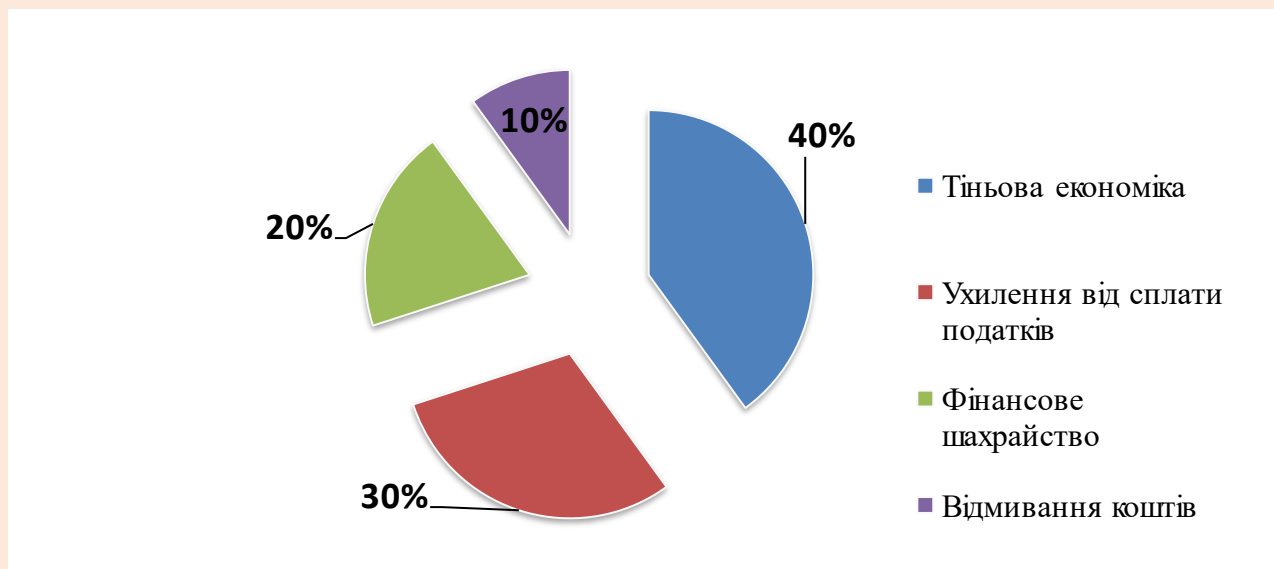

Рисунок 1 – Проблеми економічної безпеки України

Операція включала збір доказів, координацію з іншими правоохоронними органами та безпосереднє закриття нелегальних точок. Завдяки таким діям БЕБ не лише запобігло втратам державного бюджету, але й продемонструвало свою здатність ефективно боротися з тіньовою економікою. Це також стало сигналом для бізнесу щодо необхідності дотримання законодавства та прозорості фінансової діяльності [3].

Незважаючи на амбітні завдання, Бюро економічної безпеки стикається з низкою викликів. Серед них – обмежені фінансові ресурси, недостатня кадрова забезпеченість, а також спротив з боку окремих суб’єктів господарювання.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про Бюро економічної безпеки України» URL: <https://zakon.rada.gov.ua>.
2. Місія та стратегія Бюро економічної безпеки URL: <https://esbu.gov.ua/pro-biuro/misiia-ta-stratehichni-napriamy>.
3. Бюро економічної безпеки в Одесі припинило діяльність 10 підпільних гральних закладів 13.12.2024 URL: <https://esbu.gov.ua/news/biuro-ekonomichnoi-bezpek-y-v-odesi-prypynylo-diialnist-10-pidpilnykh-hralnykh-zakladiv>.

Пилипенко А. Ю.

Факультет економіки ДНУ ім. О. Гончара

Науковий керівник проф., д. е. н. Макаренко Ю. П

ФІНАНСОВА СТАБІЛЬНІСТЬ УКРАЇНИ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Основними чинниками, що зумовлюють необхідність вдосконалення фінансової системи України, є воєнні дії, глобалізація фінансових ринків, недостатня адаптація регуляторної політики до кризових викликів, періодичні фінансові кризи, зростання офшорних зон та інноваційний розвиток фінансової сфери. [1]

Встановлено, що забезпечення фінансової стабільності на макрорівні здійснюється шляхом реалізації заходів, спрямованих на ефективне функціонування фінансової системи та її здатність протидіяти системним ризикам. Фінансова стабільність напряму залежить від узгодженості та ефективної взаємодії всіх структурних елементів фінансової системи, а також якості наданих фінансових послуг. Ключовими характеристиками фінансової стабільності є ліквідність і капіталізація фінансової системи, її стійкість до кризових явищ, а також здатність ефективно трансформувати вільні фінансові ресурси в інвестиційні активи, що визначає рівень інвестиційної привабливості. [2]

Для забезпечення фінансової стабільності в умовах воєнного стану Національний банк України застосовує комплекс заходів у сфері грошово-кредитної, монетарної та боргової політики. Серед основних інструментів – фіксація валютного курсу, викуп ОВДП (військових облігацій), відкликання банківських ліцензій у фінансових установах держави-агресора та запровадження мораторію на санкції банківських установ. Водночас рівень дестабілізуючих ризиків залишається високим, що зумовлює необхідність проведення зваженої

ліберальної фінансової політики та постійної співпраці з міжнародними організаціями для забезпечення фінансової підтримки України. [2] Стабільні надходження міжнародної допомоги дозволяють фінансувати значний дефіцит бюджету, спричинений війною, а також поповнювати міжнародні резерви, що допомагає зменшити структурні вразливості української економіки. Завдяки цьому Національний банк може підтримувати стабільне функціонування валютного ринку та згладжувати різкі коливання обмінного курсу.[3]

Наразі інфляція прискорилося, проте очікується її послаблення з середини наступного року після виходу на ринок продукції нового врожаю. Водночас посилення монетарної політики Національним банком дозволить зупинити тривалий понад рік процес зниження комерційних ставок банків.

За рік (з 1 листопада 2023 до 1 листопада 2024 року) чистий гривневий кредитний портфель бізнесу зріс більш ніж на 20%, а населення – понад 30%. За результатами опитування щодо умов кредитування, банки відзначають зростання попиту клієнтів на позикові кошти, причому оцінки щодо кредитів бізнесу є найвищими з 2021 року.[3]

Корпоративний кредитний портфель збільшується в усіх групах банків та підприємств різного масштабу. Фінансові установи активно надають кредити підприємствам агросектору, торгівлі та промисловості, сприяючи їхньому розвитку. У сфері роздрібного незабезпеченого кредитування конкуренція ще інтенсивніша, ніж у корпоративному сегменті. Попри зростання обсягів кредитування, їхній рівень відносно ВВП та доходів населення залишається низьким, що створює значний потенціал для подальшого розширення кредитного портфеля.

Роль державної підтримки у фінансуванні бізнесу поступово зменшується. Надалі механізм державних програм має бути спрямований на посилення ринкових механізмів, тоді як значення державних гарантій та підтримки з боку міжнародних фінансових організацій у покритті кредитних ризиків зростає.[3]

Список використаних джерел

1. Сучасні наукові дослідження: Економічні науки. Випуск 103 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://perspectives.pp.ua/index.php/sn/issue/view/103/163>.
2. Наукові праці. Економіка і економічна теорія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/4188>.
3. Національний банк України. Звіт про фінансову стабільність [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/stability/report>.

Полієнко М.В.

Факультет економіки ДНУ ім. О.Гончара

Науковий керівник проф., д. е. н. Макаренко Ю.П

ПРОБЛЕМИ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ

Соціальний захист населення є ключовим показником рівня розвитку та ефективності функціонування держави у сучасному світі. Рівень фінансування соціального забезпечення відображає стан економіки країни. В Україні ця сфера є найбільшою статтею видатків зведеного бюджету, перевищуючи витрати на охорону здоров'я, освіту та економічну діяльність. Враховуючи це, питання соціального захисту залишається актуальним з моменту здобуття незалежності України [1].

Соціальний захист – це комплекс економічних, соціальних та організаційних заходів, що впроваджуються державою для підтримки вразливих категорій населення, зокрема пенсіонерів, осіб з інвалідністю, ветеранів війни, багатодітних сімей та інших малозабезпечених громадян [2].

Фінансування послуг соціального захисту здійснюється за рахунок державного та місцевих бюджетів, відповідно до положень Бюджетного кодексу України. До витрат у цій сфері належать видатки на охорону здоров'я, освіту, соціальне забезпечення, а також духовний і фізичний розвиток [3].

Серед ключових проблем соціального захисту населення України, що потребують негайного вирішення, можна виокремити такі:

1) Надмірна роль держави у сфері соціального захисту при низькій активності населення у її функціонуванні;

2) Стрімке зростання вартості послуг у сфері охорони здоров'я, освіти та культури, яке не відповідає їхній якості;

3) Неефективне управління бюджетними ресурсами як на рівні головних розпорядників, так і окремих соціальних установ;

4) Недостатнє фінансування заходів соціального захисту.

Для подолання існуючих проблем у сфері соціального захисту необхідно впровадити комплекс заходів, спрямованих на покращення якості соціальних послуг та підвищення ефективності їх фінансування. Зокрема, важливим кроком є запровадження системи раннього виявлення осіб і сімей, які опинилися у складних життєвих обставинах, що дозволить оперативно надавати їм необхідну підтримку. Важливим аспектом є забезпечення надання пільг у такому обсязі, який дозволить громадянам підтримувати належний рівень життя. Окрему увагу слід приділити підтримці молоді через розвиток трудових ініціатив, проведення програм перепідготовки та підвищення кваліфікації, профорієнтацію, а також заходи, спрямовані на запобігання негативним соціальним явищам серед молодого покоління. Крім того, необхідно створити сприятливі правові, економічні та соціальні умови для зміцнення сім'ї, покращення демографічної ситуації та забезпечення рівних прав і можливостей чоловіків та жінок в українському суспільстві [4].

Отже, для підвищення добробуту громадян та ефективного функціонування системи соціального захисту в Україні необхідно розробити комплексну стратегію соціального захисту населення. Пріоритетними завданнями держави у цій сфері мають стати зменшення безробіття, подолання бідності, зростання реальних доходів та забезпечення ефективної соціальної підтримки. Реалізація цих заходів дозволить створити справедливую та стійку систему соціального захисту, що відповідатиме потребам українського суспільства [5].

Список використаних джерел:

1. Ковальчук В. ПРОБЛЕМИ ФІНАНСУВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ. II Міжнародна науково-практична конференція «Практичні та теоретичні питання розвитку науки та освіти». 2020. С. 19–20.
2. Яковенко Т. С. ФІНАНСУВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ. Секція економіки та організації діяльності суб'єктів господарювання : Міжнар. конф., 13 лют. 2025 р. С. 34–36. [Електронний ресурс] – Режим доступу: [Jacovenco.pdf](#)
3. Кудінова М. ПРОБЛЕМИ ФІНАНСУВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ. Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського. 2015. С. 34–36.
4. Роледерс В., Кукель Г. ПРОБЛЕМИ ФІНАНСУВАННЯ СФЕРИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ. Інвестиція: практика та досвід. 2019. № 10. С. 49 DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2019.10.49>
5. Кириленко О. ФІНАНСУВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ: ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ. Фінансово-кредитна і грошова політика. 2018. Т. 1, № 2. С. 176–182.

Середа М.А.

Факультет економіки ДНУ ім. О. Гончара

Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О. Й.

ФІНАНСОВА ГРАМОТНІСТЬ НАСЕЛЕННЯ ЯК ЗАПОРУКА РОЗВИТКУ ТА БЕЗПЕКИ ФІНАНСОВОГО РИНКУ

Фінансова грамотність є однією з ключових навичок сучасної людини. В умовах швидкого розвитку фінансових ринків, появи нових продуктів і послуг, а також постійного ускладнення фінансових інструментів, потреба в обізнаності населення з основними аспектами фінансового планування, заощаджень, інвестицій і ризиків стає особливо актуальною.

Фінансово грамотна особа здатна ухвалювати обґрунтовані рішення щодо управління своїми коштами, що сприяє не лише поліпшенню особистого добробуту, а й загальній економічній стабільності держави. У країнах із розвинутими економіками фінансова грамотність громадян є одним із важливих індикаторів економічного здоров'я, тому її підвищення має бути одним із пріоритетів державної політики.

В Україні проблема фінансової грамотності є досить гострою. Згідно з дослідженнями [1], значна частина населення не володіє базовими знаннями про

функціонування фінансового ринку, правила управління особистим бюджетом та потенційні ризики інвестування. Це зумовлено як історичними факторами, так і недостатньою увагою до фінансової освіти в системі шкільного і позашкільного навчання.

З розвитком фінансового ринку ситуація почала змінюватися. Сьогодні зростає популярність таких інструментів, як інтернет-банкінг, електронні платежі, криптовалюти, інвестиційні фонди. Разом із цим зростає і кількість шахрайських схем, які спрямовані на людей із низьким рівнем фінансової грамотності. Такі виклики роблять необхідним впровадження програм підвищення фінансової обізнаності населення.

Важливу роль у цьому процесі відіграють державні та приватні ініціативи. Наприклад, Національний банк України запровадив стратегію фінансової грамотності, яка передбачає створення освітніх матеріалів для шкіл, університетів і дорослого населення [2]. Водночас приватні банки проводять власні просвітницькі кампанії, зокрема тренінги, семінари та вебінари з управління фінансами.

Ефективним способом підвищення фінансової грамотності є інтеграція фінансової освіти у шкільну програму [3]. Це дозволить забезпечити базову обізнаність молодого покоління, яка буде основою для подальшого навчання та практичного використання знань у дорослому житті. Крім того, важливим є розвиток доступних інформаційних ресурсів, таких як мобільні додатки чи освітні платформи, які дозволять користувачам отримувати актуальні знання у зручному форматі.

Підвищення фінансової грамотності важливо не тільки для домогосподарств але й для розвитку фінансового посередництва і фінансового ринку країни. Фінансова грамотність підприємців сприяє їх фінансовій успішності [4].

Таким чином, фінансова грамотність населення є фундаментом економічної стабільності та добробуту як окремих громадян, так і держави в цілому. Інтеграція

фінансової освіти на всіх рівнях, підтримка ініціатив із боку держави та бізнесу, а також підвищення доступності інформації — це важливі кроки, які сприятимуть розвитку фінансового ринку та захисту громадян від потенційних ризиків.

Список використаних джерел

1. Національний банк України. Програма фінансової грамотності. URL: <https://bank.gov.ua>.
2. Міністерство освіти і науки України. Впровадження фінансової грамотності у шкільну програму. URL: <https://mon.gov.ua>.
3. Аналітичний центр CEDOS. Дослідження рівня фінансової грамотності в Україні. URL: <https://cedos.org.ua>.
4. Коваль С., Мельничук Ю. Фінансова грамотність домогосподарств: сучасний стан та перспективи підвищення. Світ фінансів. 2024. 3(80). С.40-51. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/52603/1/Стаття%20Коваль_Мельничук.pdf.

Тюх Ю. М.

Факультет економіки ДНУ ім. О.Гончара

Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О.Й.

БАНКИ ФОНДУ ГАРАНТУВАННЯ ВКЛАДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ ТА БЕЗПЕКИ ЇХ ПОВЕРНЕННЯ

Фонд гарантування вкладів фізичних осіб (ФГВФО) є державною установою, яка створена для захисту прав та інтересів вкладників банків. Основною функцією Фонду є виплата гарантованої суми вкладу у випадку банкрутства банку. На сьогодні, гарантована сума відшкодування становить 600 тисяч гривень на одного вкладника в одному банку. Якщо банк визнано неплатоспроможним, Національний банк України (НБУ) передає його під управління ФГВФО. Це відбувається для проведення ліквідаційної процедури та виплати гарантованих сум вкладникам. Після передачі, Фонд здійснює пошук потенційних інвесторів для продажу активів банку або його часткової реструктуризації.

Однією з основних проблем ФГВФО є значний обсяг неплатоспроможних банків, що потрапляють під управління Фонду [1]. Це створює додатковий тиск на бюджет Фонду та ускладнює процес повернення коштів вкладникам. Крім того,

ліквідаційні процедури часто затягуються через юридичні спори або недостатню прозорість активів банків.

Завдяки виплатам гарантованих сум вкладів вкладники можуть відчувати певний рівень захищеності, що сприяє збереженню довіри до банківської системи в цілому. ФГВФО також сприяє покращенню управління банками, що переходять під його контроль, шляхом впровадження ефективних процедур управління активами. Так, протягом 2024 року, від реалізації активів ліквідованих банків отримано 1401,3 млн грн., продано цінних паперів на суму 498,8 млн грн.. За рахунок цих коштів поповнювався фонд і потім поверталися кошти клієнтам банків, що ліквідуються [2].

На сьогодні ФГВФО активно працює над удосконаленням своїх механізмів управління банками та виплати вкладів. Перспективними є ініціативи щодо збільшення гарантованої суми відшкодування, а також покращення взаємодії з міжнародними партнерами для залучення кращих практик у сфері управління проблемними банками.

Окрім фізичних осіб, Фонд частково захищає вклади підприємств малого та середнього бізнесу. Це важливий аспект діяльності ФГВФО, оскільки малий бізнес є ключовим елементом економічної стабільності, забезпечуючи робочі місця та економічний розвиток. Таким чином, Фонд допомагає уникнути масового банкрутства підприємств та збереження їх діяльності.

ФГВФО працює над вдосконаленням процесів ліквідації банків, що перебувають під його управлінням. Запроваджуються нові процедури для прискорення оцінки активів, поліпшення управління проблемними активами та більшої прозорості процесів. Це дозволяє пришвидшити повернення коштів вкладникам і підвищити ефективність роботи Фонду [3].

Після низки банкрутств банків в Україні діяльність ФГВФО стала одним із ключових факторів у відновленні довіри населення до банківської системи. Завдяки виплатам гарантованих вкладів вкладники можуть бути впевненими в тому, що їхні кошти захищені, навіть якщо банк припиняє свою діяльність.

Фонд гарантування вкладів виконує функцію "страхової парасольки" для вкладників, забезпечуючи компенсацію навіть у найскладніших економічних умовах. Цей механізм знижує ризики втрати заощаджень для громадян і стимулює довіру до банківської системи.

Одним із завдань Фонду є продаж активів банків-банкрутів. Отримані кошти спрямовуються на додаткові виплати кредиторам, що дозволяє частково повернути кошти понад гарантовану суму.

Список використаних джерел:

1. Банки, що ліквідуються. 2025. URL: <https://www.fg.gov.ua/banki-v-upravlinni-fondu/banki-shcho-likviduyutsya>. 2.
2. Надходження до банків, що ліквідуються, протягом 2024 року URL: <https://www.fg.gov.ua/articles/57624-nadhodzhennya-do-bankiv-shcho-likviduyutsya-protyagom-2024-roku.html> 3.
3. Сидоренко О. Фонд гарантування вкладів: проблеми та перспективи. *Фінансовий огляд*. 2022. № 3. С. 45-56.

Яремчак М.О.

Факультет економіки ДНУ ім. О.Гончара

Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О.Й.

ЗАХИСТ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ ТА ЇХ ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА

Захист прав споживачів фінансових послуг є надзвичайно важливою темою в сучасному світі, де фінансові ризики та складність фінансових продуктів постійно зростають. Визначення поняття захисту прав споживачів фінансових послуг включає в себе забезпечення правової та інформаційної підтримки споживачів, а також створення механізмів для захисту їхніх інтересів, підвищення рівня їх фінансової безпеки.

Правове регулювання є основою захисту прав споживачів фінансових послуг. В Україні та Європейському Союзі існує низка нормативно-правових актів, які регулюють цю сферу. Важливим аспектом є забезпечення інформаційної

прозорості, що включає вимоги до розкриття інформації фінансовими установами та переддоговірне інформування споживачів. Це дозволяє споживачам приймати обґрунтовані рішення щодо використання фінансових послуг.

Механізми захисту прав споживачів включають ліцензування фінансових установ, контроль з боку державних органів та державний нагляд за фінансовою стабільністю цих установ. Ці механізми спрямовані на забезпечення надійності та безпеки фінансових послуг, що надаються споживачам [1].

Однак, існує низка викликів у сфері захисту прав споживачів фінансових послуг. Одним з основних викликів є недостатня фінансова грамотність населення. Низький рівень обізнаності споживачів про свої права та механізми їх захисту значно ускладнює процес захисту їхніх інтересів. Крім того, зростання кількості фінансового шахрайства та ризиків втрати коштів є серйозною проблемою. Недосконалість законодавства та недостатній контроль з боку державних органів також створюють додаткові труднощі [2].

Перспективи покращення захисту прав споживачів фінансових послуг включають підвищення фінансової грамотності населення через освітні програми та тренінги. Це дозволить споживачам краще розуміти свої права та ефективніше їх захищати. Посилення регуляторних заходів, вдосконалення законодавства та підвищення ефективності контролю з боку державних органів також є важливими кроками. Впровадження найкращих практик Європейського Союзу та інших країн у сфері захисту прав споживачів фінансових послуг може значно покращити ситуацію в Україні.

У 2024 році, в умовах війни, фінансова безпека домогосподарств в Україні зазнала значних викликів. Згідно з червневим звітом Національного банку України, ключовим системним ризиком для діяльності фінансових установ є продовження війни, яка прямо впливає на загальну економічну картину та стратегії розвитку. Висока інтенсивність бойових дій, руйнація енергетичної інфраструктури та дефіцит електроенергії погіршили очікування бізнесу та населення. Проте, завдяки міжнародній фінансовій підтримці, вдалося зберегти

стійкість економіки та контроль за інфляційними процесами [3].

Основні виклики захисту прав включають недостатню фінансову грамотність, зростання фінансового шахрайства та регуляторні прогалини. Проте, перспективи покращення включають підвищення фінансової грамотності, посилення регуляторних заходів та впровадження міжнародного досвіду. Подальші дослідження та вдосконалення механізмів захисту прав споживачів є необхідними для забезпечення їхньої фінансової безпеки.

Список використаних джерел

1. Безоплатна правнича допомога «Захист прав споживачів фінансових послуг» URL: <https://legalaid.gov.ua/publikatsiyi/zahyst-prav-spozhyvachiv-finansovyh-poslug/>.
2. Знай свої права: захист прав споживачів фінансових послуг. Держпродспоживслужба URL: <https://dpss.gov.ua/news/znai-svoi-prava-zakhyst-prav-spozhyvachiv-finansovykh-posluh>.
3. Звіт про фінансову стабільність НБУ, червень 2024 року URL: <https://thepage.ua/ua/economy/zviti-pro-finansovu-stabilnist-nbu-cherven-2024-roku>.

ТЕНДЕНЦІЇ ТА НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Баскаков Х.В.

Факультет економіки ДНУ ім. О.Гончара

Науковий керівник проф. Шевцова О.Й.

СТРАТЕГІЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ ТА ЇЇ ЦІЛІ

Стратегія сталого розвитку України до 2030 року – це важливий документ, який визначає, як країна буде розвиватися в економічному, соціальному та екологічному плані. Її головна мета – забезпечити людям гідний рівень життя, щоб і теперішнє, і майбутні покоління могли жити в комфортних умовах. Україна орієнтується на Цілі сталого розвитку ООН, які були ухвалені у 2015 році, але адаптує їх під свої реалії [1].

Один із головних напрямів стратегії – це економічний розвиток. Україна прагне до зростання економіки через інновації, розвиток підприємництва та підтримку сучасних технологій. Для цього потрібно створювати нові робочі місця, залучати інвестиції та розвивати інфраструктуру. Проте є багато викликів, наприклад, відтік робочої сили за кордон, нестабільна економічна ситуація та високий рівень боргів [2].

Важливим аспектом є і соціальний розвиток. В Україні досі існує проблема бідності, нерівного доступу до якісної освіти та медицини. Тому стратегія передбачає покращення цих сфер, щоб люди могли отримувати якісні послуги незалежно від місця проживання. Також увага приділяється питанням гендерної рівності, соціального захисту та прав людини [3].

Окреме місце займає екологічна безпека, адже Україна стикається з проблемами забруднення повітря, води та нераціонального використання природних ресурсів. Для зменшення негативного впливу на довкілля планується

активніше розвивати відновлювані джерела енергії. Наприклад, у 2024 році уряд затвердив інвестиційний план на 20 мільярдів доларів, щоб до 2030 року збільшити частку зеленої енергетики до 27% [4].

Україна має багато потенціалу для сталого розвитку, але успіх залежить від того, наскільки ефективно будуть проводитися реформи, як швидко впроваджуватимуться нові технології та чи зможе держава знайти баланс між економічним зростанням і захистом довкілля. Тільки комплексний підхід допоможе країні досягти сталого розвитку та покращити життя людей.

Ще одним важливим фактором сталого розвитку є цифровізація економіки та державного управління. Впровадження цифрових технологій може значно підвищити ефективність роботи державних інституцій, знизити рівень корупції та полегшити доступ громадян до адміністративних послуг. Наприклад, розвиток платформи «Дія» вже дозволив українцям отримувати багато послуг онлайн, що зменшує бюрократію та сприяє прозорості влади.

Не менш важливим є розвиток освіти та науки, адже саме вони є основою для інноваційного економічного зростання. Україна має потенціал стати центром технологічних стартапів та інженерних розробок, але для цього необхідно збільшувати фінансування науки, підтримувати університетські дослідження та заохочувати підприємства до впровадження новітніх технологій.

Роль місцевих громад у реалізації стратегії сталого розвитку також не можна недооцінювати. Децентралізація дала можливість регіонам самостійно визначати пріоритети розвитку та ефективніше використовувати місцеві ресурси. Однак важливо, щоб громади мали належне фінансування та підтримку від держави, а також можливість залучати інвесторів і реалізовувати інфраструктурні проєкти.

Список використаних джерел

1. Стратегія сталого розвитку України до 2030. URL: https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/migration/ua/UNDP_Strategy_v06-optimized.pdf?utm_source=chatgpt.com.
2. Україна – 2030. Стратегія зміни майбутнього. сьомий рік поспіль, URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-12/ukraine-2030-1.pdf?utm_source=chatgpt.com.
3. Глобальний договір ООН в Україні . URL: https://globalcompact.org.ua/tsili-stijkogo-rozvytku/?utm_source=chatgpt.com.
4. Ukraine approves \$20 billion plan to increase renewable energy production by 2030, URL:.

Білоус В.Є.

Факультет економіки ДНУ ім. О.Гончара

Науковий керівник проф., д.е.н. Макаренко Ю.П.

ІННОВАЦІЙНІ ПЛАТІЖНІ ТЕХНОЛОГІЇ В СИСТЕМІ БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ УКРАЇНИ

Інноваційні платіжні технології стали невід'ємною складовою сучасної системи безготівкових розрахунків України, суттєво трансформуючи традиційні підходи до здійснення фінансових операцій. Безготівкові розрахунки почали активно впроваджуватися в Україні з кінця 90-х років і на початку 2000-х, коли в країні почали з'являтися перші банківські картки та електронні платіжні системи. Однак, справжній бум на безготівкові розрахунки стався в останні десять років, завдяки розвитку фінансових технологій, мобільних додатків та зростанню кількості безконтактних платіжних рішень. Особливо значним поштовхом для популяризації безготівкових розрахунків став період пандемії COVID-19, коли люди почали уникати готівки з метою зниження ризику зараження. Це сприяло збільшенню обсягів безготівкових платежів та подальшому розвитку відповідних технологій.

Одним із ключових напрямків розвитку безготівкових розрахунків в Україні є розвиток мобільних платіжних систем. За допомогою смартфонів та інших мобільних пристроїв, які є невід'ємною частиною сучасної цифрової екосистеми, користувачі можуть здійснювати платежі швидко, зручно та безпечно. Такі системи, як Apple Pay та Google Pay, що використовують технологію NFC (Near Field Communication), вже активно використовуються в Україні та сприяють популяризації безготівкових розрахунків [1].

Важливим кроком у розвитку безготівкових розрахунків є також

впровадження технології QR-кодів. Цей простий та зручний спосіб оплати дозволяє здійснювати платежі швидко та безпечно, не потребуючи використання платіжних карток. QR-коди знаходять широке застосування в різних сферах, від роздрібної торгівлі до громадського транспорту. Ця технологія є особливо зручною для малого бізнесу та вуличних торговців, оскільки не потребує дорогого обладнання для прийому платежів.

Окрім того, в Україні з'являються новітні технології, такі як оплата обличчям. Забули картку або телефон? Не проблема! Ця інноваційна функція, відома як FacePay24, яку вже запровадив ПриватБанк, дозволяє здійснювати платежі за допомогою розпізнавання обличчя [2]. Для цього потрібно лише один раз налаштувати свій профіль у додатку банку та прив'язати свою картку. Після цього, щоб здійснити платіж, достатньо подивитися у спеціальну камеру, вбудовану в платіжний термінал.

Соціальні мережі та месенджери, такі як Viber, Telegram, Facebook Messenger та інші, також стають платформами для фінансових операцій. Деякі банки інтегрують свої сервіси з цими популярними додатками, дозволяючи здійснювати перекази безпосередньо у чатах, що робить процес оплати ще більш зручним та тісно пов'язаним з повсякденним життям користувачів.

Паралельно з цими змінами, в Україні активно розвивається платіжна інфраструктура. Зокрема, кількість терміналів для безготівкових розрахунків зросла, незважаючи на те, що війна призвела до зменшення їхньої кількості в деяких регіонах через бойові дії [3].

Таким чином, інноваційні платіжні технології в системі безготівкових розрахунків України не лише полегшують життя споживачам і підприємствам, але й відкривають нові можливості для економічного розвитку країни.

Список використаних джерел

1. Аврамчук Л., Незенко Є. Розвиток дистанційних платформ розрахунків в Україні // Collection of Scientific Papers «SCIENTIA» (November 1, 2024; Lisbon, Portugal). – 2024. – С. 19–23. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://previous.scientia.report/index.php/archive/article/view/2172>
2. FacePay24 – оплата обличчям на касах в українських магазинах. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://privatbank.ua/facepay24>.

3. Картковий ринок за дев'ять місяців 2024 року. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/kartkoviy-rinok-za-devyat-misyatsiv-2024-roku-chastka-bezgotivkovih-operatsiy-prodovjuye-zrostaty>.

Давиденко Ю.В.

Факультет економіки ДНУ ім. О. Гончара

Науковий керівник проф., д. е. н. Шевцова О. Й.

ВАЖЛИВІСТЬ ОБЛІКОВОЇ СТАВКИ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

Важливість облікової ставки Національного банку України (НБУ) неможливо переоцінити, особливо в сучасних неспокійних економічних умовах. Як ключовий інструмент, що впливає на вартість запозичень і, зрештою, на економічну діяльність, облікова ставка НБУ відіграє вирішальну роль у формуванні напрямку економіки України.

Облікова ставка НБУ – це процентна ставка, за якою комерційні банки можуть позичати в центрального банку для задоволення короткострокових потреб у ліквідності [1]. Зміни в обліковій ставці мають хвилевий ефект по всій економіці, впливаючи на все, починаючи від споживчих ставок запозичень і закінчуючи інвестиційними рішеннями.

У сучасних умовах, облікова ставка може допомогти стимулювати економічне зростання, зробивши запозичення доступнішими, таким чином заохочуючи підприємства інвестувати, а споживачів витратити. З іншого боку, занадто висока облікова ставка може придушити економічну активність, оскільки запозичення стає непомірно дорогим.

Крім того, облікова ставка НБУ є потужним інструментом контролю інфляції. Підвищуючи облікову ставку, центральний банк може ефективно посилити монетарну політику, роблячи позики дорожчими та перешкоджаючи надмірним запозиченням і витратам. Це може допомогти зупинити інфляційний тиск і зберегти цінову стабільність в економіці. І навпаки, зниження облікової

ставка може стимулювати економічну активність шляхом зменшення вартості запозичень та заохочення інвестицій.

На рисунку 1 видно, як змінювалась облікова ставка протягом року. Останні зміни, які були – підвищення ключової ставки до 13,5% з 13.12.2024 року. Причиною цього було швидке зростання інфляції (до 11,2% у листопаді, при цілі – 5%). Низька врожайність продовольчих культур, великі видатки бюджету, різкі темпи зростання заробітних плат та енергодефіцит під час зимового опалювального сезону - вплинули на її стрімкий зріст.

За словами НБУ, інфляція і надалі буде зростати, через дефіцит продовольчих товарів та дефіцит енергії, однак, за його прогнозами на 1 квартал 2025 року, інфляція сповільниться через поліпшення обставин в енергосекторі країни та зростання врожайності [21].

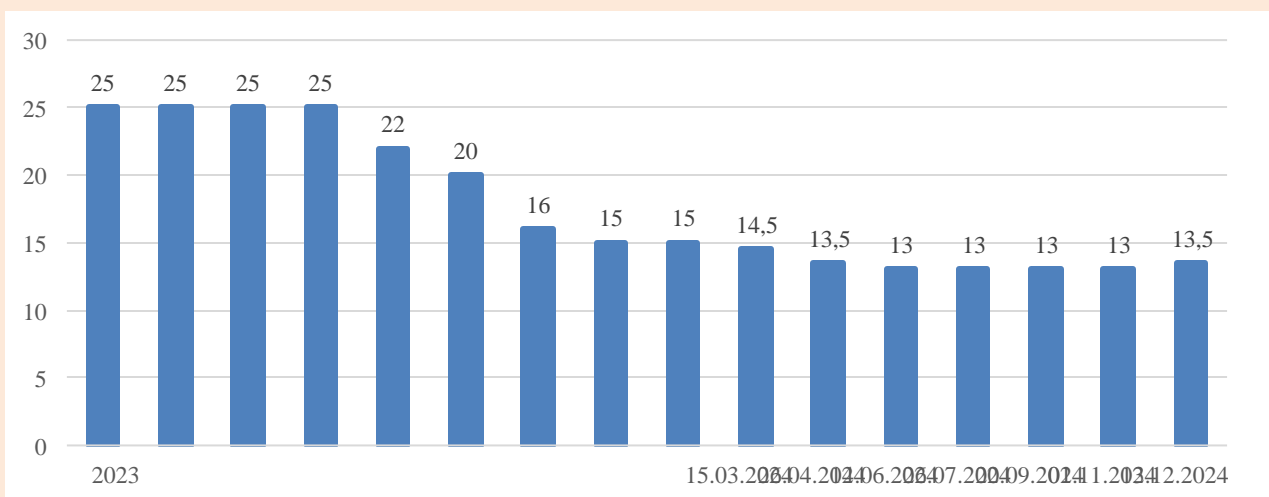

Рис. 1 – Зміна облікової ставки НБУ (станом на кінець періоду, %)

Джерело: складено автором на основі [1].

Підсумовуючи, не можна ігнорувати важливість облікової ставки НБУ в сучасних умовах. Як ключовий інструмент для впливу на вартість запозичень, економічну активність та інфляцію, облікова ставка НБУ відіграє важливу роль у формуванні економічної траєкторії України. Зважено та своєчасно коригуючи облікову ставку, НБУ може допомогти спрямувати економіку до стійкого

зростання та стабільності перед обличчям сучасних викликів.

Список використаних джерел

1. Підсумки дискусії членів Комітету з монетарної політики Національного банку щодо рівня облікової ставки 11 грудня 2024 року. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/natsionalniy-bank-ukrayini-pidvischiv-oblikovu-stavku-d-o-135>.
2. Інфляційний звіт, жовтень 2024 року. Офіційний сайт Національного банку України URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/inflyatsiyniy-zvit-jovten-2024-roku>.

Ігнацевич Е.С.

Факультет економіки ДНУ ім. О.Гончара

Науковий керівник проф., д.е.н. Макаренко Ю.П.

РОЛЬ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ У ПІСЛЯВОЄННОМУ ВІДНОВЛЕННІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Фінансування малих, середніх та великих підприємств сприятиме відновленню виробництва, створенню робочих місць та зростанню ВВП. Особливу роль відіграють державні програми підтримки підприємництва та міжнародні фінансові гарантії, які дозволяють бізнесу отримати доступ до фінансування на вигідних умовах.[1]

Українські банки стануть важливими посередниками для залучення міжнародного капіталу, включаючи прямі інвестиції та кредити від Міжнародного валютного фонду(МВФ),Світового банку,Європейського банку реконструкції та розвитку та інших фінансових установ.Якщо банки зможуть ефективніше працювати з міжнародними партнерами,економічне відновлення України відбуватиметься швидше. [2]

Модернізація та діджиталізація банківської системи зробить фінансові послуги більш доступними для населення та бізнесу. Використання сучасних фінансових технологій, розвиток безготівкових розрахунків, впровадження цифрових банківських послуг та автоматизація процесів сприятимуть прискоренню економічних транзакцій та підвищенню фінансової грамотності населення.[2]

Під час війни фінансовий сектор зазнав значних втрат. Тому важливо забезпечити стабільність банків, гарантувати надійність депозитних програм і створити систему страхування вкладів. Це дозволить захистити населення від можливих фінансових ризиків та відновити довіру, що є передумовою для нормального функціонування банківської системи.[2]

Національний банк України відіграє важливу роль в економічному регулюванні. Його політика стримування інфляції, стабілізації обмінного курсу, контролю над грошовою масою та стимулювання кредитування безпосередньо впливає на макроекономічну рівновагу та розвиток фінансової системи.[3]

Банк також сприятиме реалізації урядових програм з відновлення зруйнованої інфраструктури, фінансуючи відновлення транспортних шляхів, житлових будинків, підприємств та комунальних служб. Це стане важливим кроком на шляху до створення сприятливого середовища для громадян та бізнесу.[3]

Для запобігання фінансовим кризам необхідно запровадити механізми контролю за простроченою заборгованістю, ефективного управління банківською ліквідністю та запровадити інструменти страхування. Це мінімізує ризик дефолту і зробить банківську систему більш стійкою до можливих економічних потрясінь.[3]

Підвищення фінансової грамотності є ще одним важливим аспектом. Банки повинні надавати доступні фінансові послуги, такі як іпотека, довгострокові кредити, ощадні програми та страхові продукти, щоб люди могли ефективніше управляти своїми фінансами та забезпечувати фінансову безпеку.[3]

Перспективи розвитку банківського сектору пов'язані зі створенням сприятливого інвестиційного клімату, поглибленням інтеграції в європейську фінансову систему, запровадженням сталих фінансових практик та контролю за банківською діяльністю. Це сприятиме довгостроковому економічному зростанню та сталому розвитку країни.[3]

Список використаних джерел

1. Стаття з газети Українська правда: <https://epravda.com.ua/rus/columns/2024/09/26/719816/>
2. Офіційний сайт МВФ України: <https://mof.gov.ua/uk/mvf>
3. Національний банк України: <https://bank.gov.ua/>

Ільїна В.В.

Факультет економіки ДНУ ім. О.Гончара

Науковий керівник проф., д.е.н. Макаренко Ю.П.

ПРОБЛЕМИ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ

Під час воєнного стану, який розпочався в лютому 2022 року, українська банківська система зштовхнулася з багатьма проблемами: з моменту початку військових дій на території України, національна банківська система зазнала вагомих криз і працює в нестабільних умовах. Водночас банки продовжують працювати, намагаючись виконувати всі обов'язки та дотримуватися вимог. Але очевидно, що банківський сектор змінюється. Банківська система змушена швидко адаптуватися до роботи в умовах воєнного стану.[1]

На мою думку в обставинах війни держава зробила кроки для оптимізації функціонування банківського сектору. Та навіть у розпал активних бойових дій банківський сектор функціонував відносно стабільно. В нинішніх умовах система банків все ще ідентифікується як значний ризик, оскільки обсяг строкових коштів у банківському секторі продовжує знижуватися. Тому було створено філіальну мережу (відому як Power Banking) створену Національним банком України.[2]

В першу чергу огляд банківської галузі під час війни доводить про стійкість банківської системи, яка збереглася, незважаючи на системні ризики. На основі офіційних звітів НБУ за 2022 рік та попередні роки в цьому документі проаналізовано тенденції та проблеми в банківському секторі України під час війни за ключовими показниками. Проаналізовано, що банківський сектор, який зазнав скорочення депозитів на ранніх стадіях масштабного вторгнення, відновив швидко клієнтську базу. Але внаслідок знецінення гривні його фактично

застиглий кредитний портфель був тим часом припинений . Державні боргові цінні папери також впали близько на 10%, причому НБУ підкреслив перевагу державних банків.[2]

Державні банки продовжують користуватися матеріальними і моральними пільгами, й в часи напруження. Адже як в наслідок, у 2022 році їхня частка активів та клірингових коштів у банківському секторі зросла. Банківська система країни в умовах воєнного стану працювала дуже стабільно, а спільні дії регулятора та банків забезпечили стабільну роботу фінансових установ. За період дії воєнного стану не відбулося суттєвих змін у структурі банківського ринку, проте банківська інфраструктура зазнала певних змін.[2]

Поточні події на банківському ринку свідчать про наявність певних операційних труднощів для банків, зумовлених впливом воєнного стану. Незважаючи на загрози воєнного часу, фінансова стійкість банків перебуває на достатньо високому рівні для забезпечення безперервного та постійного виконання безготівкових платежів та інших зобов'язань. Забезпечення безпеки банківського сектору України на даний момент вимагає посилення управлінських дій та заходів банківського менеджменту, спрямованих на залучення клієнтів, захист вкладів від непередбачуваних втрат, розширення банківського кредитного ризику та спектру послуг, що пропонуються фізичним та юридичним особам.[1]

Тому я вважаю що після завершення бойових дій в Україні необхідно провести масштабну перебудову економіки відповідно до планів уряду за підтримки міжнародних фінансових організацій. А також на мою думку банки вже повинні розробити основні принципи та програми участі у післявоєнній відбудові економіки, а НБУ ще давно повинен був – вжити заходів для стимулювання економічного зростання та забезпечення фінансової стабільності.

Список використаних джерел

1. Інформаційне агенство УНІАН: <https://www.unian.ua/economics/finance/viy-na-v-ukrajini-yak-zminilas-robot-a-bankivskoj-i-sistemi-11964504.html>
2. Національний банк України: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/banki-v-umovah-trivaloyi-viyni-zberegli-doviru-klijentiv-visoku-operatsiyu-efektivnist-ta-pributkovist--oglyad-bankivskogo-sektoru>

Кацай Д. П.

Факультет економіки ДНУ ім. О. Гончара

Науковий керівник проф., д. е. н. Макаренко Ю. П.

ГРОШОВО-КРЕДИТНА СИСТЕМА В УМОВАХ ВІЙНИ

З початку повномасштабного вторгнення у 2022 році грошово-кредитна система України переживає серйозні виклики. Військові дії спричинили значні економічні потрясіння, що позначилися на всіх сферах фінансової діяльності країни. Порушення ланцюгів постачання, руйнування критично важливої інфраструктури, скорочення виробництва, відтік інвестицій та зростання бюджетного дефіциту поставили економіку в складні умови. Крім того, суттєвим викликом стало забезпечення стабільної роботи банківської системи, підтримка внутрішнього попиту та контроль над рівнем інфляції.

У жовтні 2023 року НБУ запровадив новий режим курсоутворення — керовану гнучкість обмінного курсу. Це означає, що офіційний курс гривні формується на основі операцій на міжбанківському валютному ринку. Такий підхід допоміг підтримати рівновагу між попитом і пропозицією валюти та зменшити тиск на міжнародні резерви [1].

Також одним із ключових напрямків роботи НБУ стало зниження інфляції. У грудні 2023 року її рівень став 5,1% у річному вимірі. Це ефективність заходів регулятора, спрямованих на контроль цінової стабільності [2].

Для сприяння економічному розвитку та підтримці бізнесу НБУ знижує облікову ставку. У грудні 2023 року вона була знижена з 16% до 15% річних, що стало четвертим поспіль зменшенням. Це рішення спрямоване на стимулювання кредитування, оскільки нижча ставка робить позиції доступнішими для населення.

Проте, навіть із підтримкою НБУ, банківська система України залишається під впливом воєнних ризиків. Забезпечення безперебійної роботи банків та виконання касових операцій стало пріоритетом для фінансового регулятора.

Повномасштабне вторгнення суттєво вплинуло на роботу українського бізнесу. За підсумками 2022 року понад 80% підприємств повідомили про скорочення обсягів діяльності. Для третини компаній зниження склало до 20%, тоді як більше половини бізнесів втратили понад 21% своїх доходів.

У відповідь на ці труднощі уряд розробив фінансові програми для підтримки підприємств. Доступні кредити, державні субсидії та зниження податкового навантаження допомогли частково компенсувати негативні наслідки війни [3].

Фінансова підтримка міжнародних партнерів відіграє ключову роль у забезпеченні стабільності української економіки. У 2024 році Україна отримала 41,7 млрд доларів зовнішнього фінансування, що дозволило покрити значну частину бюджетних видатків та підтримати макроекономічну стабільність.

Загалом доходи державного бюджету у 2024 році склали 3122,7 млрд грн, що на 16,9% більше, ніж у 2023 році. Лише загальний фонд бюджету зріс на 27,3%, що стало можливим завдяки міжнародним надходженням та підвищенню податкових зборів [4].

Україна прагне зберегти фінансову стійкість і у 2025 році. Голова НБУ Андрій Пишний зазначив, що країна сподівається уникнути монетарного фінансування дефіциту бюджету, тобто друку грошей для покриття витрат. Замість цього уряд планує залучати кошти через внутрішнє запозичення та міжнародну фінансову допомогу [5].

Завдяки скоординованим діям Національного банку України, уряду та міжнародних партнерів грошово-кредитна система України залишається стабільною, відповідно до складних економічних витрат та ризиків, викликаних війною. Вчасні заходи з регулювання валютного ринку, підтримки банківської системи та контролю над цією інфляцією дозволили уникнути серйозних фінансових потрясінь. Однак подальша ефективність фінансової політики залежить від розвитку військової ситуації, адаптації економіки до нових умов, підтримки бізнесу та залучення нових джерел фінансування для покриття бюджетного дефіциту.

Список використаних джерел

1. Огляд інструментів фінансової стійкості в умовах воєнного стану в Україні (вересень – жовтень 2023 року)– Режим доступу: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/ohlyad-instrumentiv-finansovoyi-stiykosti-v-umovakh-voynnoho-stanu-v-0>
2. Огляд інструментів підтримки фінансової стійкості в умовах воєнного стану (грудень 2023 р. - січень 2024 р.)– Режим доступу: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/ohlyad-instrumentiv-pidtrymky-finansovoyi-stiykosti-v-umovakh-voynnoho-17>
3. Огляд інструментів підтримки фінансової стійкості в умовах воєнного стану в Україні (листопад - грудень 2023 року)– Режим доступу: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/ohlyad-instrumentiv-pidtrymky-finansovoyi-stiykosti-v-umovakh-voynnoho-16>
4. Огляд інструментів підтримки фінансової стійкості в умовах воєнного стану в Україні (грудень 2024 р. - січень 2025 р.) – Режим доступу: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/ohlyad-instrumentiv-pidtrymky-finansovoyi-stiykosti-v-umovakh-voynnoho-19>
5. Виступ Голови Національного банку Андрія Пишного під час пресбрифінгу щодо рішень з монетарної політики. 2025 рік.– Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/vistup-golovi-natsionalnogo-banku-andriya-pishnogo-pid-chas-presbrifingu-schodo-rishen-z-monetarynoyi-politiki-20233>

Кривінський Н.І.

Факультет економіки ДНУ ім. О. Гончара

Науковий керівник доц., к. е. н. Бобирь О.І.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ В УКРАЇНІ

Особливості формування державного бюджету України визначаються законодавчою базою, економічними умовами, суспільними потребами та стратегічними цілями розвитку країни. Процес формування бюджету регулюється Бюджетним кодексом України, який встановлює правила складання, розгляду, затвердження та виконання бюджету. Основними учасниками бюджетного процесу є Кабінет Міністрів України, Міністерство фінансів, Верховна Рада, місцеві органи влади та Рахункова палата.

Формування бюджету розпочинається з прогнозування макроекономічних показників, які слугують базою для розрахунку доходів і видатків. Важливим етапом є підготовка Бюджетної декларації, яка визначає основні напрями бюджетної політики на середньостроковий період. Міністерство фінансів розробляє проєкт бюджету на основі пропозицій центральних органів виконавчої

влади та прогнозу податкових і неподаткових надходжень.

Видатки бюджету спрямовані на забезпечення функціонування державних інституцій, соціальний захист населення, розвиток інфраструктури, освіти, охорони здоров'я, оборони та інших стратегічних напрямів. Особливістю бюджету України є значна частка соціальних витрат, що включають виплати пенсій, субсидій, допомоги малозабезпеченим верствам населення.

Серед ключових проблем формування державного бюджету України можна виділити залежність від зовнішнього фінансування, високий рівень тіньової економіки, дефіцит бюджету та значне боргове навантаження. Крім того, актуальною є проблема ефективності використання бюджетних коштів і забезпечення їх цільового призначення.

Формування бюджету також ускладнюється воєнними викликами, які вимагають перерозподілу ресурсів на оборону та відновлення інфраструктури. У таких умовах важливим завданням є залучення міжнародної фінансової допомоги та розробка ефективних механізмів управління державним боргом.

Таким чином, формування державного бюджету України є багатограним і складним процесом, який залежить від багатьох внутрішніх та зовнішніх чинників. Забезпечення збалансованості доходів і видатків, ефективне використання ресурсів та відповідність бюджету стратегічним цілям розвитку країни залишаються ключовими завданнями бюджетної політики.

Формування державного бюджету України є невід'ємною частиною економічного управління, яка має значний вплив на стабільність та розвиток країни. Важливою особливістю цього процесу є децентралізація, яка впроваджується в Україні з 2014 року. Вона передбачає збільшення фінансової самостійності місцевих бюджетів, що дозволяє громадам ефективніше розподіляти ресурси на місцевому рівні. Водночас це потребує підвищення рівня фінансової грамотності місцевих органів влади та вдосконалення механізмів контролю за використанням коштів.

Значну роль у формуванні державного бюджету відіграють

макроекономічні ризики, зокрема інфляція, курсові коливання, економічні шоки та воєнні дії. В умовах війни особливий акцент робиться на фінансування оборонного сектору, гуманітарних програм та відновлення інфраструктури. Такі умови формують нові підходи до бюджетного планування, зокрема запровадження гнучкого фінансового менеджменту та короткострокових стратегій реагування на кризи.

Важливим викликом для України залишається боротьба з тіньовою економікою, яка значно знижує обсяг доходів державного бюджету. У цьому контексті важливо посилити податковий контроль, вдосконалити адміністрування податків та створити сприятливі умови для легального ведення бізнесу. Розширення бази оподаткування, зокрема через впровадження цифрових технологій у податковій сфері, може стати ключовим напрямом для підвищення доходів бюджету.

Список використаних джерел

1. Keynes, J. M. – A tract on monetary reform. – с. 72-80 URL: <https://delong.typepad.com/keynes-1923-a-tract-on-monetaryreform.pdf>.
2. Keynes, J. M. – A treatise on money. Cambridge University Press. – с.186 – 188 URL: <http://tankona.free.fr/keynescw5.pdf>.

Пархоменко Д.В.

Факультет економіки ДНУ ім. О. Гончара

Науковий керівник доц., к. е. н. Левкович О.В.

ГРОШОВО-КРЕДИТНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ВИКЛИКИ

Загрози та виклики з якими зіткнулась національна економіка України внаслідок збройної агресії з боку деградованих російських покидьків призвели до суттєвого скорочення економічної активності внаслідок широкомасштабних бойових дій на території нашої держави.

Крім того, знищення цивільної інфраструктури, яке відбувається внаслідок

обстрілів з боку росіян, призводить до неритмічності виробництва, подальшого скорочення робочих місць та загалом генерує негативні тенденції розвитку національної економіки України.

Наслідком цього стали гіпертрофовані диспропорції на національному грошово-кредитному ринку, суттєве скорочення пропозиції кредитних ресурсів з боку банківської системи, пришвидшення інфляційних процесів в економіці, різкої зміни масштабу цінової

Деструктивний вплив війни на українську сферу грошово-кредитних відносин був прогнозований. Разом з тим, зміни, які відбулись у даній сфері значною мірою залежали й від кількох важливих зовнішніх та внутрішніх факторів. Зокрема, різкий спад виробництва та економічної активності призвели до суттєвого зростання ризиків на ринку кредитування, що змусило банки фактично заблокувати даний напрямок діяльності [1].

Крім того, окупація українських територій та руйнування цивільної інфраструктури внаслідок бойових дій призвели до зменшення потреби в кредитуванні у зв'язку з майже цілковитим припиненням економічної діяльності на таких територіях. Іншим фактором, що суттєво вплинув на становище на грошово-кредитному ринку стали значні обсяги макрофінансової допомоги українському уряду з боку інших країн та міжнародних фінансових організацій.

Зокрема, станом за дев'ять місяців 2022 року 42,3% доходів державного бюджету України складала такі зовнішні надходження (НБУ, 2023). Такі вливання коштів на український грошовий ринок, безперечно призвели до структурних змін на ньому, в тому числі – і у сфері пропозиції грошей і в обсягу грошової маси. Разом з тим з початком війни уряд України був змушений вдатися до об'ємного вливання грошової маси в економіку для забезпечення фінансування бойових дій та підтримки національної економічної системи в непростих умовах. Це реалізовувалося шляхом масового викупу Національним банком України урядових ОВДП [2].

Це призвело до ще більшого зростання грошової маси та призвело до

негативних тенденцій у макроекономічних показниках та індикаторах фінансового ринку, а також стало одним з найбільш суттєвих тригерів інфляцій в Україні. Таким чином, загальну ситуацію з динамікою показників грошово-кредитної сфери можна характеризувати як надзвичайну. В той же час, важливою відмінністю поточної ситуації стали зустрічні тенденції розбалансування та стабілізації фінансової сфери та банківського ринку.

Зокрема, спад економічної активності та вливання незабезпеченої грошової маси на фінансові ринки генерували ризики інфляції, девальвації національної валюти, скорочення обсягу доступних кредитних ресурсів.

З іншого боку – значні обсяги міжнародної фінансової допомоги призвели до нівелювання частини зазначених негативних тенденцій, сприяли стабілізації валютного курсу, дозволили НБУ зберегти свої міжнародні валютні резерви й загалом підтримали національну фінансову систему.

Список використаних джерел :

1. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/>
2. Bernanke B. S. The new tools of monetary policy. American Economic Review. 2020. Vol. 110(4). Pp. 943-83

Пашенко А. І.

Факультет економіки ДНУ ім. О. Гончара

Науковий керівник доц., к. е. н. Бобирь О.І.

ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМ БОРГОМ УКРАЇНИ

Державний борг – це загальний розмір накопиченої заборгованості держави (уряду) за випущеними і непогашеними внутрішніми державними запозиченнями, а також сума фінансових зобов'язань до іноземних кредиторів на певну дату, включаючи видані гарантії за кредитами, що надають місцевим органам влади, державним підприємствам, іноземним постачальникам. Кількісно він дорівнює

сумі минулих бюджетних дефіцитів за мінусом бюджетних залишків.

Економічна суть державного боргу виявляється через такі його функції: фіскальну – залучення державою необхідних коштів для фінансування бюджетних видатків; регулюючу – коригування обсягу грошової маси через купівлю-продаж цінних паперів центральним банком країни.

Причинами виникнення державного боргу фахівці визначають:

1. Збільшення державних витрат без відповідного зростання державних доходів.
2. Циклічні спади і автоматичні стабілізатори економіки.
3. Скорочення податків без відповідного зменшення державних витрат.
4. Вплив політичних бізнес-циклів – збільшення державних витрат напередодні виборів з метою завоювання голосів для збереження влади [1].

Паризький та Лондонський клуби, в межах ініціатив НІРС (Highly Indebted Poor Countries Initiative) визначили наступні граничні орієнтири, що свідчать про порушення боргової безпеки держави, а саме: 1) відношення вартості державного боргу до експорту перевищує 150 %; 2) відношення державного боргу до доходів бюджету перевищує 250 %.

Міжнародний валютний фонд та Світовий банк, у процесі пошуку нових джерел та механізмів скорочення заборгованості країнами з низьким рівнем доходів у 2005 році, розробили спільну схему оцінки стабільності державної заборгованості. Дана методика була розроблена задля можливості реального оцінювання країнами-позичальниками необхідності та обсягів залучення кредитних ресурсів, а також – поточної та потенційної здатності обслуговувати борги. З іншого боку, вона забезпечує можливість для країн та організацій-кредиторів приймати обґрунтовані рішення щодо надання кредитів та розподілу грантів. Такий підхід дозволяє не лише оцінити боргову стійкість тієї чи іншої держави у певний момент часу, а й виступає своєрідною «системою раннього попередження» потенційних ризиків боргового стресу.

За даною методикою величини граничних показників боргової безпеки

країни, в першу чергу, залежать від стійкості державних інституцій та ефективності державної політики. Фахівці МВФ вважають, що країна з низькими доходами, яка провадить виважену та ефективну політику та має дієві інститути державної влади, може підтримувати достатньо високий рівень зовнішнього боргу. За результатами визначення індексу CPIA (Country Policy and Institutional Assessment) кожна з країн відноситься до певної групи для яких встановлені різні межі показників боргової стійкості.

Варто зазначити, що державний борг, його розміри, методи розміщення та погашення прямо чи опосередковано впливають майже на всі процеси економічного життя держави, її фінансову та загальнонаціональну безпеку, тому державний борг може виступати як засіб забезпечення стабільності в країні, так і, навпаки, як фактор посилення загроз і ризиків [2].

Лише застосування ефективної стратегії управління державним боргом в Україні сприятиме раціональному використанню запозичень і створить необхідні умови для оптимізації боргового навантаження на бюджет. Головним у цьому контексті має стати мінімізація державного боргу, досягнення оптимального співвідношення між внутрішніми та зовнішніми джерелами фінансування потреб соціально-економічного розвитку країни, що передбачає збільшення власних фінансових ресурсів та поліпшення інвестиційного клімату. Не послаблюючи уваги до залучення зовнішніх ресурсів, уряд має забезпечити пріоритетність інвестиційних джерел перед кредитними.

Заслуговує на увагу і той факт, що в Україні можна констатувати низький фінансовий контроль та високий рівень корумпованості влади на фоні низької соціально-правової відповідальності посадовців та законотворців. Така ситуація об'єктивно обумовлює необхідність ефективного контролю цільового використання державних коштів.

Таким чином, розглянуто економічну сутність державного боргу України, виявлено основні проблеми, пов'язані з його управлінням та оптимізацією [3].

Список використаних джерел :

1. Проблема політики управління державним боргом в Україні та ймовірні шляхи її реалізації /

<https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/12/180-1.pdf>

2. Проблемні аспекти управління державним боргом та шляхи їх подолання / <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5734>

3. Проблема управління державним боргом України / <http://global-national.in.ua/archive/10-2016/180.pdf>

Пеня А. Ю.

Факультет економіки ДНУ ім. О. Гончара

Науковий керівник проф., д-р екон. наук Макаренко Ю. П.

ДЕПОЗИТНА ПОЛІТИКА БАНКУ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ЛІКВІДНІСТЬ БАНКУ

Депозитна політика банку є одним із ключових інструментів управління фінансовими ресурсами, що спрямований на розширення обсягів залучених коштів та оптимізацію їх якісного складу за строками і обсягами. Вона включає комплекс стратегічних та тактичних заходів, які визначають принципи та підходи банківської установи до роботи як з існуючими, так і з потенційними клієнтами [2].

Важливо зазначити, що реалізація депозитної політики має ґрунтуватися на певних принципах, які поділяються на загальні та специфічні. До загальних принципів належать комплексний підхід, наукова обґрунтованість, оптимальність та ефективність, а також єдність складових елементів політики. Водночас специфічні принципи включають забезпечення оптимальності витрат, безпеку здійснення депозитних операцій та їх надійність [3]. Дотримання цих принципів є необхідною умовою для ефективного функціонування банку.

Не менш важливим аспектом діяльності банку є його ліквідність, тобто здатність своєчасно виконувати боргові зобов'язання. Вона є фундаментальним фактором фінансової стабільності, оскільки дефіцит ліквідності може призвести до втрати платоспроможності [1].

Оцінка банківської ліквідності здійснюється на основі ключових нормативів, зокрема LCR та NSFR. Показник LCR відображає, чи має банк

достатній запас високоліквідних активів для покриття очікуваного відтоку коштів упродовж 30 днів у кризових умовах. Високе значення LCR є свідченням фінансової стійкості, проте надмірна ліквідність може знижувати прибутковість через обмежені можливості використання ресурсів. Натомість NSFR оцінює стабільність фондування банку у довгостроковій перспективі.

Безперечно, між депозитною політикою та ліквідністю існує тісний взаємозв'язок. Зокрема, строкова структура депозитного портфеля впливає на рівень ліквідності банку. Чим вища частка строкових депозитів, тим стабільнішою є ресурсна база, що позитивно відображається на NSFR. Натомість велика частка депозитів до запитання може спричинити ризик раптового відтоку коштів, знижуючи спроможність банку покривати короткострокові зобов'язання високоліквідними активами.

Розглянемо взаємозв'язок між депозитною політикою та ліквідністю на прикладі АТ «АБ «РАДАБАНК».

За фінансовою звітністю банку виявлено, що сума депозитів зросла з 3,3 млн у 2022 році до 6,6 млн у 2023-му, а у 2024-му дещо знизилася до 6,4 млн. Показник LCR_{вв} поступово зменшувався, що може свідчити про скорочення високоліквідних активів. LCR_{ів} зріс до 579,77% у 2023 році, але у 2024-му знизився до 436,72%, що вказує на вплив довгострокових депозитів. NSFR у 2023 році підвищився до 246,50%, а у 2024-му повернувся до рівня 2022 року (166,08%), що вказує на зростання частки короткострокових депозитів.

Отже, у 2023 році активне залучення коштів зміцнило ліквідність, тоді як у 2024 році її рівень знизився. Баланс між коротко- і довгостроковими вкладками залишається ключовим фактором фінансової стабільності банку, тому доречно розглянути депозити банку за строковістю.

У 2023 році порівняно з 2022-м значно зросли залишки на депозитах «на вимогу та менше 1 місяця», а також строкових депозитах від 1 до 3 місяців і від 3 до 12 місяців. Водночас депозити на 12 місяців і більше залишаються на низькому рівні.

Подібний розподіл сприяє підтримці LCR, адже значна частина коштів перебуває у швидкодоступній формі. Однак залежність від короткострокових депозитів підвищує ризик нестабільності, оскільки значні відтоки можуть створити дефіцит ліквідних активів. Відсутність довгострокових депозитів обмежує можливості банку щодо кредитування та інвестування в активи з тривалим періодом окупності, що негативно впливає на NSFR.

Список використаних джерел:

1. Бойко А. С. Фактори впливу на забезпечення банківської ліквідності / А. С. Бойко // Агросвіт. – 2018. – №11. [Електронний ресурс] Режим доступу: http://www.agrosvit.info/pdf/11_2018/10.pdf
2. Коваленко М. О. Депозитна політика банків України та її вплив на ефективність залучення депозитних ресурсів / М. О. Коваленко // Інвестиції: практика та досвід. – 2017. – № 2. – с. 39-44. [Електронний ресурс] Режим доступу: http://www.investplan.com.ua/pdf/2_2017/9.pdf
3. Хромушина Л. А. Депозитна політика комерційних банків та її реалізація на регіональному рівні / Л. А. Хромушина // Економіка і суспільство. – 2018. – № 15. – с. 775-779. [Електронний ресурс] Режим доступу: https://economyandsociety.in.ua/journals/15_ukr/117.pdf

Приходченко Є.О.

Факультет економіки ДНУ ім. О.Гончара

Науковий керівник проф., д.е.н. Макаренко Ю. П.

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ

Фінансові системи України як і всі інші установи країни пройшли надзвичайно складний шлях від початку повномасштабного вторгнення, але змогли адаптуватися до всіляких викликів як з матеріального боку так із економічного. Фінансові установи продовжують виконувати свою роботу відповідно до всіх норм Національного банку. Але вони зазнали істотних змін з моменту своєї стабільної роботи.

Банки в Україні виступають основною фінансовою системою, їхня робота є ключем до злагодженої економічної ситуації. Банківська система стикалася з різними ризиками від початку свого існування, але починаючи з 2022 року зазнала найбільших змін. Для систематичної та безпечної роботи учасників банків 24

лютого 2022 року Національний банк України ухвалив рішення щодо функціонування банківської системи в умовах воєнного стану. [1]. Зокрема рішення полягає в продовженні функціонування банків з нинішніми обмеженнями, кількість знятої готівки та трансакцій.

На протязі 2022 р. кількість банків в Україні значно знизилася, але в березні 2023 р. ситуація значно покращилася. Тепер в країні функціонують такі провідні банки як: "А-Банк", "Креді Агріколь Банк", "Кредобанк", "ОТП Банк", "Ощадбанк", "Банк Південний", "ПриватБанк", "ПУМБ", "Райффайзен Банк", "Сенс Банк", "ТАСкомбанк", "Укргазбанк", "Укрексімбанк", "УкрСиббанк" та "Універсал Банк" [2]. Ці банки, на думку експертів, є важливими адже їхні показники діяльності залишаються високими. Завдяки невисокій конкурентоспроможності їхні активи сконцентровані на невелику кількість кредитних установ.

В довоєнний період монетарна система України спрямовувалася на зниження інфляції до 5%. Зараз базовий індекс інфляції в Україні у січні 2025 склав 101,3%. Індекс інфляції показує економічну стабільність країни.

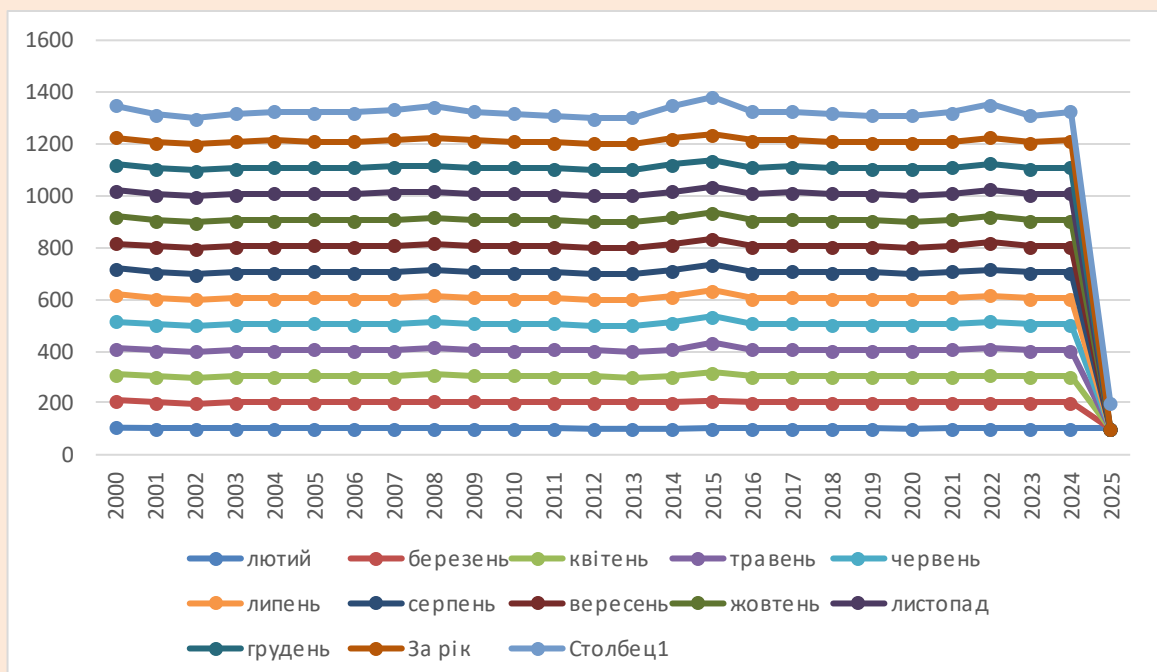

Рисунок 1 - Зведена таблиця індексів споживчих цін з 2000 по 2025 рр. (%)

Джерело: розроблено автором за даними [3]

Отже воєнний стан значно впливає на життя громадян, банківські установи та і всі установи загалом. Ми побачили, що банківська система змогла швидко адаптуватися до всіх викликів, кібератак та незбалансованості. У післявоєнний період буде основне завдання відновити злагоджену роботу банківських установ та забезпечити їх злагоджене функціонування для гарантійної та успішної роботи в майбутньому.

Список використаних джерел

1. Про функціонування НБУ в період запровадження воєнного стану в Україні <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0018500-22#Text>
2. Банківська система в умовах війни <https://www.unian.ua/economics/finance/systemno-vazhlivi-banki-nbu-nazvav-perelik-12564000.html>
3. Індекси споживчих цін з 2000 по 2025 рр. <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/index/inflation/>

Пеня А. Ю.

Факультет економіки ДНУ ім. О. Гончара

Науковий керівник доц., к.е.н. Бобирь О.І.

ВПЛИВ КРИПТОВАЛЮТ НА ТРАДИЦІЙНУ БАНКІВСЬКУ СИСТЕМУ УКРАЇНИ

З рушійною силою прогресу, криптовалюти швидкими темпами інтегруються у сфери діяльності людей та починають відігравати важливу роль у сучасній фінансовій системі. По-перше, криптовалюти революціонізують спосіб здійснення фінансових операцій, пропонуючи альтернативу звичайним, фізичним валютам і платіжним системам. Іншими словами, вони зменшують залежність від централізованих фінансових установ і дозволяють користувачам проводити транзакції безпосередньо один з одним. Другим аспектом є вплив криптовалюти на фінансові ринки, що призводить до зміни інвестиційних стратегій та складу портфелів. Інвестори все частіше додають криптовалюти у свої інвестиційні портфелі як засіб диверсифікації активів і захисту від інфляційних та геополітичних загроз. По-третє, криптовалюти сприяють фінансовій глобалізації, відкриваючи можливості для тих людей, які були виключені з традиційної

банківської системи. Наразі найбільш відомими криптовалютами є Bitcoin, Ethereum, BNB та USDT.

Під час нестабільної політичної ситуації в Україні, особливо у воєнний час, криптовалюти виступають ефективним платіжним засобом. Криптовалюта має суттєву перевагу в тому, що вона може уникати традиційних банківських та державних норм, що є надзвичайно важливим у ситуаціях, коли наявні ризики оподаткування волонтерських внесків та інших допоміжних ресурсів.

Важливо враховувати, що існують і недоліки даного виду розрахунку. Сучасні цифрові процеси, пов'язані з обробкою та зберіганням активів у криптовалютах, вимагають вдосконалених стратегій захисту від кіберзагроз. Як приклад, у 2022 році 3,8 млрд доларів було втрачено компаніями, які займаються цифровими валютами, причому велика частина цих коштів стосувалася протоколів DeFi [1].

У міру розвитку криптовалют фінансовий сектор зазнає змін. Відповідно до нещодавнього звіту, 71% споживачів вважають важливим зменшення витрат. Окрім цього, 70% користувачів вимагають більш оперативних транзакцій, а 63% говорять про важливість більшої доступності. Високі комісії, тривалі терміни виконання транзакцій і обмежений доступ особливо впливають на людей з низьким доходом і малий бізнес, заважаючи їхньому фінансовому розвитку [2].

Зростаюча популярність цифрових активів призвела до того, що багато банків почали вивчати можливість включення криптовалютних транзакцій у свої послуги. Проте, впровадження цих технологій може потребувати суттєвих змін у структурі, правовій базі та регуляторних аспектах банківської системи.

Повноцінна інтеграція криптовалют у банківську систему вимагає розробки ефективної екосистеми, що поєднує фіатні та криптовалюти. Завдяки специфіці криптовалют, цей процес може бути ускладнений, оскільки він вимагає додаткових заходів контролю та дотримання необхідних нормативних актів.

Щоб реалізувати ефективну екосистему, слід зосередитися на наступних напрямках : використання легітимних криптовалютних бірж; перевірка джерел

коштів; взаємодія з регуляторними органами; застосування фіатних банківських рахунків [3].

На сьогодні, згідно з різними джерелами, можна констатувати, що фінансовий ринок України переживає суттєві трансформації під впливом цифрової економіки. Розвиток фінансових технологій, використання віртуальних засобів і вдосконалення регуляторних механізмів відкривають нові горизонти, але водночас створюють і нові виклики.

Список використаних джерел:

1. Плиса В. Й. Криптовалюти у фінансовій системі України: виклики та можливості / В. Й. Плиса, М. А. Дзямка. // Економіка та суспільство. – 2024. – №65. Режим доступу – <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4415/4345>
2. Сербін О. В. Криптовалюти та їх місце у сучасній фінансовій системі / О. В. Сербін. // Економіка та суспільство. – 2024. – № 64. Режим доступу – <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/4304/4230/>
3. Чуб П. М. Перспективи інтеграції ринку криптовалют в банківську систему: консалтинговий аспект / П.М. Чуб, О. О. Примостка, А. В. Пашенко. // Сталій розвиток економіки. – 2024. – №3 (50). – ст. 180-186. Режим доступу – <https://economdevelopment.in.ua/index.php/journal/article/view/1018/974>

Середа. М. А.

Факультет економіки ДНУ ім. О. Гончара

Науковий керівник проф., д. е. н. Макаренко Ю. П.

АДАПТАЦІЯ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Грошово-кредитна політика є ключовим інструментом регулювання економіки, що використовується центральним банком для забезпечення фінансової стабільності. В умовах війни ця політика зазнає значних змін, оскільки центральний банк змушений оперативно реагувати на кризові явища, підтримувати національну валюту, контролювати інфляцію та сприяти відновленню економіки.

Війна спричиняє порушення виробничих і логістичних ланцюгів, що веде до дефіциту товарів та зростання їхньої вартості. Знецінення національної валюти.

Внаслідок військових дій підвищується рівень невизначеності, що призводить до зниження довіри до валюти та відтоку капіталу. Фінансування бюджетного дефіциту. Держава змушена значно збільшувати витрати на оборону та соціальну підтримку, що вимагає додаткових фінансових ресурсів. Проблеми з банківською системою. Зростає ризик банкрутства фінансових установ через зниження платоспроможності бізнесу та громадян. Дефіцит міжнародної допомоги. У період війни важливим фактором є залучення зовнішньої фінансової підтримки, проте міжнародні партнери можуть мати обмежені можливості для надання необхідних ресурсів.[1]

Щоб пом'якшити негативні наслідки війни, центральний банк застосовує різні монетарні інструменти: Підвищення або зниження облікової ставки. В умовах високої інфляції центральний банк може підвищувати ставку для зменшення грошової маси в обігу. Водночас, якщо необхідно стимулювати економіку, ставка може знижуватися. Інтервенції на валютному ринку. Щоб стабілізувати курс національної валюти, центральний банк може продавати або купувати валюту, що запобігає її різкому знеціненню. В екстрених випадках держава може вдаватися до додаткової емісії грошей для покриття витрат на оборону, однак надмірний випуск призводить до зростання інфляції. Контроль над банківською системою. Запроваджуються обмеження на зняття готівки, валютні операції та кредитування для запобігання фінансовій кризі. Уряд може стимулювати економічну активність через програми пільгового кредитування підприємств, що займаються критично важливими галузями. Залучення міжнародної фінансової допомоги. Державні органи активно співпрацюють з міжнародними фінансовими інститутами, такими як МВФ та Світовий банк, щоб отримати кредити та гранти для підтримки економіки.

Війна в Україні змусила Національний банк України (НБУ) вжити безпрецедентних заходів для стабілізації фінансової системи. Серед ключових дій: Фіксація курсу гривні для запобігання паніці на валютному ринку. Запровадження обмежень на зняття готівки та валютні операції. Збільшення

облікової ставки для стримування інфляції. Надання фінансової допомоги банкам для забезпечення ліквідності. Залучення міжнародних фінансових ресурсів, таких як макрофінансова допомога ЄС та кредити від МВФ.

Ці заходи дозволили зменшити економічні ризики та підтримати стабільність банківської системи. Однак, довгострокова перспектива вимагає розробки стратегій для післявоєнного економічного відновлення, зокрема залучення інвестицій, відновлення промисловості та створення нових робочих місць.[2]

Адаптація грошово-кредитної політики в умовах війни є вкрай важливою для збереження фінансової стабільності та підтримки економіки. Центральний банк змушений використовувати широкий спектр інструментів для боротьби з інфляцією, підтримки національної валюти та стимулювання економічної активності. Досвід нашої Держави демонструє, що швидке та ефективне реагування на виклики війни дозволяє мінімізувати негативні наслідки та створити передумови для майбутнього економічного відновлення. Разом з тим, для стабільного розвитку необхідно не лише управляти кризою, а й закладати основу для післявоєнної модернізації економіки, зокрема через впровадження структурних реформ, залучення інвесторів та відновлення виробничих потужностей.[3]

Список використаних джерел

1. Національний банк України. "Грошово-кредитна політика в умовах воєнного стану: виклики та рішення". Київ, 2024. <https://bank.gov.ua/ua/news/all/groshovo-kreditna-ta-finansova-statistika-gruden-2024-roku>
2. Національний банк України. "Фінансова стабільність в умовах війни". Офіційний аналітичний звіт, 2022. <https://bank.gov.ua/ua/news/all/finansova-sistema-uspishno-protistoyit-viklikam-viyni---zvit-pro-finansovu-stabilnist> 3.
3. Світовий банк. "Післявоєнне відновлення економіки: рекомендації для України". Офіційний звіт, 2024. <https://www.worldbank.org/uk/news/press-release/2024/02/15/updated-ukraine-recovery-and-reconstruction-needs-assessment-released>

Солоденко Я.А.

Факультет економіки ДНУ ім. О.Гончара

Науковий керівник доц., к.е.н. Бобирь О.І.

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМ БОРГОМ У КРИЗОВИЙ ПЕРІОД: УРОКИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Управління державним боргом у кризовий період є одним із ключових викликів для багатьох країн, зокрема України, яка стикається з масштабними викликами через воєнний стан. Глобальна фінансова криза 2007-2008 років та подальші суверенні боргові кризи надали цінні уроки для управління державним боргом у кризових умовах. Ці уроки особливо актуальні для України, яка потребує ефективної стратегії для забезпечення фінансової стабільності.

Під час кризи 2008 року багато країн зіткнулися з підвищенням суверенного ризику та зростанням вартості запозичень. Наприклад, італійські, іспанські та португальські компанії платили на 70-120 базисних пунктів більше через вплив боргової кризи, тоді як німецькі фірми отримували 40 базисних пунктів знижки [3]. Це підкреслює важливість збереження фіскальної довіри для мінімізації вартості запозичень у періоди криз. Криза суверенного боргу в євросоні також продемонструвала небезпеку так званих "банківсько-суверенних петель" та самопідтримуваних кризових динамік [2]. Ці уроки мають важливе значення для України, яка повинна уникати таких пасток.

Воєнний стан посилює складність управління боргом для України. Одним із ключових завдань є диверсифікація бази кредиторів та запровадження механізмів прозорої комунікації з ними. Уроки міжнародного досвіду свідчать про необхідність зміцнення фіскальної дисципліни, яка допоможе утримувати довіру кредиторів та зменшити ризики, пов'язані із запозиченнями. Наприклад, залучення грантового фінансування замість кредитів може значно знизити боргове навантаження та забезпечити стабільність державного бюджету [1].

Водночас Україна має враховувати зростаючу роль офіційних кредиторів, зокрема таких нових гравців, як Китай, у своїй стратегії управління боргом [2]. Залучення цих джерел фінансування повинно бути збалансованим із традиційними механізмами співпраці, такими як партнерство з МВФ та Світовим банком. Крім того, важливим є розвиток внутрішнього ринку державного боргу, що може стати альтернативним джерелом фінансування у кризових ситуаціях.

У підсумку, Україні необхідно зосередитися на дотриманні фіскальної дисципліни, диверсифікації кредиторів та впровадженні структурних реформ для підвищення економічної стійкості [3]. Уроки інших країн, які успішно впоралися з борговими кризами, підкреслюють важливість прозорості у комунікації з кредиторами, залучення міжнародної підтримки та довгострокового планування. Ці підходи допоможуть Україні не лише впоратися з поточними викликами, але й створити основу для сталого розвитку в майбутньому.

Список використаних джерел

1. Mbah, R. E., & Wasum, D. (2022). Russian-Ukraine 2022 war: A review of the economic impact of the Russian-Ukraine crisis on the USA, UK, Canada, and Europe. URL: https://www.researchgate.net/publication/359512955_Russian-Ukraine_2022_War_A_Review_of_the_Economic_Impact_of_Russian-Ukraine_Crisis_on_the_USA
2. Mitchener, K. J., & Trebesch, C. (2020). Sovereign debt in the twenty-first century. URL: https://www.nber.org/system/files/working_papers/w28598/w28598.pdf
3. Pianeselli, D., & Zaghini, A. (2010). The cost of firms' debt financing and the global financial crisis URL: [https://www.researchgate.net/publication/259992589_The_Cost_of_Firms'_Debt_Financing_and_the_Global_Financial_Crisis'](https://www.researchgate.net/publication/259992589_The_Cost_of_Firms'_Debt_Financing_and_the_Global_Financial_Crisis)

Сосюра А. Г.

Факультет економіки ДНУ ім. О. Гончара

Науковий керівник проф., д. е. н. Макаренко Ю.П.

РЕСТРУКТУРИЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОГО БОРГУ ТА ДЕФОЛТ ЯК МОЖЛИВІ СЦЕНАРІЇ ПОГЛИБЛЕННЯ БОРГОВИХ ПРОБЛЕМ

Якщо розглядати сучасний економіко-політичний стан України та розмір

боргових зобов'язань держави перед зовнішніми кредиторами, то одразу виникає думка про можливі шляхи вирішення боргового питання. Особливо актуальним питання вирішення боргових проблем роблять військові дії, які спричинили прискорене зростання зовнішніх запозичень та витрат на обслуговування боргу.

Не зважаючи на те, що зовнішній державний кредит являє собою одне з основних джерел фінансування економічних потреб за умов дефіциту бюджету та допомагає у погашенні минулих позик, нераціональне управління залученими позиками може призвести лише до поглиблення економічної кризи та незворотних наслідків [1], одним з яких може бути повна неспроможність виплатити зовнішній борг, що, в свою чергу, означає загрозу оголошення дефолту.

Дефолт - стан у кредитних відносинах, який настає, якщо позичальник відмовляється від виконання своїх зобов'язань по будь-якій позиції, що є частиною сукупного боргу держави. Порушення строків або сум виплат за державними борговими зобов'язаннями, включаючи облігації та інші форми запозичень, може спричинити дефолт. При цьому його оголошення залежить від рішення кредиторів країни-позичальника [2].

Проте, в сучасних умовах світової фінансової системи виробився такий механізм, за якого мінімальне невиконання умов позики є набагато гіршим ніж врегулювання умов виплати заборгованості через договір з кредитором. Стан дефолту не значить, що країна не повинна більше платити за взятими позиками, це просто призведе до змін в умовах сплати боргу та, що є найгіршим, до повної ізоляції країни від можливості залучати нові кредитні ресурси від зовнішніх джерел.

Аби уникнути стану дефолту та повної фінансової ізоляції, держава-позичальник може обрати інший шлях - досягнення домовленостей із кредиторами щодо перегляду боргових зобов'язань. У разі втрати платоспроможності це стає не лише оптимальним, а й фактично єдиним реальним варіантом врегулювання боргу.

Найбільш популярною формою врегулювання є реструктуризація боргу, що

являє собою процес перегляду параметрів кредитних зобов'язань, що змінює параметри кредитної угоди та робить їх більш реальними для виконання боржником [3]. На даний момент немає єдиного підходу до реструктуризації й для кожного окремого випадку застосовують індивідуальний підхід, проте найчастіше використовують такі інструменти як зміна основної суми боргу за рахунок списання частини позики, зменшення відсоткової ставки та подовження строків виплати. Головною метою реструктуризації є зменшення фінансових втрат кредиторів та створення умов для відновлення економічного зростання країни-позичальника.

Якщо порівнювати дефолт та реструктуризацію як варіанти розвитку подій, то очевидно, що реструктуризація є більш прийнятним варіантом для країни-позичальника. У випадку глобальних економічних криз, а саме з такою зараз і стикнулася Україна, саме масштабна реструктуризація може значно збільшити шанси на відновлення економіки й дати можливість розпочати створення нової, більш виваженої боргової політики аби не допустити повторення попередніх помилок.

Список використаних джерел

1. Замкова, Н. Г. Державний борг України за масштабної кризи / Н. Г. Замкова, І. В. Гнидюк // *Scientia fructuosa*. – 2022. - №4(144). – С. 110-121.
2. Ганцяк, М. О. Дефолт та реструктуризація як можливі сценарії врегулювання боргових проблем / М. О. Ганцяк // *Modeling the development of the economic systems*. – 2023. - №1. – С. 20-27.
3. Купріянова, А. Реструктуризація боргу та кредитних зобов'язань під час кризи / А. Купріянова, О. Новікова. // *Collection of scientific papers «ΛΟΓΟΣ»*. – 2024. – С. 42–50.

Трушко А.П.

Факультет економіки ДНУ ім. О.Гончара

Науковий керівник проф., д.е.н. Макаренко Ю.П.

РОЛЬ ПРИВАТБАНКУ ТА ІНШИХ ДЕРЖАВНИХ БАНКІВ У ПІДТРИМЦІ ЕКОНОМІКИ В КРИЗОВИЙ ПЕРІОД

Під час економічних криз державні банки, зокрема ПриватБанк, відіграють важливу роль у підтримці економіки України. Вони не тільки допомагають забезпечити фінансову стабільність, але й активно підтримують бізнес та домогосподарства, що особливо важливо в складні часи. ПриватБанк, один із найбільших банків в Україні, активно кредитує бізнес і надає кредити, депозити та інші фінансові послуги. Він також допомагає фізичним особам вирішувати фінансові питання за допомогою широкого спектру послуг.

На мою думку, саме під час кризових ситуацій державні банки повинні бути на передовій, забезпечуючи підтримку для всіх верств населення. ПриватБанк, зокрема, активно надає кредити підприємцям у важкі часи, що дозволяє їм не тільки зберегти бізнес, а й зберегти робочі місця. Коли ми говоримо про підтримку малих і середніх підприємств, важливо розуміти, що саме ці підприємства формують основу економіки країни. У часи кризи, коли банки не хочуть видавати кредити через високі ризики, ПриватБанк демонструє, як важливо залишатись на боці підприємців і допомагати їм пройти через найскладніші періоди.[2]

Наприклад, у першому кварталі 2024 року ПриватБанк продемонстрував зростання кредитного портфеля на 5,9 мільярдів гривень, що складає 10%. Я вважаю, що це показник не просто стабільності, а й активної роботи банку, який не боїться брати на себе ризики та підтримувати економіку країни навіть у важкі часи. Це дозволяє підприємцям і громадянам вирішувати фінансові проблеми в умовах нестабільної економіки. Зростання кредитного портфеля дозволяє людям не тільки зберегти свої заощадження, а й підтримувати бізнес у кризових умовах, що вкрай важливо.[1]

ПриватБанк має важливе значення для фінансової системи України. Як найбільший державний банк, він бере активну участь у підтримці економіки, і за підсумками першого півріччя 2024 року його чистий кредитний портфель склав понад 102 мільярди гривень, що є рекордним показником в історії банку. Я вважаю, що це свідчить про високий рівень довіри до банку з боку як підприємців, так і громадян. Усі ми знаємо, що довіра є однією з найважливіших складових

успіху в бізнесі, і коли банк демонструє такі результати, це вказує на те, що він не тільки стабільний, а й здатний підтримати економіку в найскладніші часи. [2]

ПриватБанк активно підтримує малий і середній бізнес, надаючи фінансові ресурси для розвитку і підтримки робочих місць. Власне, це один із найкращих прикладів того, як державний банк може стати на захист підприємців і створити умови для економічного розвитку країни навіть в умовах криз. Якщо порівняти з іншими країнами, де приватні банки часто відмовляються від надання кредитів, ПриватБанк є справжнім гарантом фінансової стабільності для багатьох українців. Це робить його не просто банком, а важливим елементом економічної структури держави. [2]

Також важливим є підвищення фінансової грамотності населення, на що ПриватБанк активно звертає увагу. Банк організовує освітні ініціативи, які допомагають підприємцям і звичайним громадянам краще розуміти фінансові питання. Особисто я переконана, що в умовах кризи знання і розуміння фінансів можуть допомогти не лише уникнути фінансових труднощів, а й знайти нові можливості для розвитку. [3]

Прибутковість державних банків, в тому числі ПриватБанку, є важливим джерелом надходжень до державного бюджету і сприяє фінансовій стабільності країни. Завдяки цьому надходять кошти до бюджету, що дозволяє уряду виконувати соціальні зобов'язання та підтримувати економічну активність. Тісна співпраця між державними банками та урядом необхідна для забезпечення сталого економічного розвитку в умовах кризи. Завдяки діяльності державних банків уряд має можливість реалізовувати важливі інфраструктурні та соціальні проекти, які сприяють економічній стабільності.

Водночас державні банки стикаються з низкою викликів. Потрібно постійно підвищувати ефективність управління, адаптуватися до швидко змінюваних ринкових умов і забезпечувати свою конкурентоспроможність. Наприклад, після кризи 2014 року українська банківська система зазнала значних змін, але саме в той час ПриватБанк показав свою здатність адаптуватися та вирішити проблеми,

що виникли. На мою думку, це свідчить про те, як важливо для державних банків мати не лише стабільність, а й гнучкість у складні часи. [3]

Державні банки, зокрема ПриватБанк, є важливими гравцями в економічній ситуації України. Вони не лише підтримують стабільність фінансової системи, а й сприяють розвитку інфраструктури, впроваджують нові технології та інструменти для бізнесу і громадян. Їхня роль особливо важлива під час криз, оскільки фінансові установи є основою економіки, допомагаючи зберігати зайнятість, рівень життя та реалізовувати соціальні програми. Я вважаю, що в майбутньому державні банки повинні продовжувати вдосконалювати своє управління та адаптуватися до нових економічних реалій, щоб бути готовими до будь-яких викликів, які можуть виникнути перед країною. [4]

Список використаних джерел

1. ПриватБанк: <https://privatbank.ua/news/2024/4/25/pidtrimka-ekonomiki-ta-rozvitok-suchasnih-poslug-pidsumki-roboti-privatbanku-v-1-kvartali-2024-roku>
2. ПриватБанк: <https://privatbank.ua/index.php/news/2024/7/24/drayvimo-finansovu-pidtrimku-ukrajinskoji-ekonomiki-ta-biznesu-u-pershomu-pivrichchi-2024-zagalniy-obsyag-nadanih-privatbankom-kreditiv-perevishchiv-100-mlrd-grn>
3. NV Бізнес: <https://biz.nv.ua/ukr/markets/privatbank-ta-yogo-rol-u-pidtrimci-ekonomiki-ukrajini-50377748.html>
4. Міністерство оборони України: https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%97%D0%B2%D1%96%D1%82_%D0%9E%D0%B1%60%D1%94%D0%B4%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D1%96%20%D1%80%D0%B5%D0%B7%D1%83%D0%BB%D1%8C%D1%82%D0%B0%D1%82%D0%B0%D0%BC%D0%B8_2023_%D0%9F%D1%80%D0%B8%D0%B2%D0%B0%D1%82%D0%91%D0%B0%D0%BD%D0%BA%20%281%29.pdf

Федорова Л.А.

Факультет економіки ДНУ ім. О.Гончара

д-р. економ. наук, професор Макаренко Ю.П.

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Протягом останніх років, сучасний світ переходить у цифровий формат, і банківська система є не виключенням. Діджиталізація – це перенесення банківської інформації та послуг у цифровий формат, що дозволяє клієнтам зручно та швидко проводити різні фінансові операції у форматі онлайн, без необхідності відвідування відділень банків. В Україні цей процес стає все більш популярним шляхом розвитку мобільних додатків, безконтактних платежів, електронних гаманців та різноманітних фінансових технологій.

Діджиталізація банківської системи є важливою частиною глобальних змін у фінансах та розвитку цифрової економіки. Запроваджені новітні технології у фінансовому секторі дозволяють зробити банківські послуги більш доступними для суспільства та підвищити їх якість. Новітні цифрові технології банківської системи мають багато численних переваг, які роблять життя це простішим та зручнішим. [1]

Протягом останніх років, сучасні споживачі все більше звертають увагу саме на доступність та простоту, тому найголовнішим фактором для людства є зручність. Більшість електронних операцій виконуються швидко, у мобільному додатку або інтернет-банкінгу, це економить час клієнтів і скорочує витрати банків.

Діджиталізація сприяє розширенню доступу до фінансових послуг. Жителі які живуть у віддалених районах можуть легко користуватися банківськими сервісами через інтернет. Цифровізація робить банківські послуги доступними для всіх, незалежно від місця проживання. Це дає змогу більшій кількості людей користуватися різноманітними фінансовими послугами та сприяє розвитку економіки.

Проте цей процес хоча й має безліч переваг, все одно є недоліки та виклики. Проблема шахрайства та кібератак є серйозною загрозою для тих, хто користується різними електронними фінансовими операціями, тому одним із найважливіших викликів є кібербезпека. Банки змушені інвестувати в захист інформації та розвивати системи шифрування даних.

Законодавче регулювання та низький рівень фінансової грамотності є також

значними проблемами. Технології змінюються дуже швидко, тому законодавство та суспільство не встигають адаптуватися. Через це виникає потреба в оновленні правил банківської діяльності, щоб захистити права клієнтів та забезпечити прозорість фінансових операцій. [2]. Попри всі труднощі, діджиталізація банківської системи України має великі перспективи. Вона сприяє розвитку безготівкових розрахунків, знижує витрати на обслуговування клієнтів та допомагає банкам залишатися конкурентоспроможними. Уже зараз фінансові установи впроваджують штучний інтелект для покращення обслуговування клієнтів, аналізу даних та запобіганню шахрайства. Активно поширюються та розвиваються мобільні додатки, створюються нові цифрові продукти, які роблять банківські послуги ще зручнішими та доступнішими. [3]

Діджиталізація банківської системи України має великий потенціал щодо зміни фінансового стану країни. Цифровізація дозволяє зробити фінансові послуги більш зручними, швидкими та доступнішими для людей. Вона дає можливість користуватися послугами онлайн без необхідності відвідування відділень банку. Загалом діджиталізація сприяє економічному розвитку та зміцненню фінансової стабільності країни.

Список використаних джерел

1. Шеремета Т. Діджиталізація діяльності банків України: переваги та ризики. 2024. С. 2. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://ur.knute.edu.ua/server/api/core/bitstreams/fb76fc1e-31a6-4daf-b6ec-b235b382fb1a/content>.
2. Копилова О.В., Пічугіна Ю.В., Гончар К.О. Діджиталізація банківського сектору України - виклики та перспективи. 2023. С. 5- 7. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.researchgate.net/publication/371334984_DIDZITALIZACIA_BANKIVSKOGO_SEKTORU_UKRAINI_-_VIKLIKI_TA_PER_SPEKTIVI.
3. Ерастов, В., & Лижечко, І. (2024). ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ. *Економіка та суспільство*, (60). С. 7- 8. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-60-131>.

**УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ СУБ'ЄКТІВ
ПІДПРИЄМНИЦТВА: ТЕОРЕТИЧНИЙ ТА ПРАКТИЧНИЙ
АСПЕКТИ**

Васько В.С.

Факультет економіки ДНУ ім.О.Гончара

Науковий керівник доц., к.е.н. Адонін С.В.

**КІБЕРСТРАХУВАННЯ: НОВИЙ ТРЕНД У ФІНАНСОВІЙ БЕЗПЕЦІ
БІЗНЕСУ**

Кіберстрахування, яке ще донедавна вважалося новаторським підходом, сьогодні стало необхідністю для бізнесу. Пандемія Covid-19 та військова агресія РФ значно прискорили цифрову трансформацію, що призвело до зростання кіберзагроз. Вони виникають як через активну цифровізацію, так і через підвищену цінність нематеріальних активів, зокрема об'єктів інтелектуальної власності, які потребують надійного захисту [1].

У сучасному цифровому світі питання кібербезпеки набуває все більшої актуальності. Зі зростанням кількості кіберзагроз і нападів на компанії різного масштабу традиційні методи захисту виявляються недостатніми. Кіберстрахування стає інструментом у фінансовій безпеці бізнесу, забезпечуючи захист від можливих збитків, пов'язаних із кібератаками, витоками даних та іншими загрозами.

Кіберстрахування бізнесу в Україні є відносно новою галуззю, яка швидко розвивається та набула особливої актуальності в період з 2022 по 2025 рік. Український ринок страхування кіберризиків охоплює лише кілька страхових компаній, що знижує доступність і обмежує вибір страхових продуктів для бізнесу [2].

Проблемами розвитку страхування кіберризиків в Україні є недостатня обізнаність бізнесу про важливість такого страхування, відсутність стандартизованих підходів до оцінки ризиків та обмежена кількість спеціалізованих страхових продуктів. Зважаючи на зростання кіберзагроз і їхній вплив на бізнес, запровадження дієвих механізмів кіберстрахування набуває ключового значення для зміцнення стійкості та безпеки українських підприємств.

Хоча ринок кіберстрахування в Україні ще перебуває на стадії розвитку, його значення для бізнесу зростає, і в найближчі роки очікується подальше розширення та вдосконалення цієї галузі.

США займають провідну позицію на ринку кіберстрахування, контролюючи близько двох третин його глобального обсягу. Їхнє зростання залишається ключовим фактором розвитку галузі. Водночас понад 50% приросту страхових премій до 2030 року прогнозується за межами США.

Збільшення рівня проникнення кіберстрахування у великих європейських економіках, таких як Німеччина, Франція, Італія та Іспанія, може додати до ринку приблизно 700 мільйонів євро страхових премій.

Розширення присутності кіберстрахування в недостатньо охоплених регіонах, зокрема в Європі, Латинській Америці та Азії, відкриває значні можливості для подальшого розвитку галузі [3].

Основні тренди ринку кіберстрахування:

1. зростання попиту на кіберстрахування. Компанії все більше усвідомлюють ризики кібератак, витоку даних та вимагання викупу, тому попит на страхові продукти в цій сфері зростає. Особливо це актуально для середнього та малого бізнесу, який стає вразливішим до атак.

2. підвищення вартості полісів. Через збільшення кількості та складності кібератак страхові компанії переглядають тарифи, підвищуючи вартість страхових полісів.

3. розвиток персоналізованих та гнучких продуктів. Страховики пропонують індивідуальні рішення залежно від типу бізнесу, рівня кіберзахисту та конкретних загроз.

4. вимоги до кібербезпеки від страхових компаній. Страховики посилюють вимоги до клієнтів, зобов'язуючи їх впроваджувати заходи кібербезпеки перед укладанням договору.

5. використання аналітики та штучного інтелекту. Страхові компанії впроваджують AI та big data для оцінки ризиків, прогнозування атак та швидшої обробки страхових випадків.

Список використаних джерел

1. О.А. Бобовніков. Необхідність та особливості кіберстрахування. Матеріали V Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених. – 2023. – С. 86.
2. С.С. Голиш. Проблеми розвитку кіберстрахування в Україні. Науковий студентський збірник. – 2023. – С. 11.
3. Нові тренди глобального ринку кіберстрахування. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://sb-malakut.com.ua/>

Ільїна В.В.

Факультет економіки ДНУ ім. О. Гончара

Науковий керівник доц., к. е. н. Бобирь О.І.

РОЗВИТОК ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Економічні закони, принципи і критерії є ключовими категоріями економічної науки, що дозволяють аналізувати, пояснювати та передбачати економічні явища й процеси. Економічні закони являють собою об'єктивні, стійкі зв'язки між різними економічними явищами, які мають повторюваний характер. Вони діють незалежно від волі та свідомості людини, але можуть бути використані для раціонального управління економікою. Наприклад, закон попиту і пропозиції демонструє, як зміна ціни впливає на кількість товарів, що купуються та продаються на ринку.

Принципи економіки є теоретичними положеннями, що визначають загальні правила і підходи до організації економічної діяльності. Вони відображають узагальнені знання про функціонування економічних систем. Основними принципами є ефективність, раціональність, справедливість, стійкість та інноваційність. Дотримання цих принципів сприяє досягненню гармонійного розвитку економіки, забезпеченню високого рівня добробуту населення та сталого економічного зростання. Наприклад, принцип ефективності орієнтує економічних суб'єктів на максимально можливе використання ресурсів для отримання оптимального результату.

Критерії в економіці виступають як мірило для оцінки ефективності, продуктивності чи результативності певних процесів. Вони дозволяють порівнювати альтернативи та вибирати оптимальні рішення в умовах обмеженості ресурсів. Наприклад, критерієм ефективності інвестицій може бути рівень прибутковості чи строк окупності. Використання критеріїв є необхідним елементом прийняття економічних рішень, оскільки дозволяє враховувати вплив різних факторів і зводити їх до єдиної системи оцінювання.

Система економічних законів складається з різнорівневих та взаємопов'язаних законів, що діють у межах певної економічної системи. Вона включає загальні закони, які характерні для всіх типів економічних систем, наприклад, закони вартості та розподілу ресурсів. Водночас існують специфічні закони, що діють лише в умовах певних економічних формацій, наприклад, закони товарно-грошового обігу в ринковій економіці. Система економічних законів забезпечує єдність і цілісність економічної науки, слугує основою для формування економічної політики та стратегій розвитку.

У контексті сучасної глобалізації особливого значення набуває інтеграція економічних законів і принципів у міжнародну економічну систему. Взаємозалежність країн, глобальні виклики, такі як зміна клімату, енергетична криза, та нерівність вимагають застосування узгоджених підходів, які базуються на універсальних економічних законах і принципах. Крім того, розвиток цифрової

економіки та впровадження новітніх технологій вимагають адаптації існуючих економічних критеріїв і створення нових методів оцінки ефективності економічної діяльності.

Отже, економічні закони, принципи і критерії є фундаментальними елементами економічної науки, що забезпечують розуміння складних процесів і явищ, притаманних економічним системам. Їх вивчення та застосування дозволяє не лише глибше осягнути сутність економічних відносин, а й розробляти ефективні механізми управління економікою. У сучасному світі вони стають основою для забезпечення сталого розвитку, гармонізації економічних відносин і вирішення глобальних проблем.

Список використаних джерел

1. Аналітичні матеріали ООН з питань сталого розвитку // <https://ukraine.un.org/uk/49413-2017-%D0%BD%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B0-%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D1%8C-%C2%AB%D1%86%D1%96%D0%BB%D1%96-%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D0%BE-%D1%80%D0%BE%D0%B7%D0%B2%D0%B8%D1%82%D0%BA%D1%83-%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B0%C2%BB>
2. Маршалл А. Принципи економіки. – Київ: Либідь, 2023. <https://core.ac.uk/download/pdf/14714440.pdf>
3. Блауг М. Економічна теорія в ретроспективі. – Київ: Основи, 2001. <https://ir.kneu.edu.ua/bitstreams/9161f876-f094-4b4b-b870-d8c2fe6d8827/download>

Крижановський О. Д.

Факультет економіки ДНУ ім. О.Гончара

Науковий керівник проф., д.е.н. Макаренко Ю. П.

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА: ТЕОРЕТИЧНИЙ ТА ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТИ

Прискорення темпів глобалізації, швидке розповсюдження технологій, боротьба за клієнта на ринках, що активно скорочуються та інші важкі виклики війни. Враховуючи вище викладене становище, в якому сьогодні знаходяться суб'єкти підприємництва, варто підкреслити важливість управління фінансами,

оскільки завдяки поміркованому управлінню можна мінімізувати ризики, посилити конкурентоспроможність фірми та підвищити прибуток.

Ситуація на багатьох ринках нашої країни нестабільна і дуже швидко змінюється, з огляду на ці фактори багато підприємців віддають перевагу видам бізнесу з високою рентабельністю та швидкою оборотністю коштів, оскільки раптово може зрости витратна частина або частина активів може бути взагалі безповоротно втрачена. Бізнес з високою рентабельністю дозволяє створити буферну зону, що дозволить мінімізувати збитки та вберегти вкладені кошти.

Сьогодні складним завданням для компаній є планування, особливо стратегічне, через постійні зміни обставин, підприємства повинні мати високу гнучкість і підлаштовуватися під сучасні реалії. Не поганим рішенням буде зосередження уваги на тактичному плануванні, зі збереженням мобільності ресурсів та швидкій оборотності коштів.

Зважаючи на швидкоплинну ситуацію на ринках та чутливість фірм до впливу факторів макросередовища для запобігання великих збитків та зниженню ризиків необхідно звернути увагу на диверсифікацію напрямів роботи фірми. Потрібно бути впевненим, що при виникненні катастрофічних подій на будь-якому з ринків фірма залишиться у безпеці, але дуже важливим завданням при цьому зберегти мобільність ресурсів і не розпиляти активи підприємства.

Якщо розглянути вкладання коштів у фінансові інструменти то вони повинні відповідати наступним вимогам: бути низько ризиковими та не стримувати довго фінансові ресурси у неліквідній формі. Варто звернути увагу на короткострокові та середньострокові облігації, проаналізувавши обсяг торгів фінансовими інструментами на операторах організованих ринків капіталу від НКПЦФР [1] терміном 2021-2024 рр., можна побачити цікаву динаміку облігацій іноземних держав, обсяг операцій за якими зріс на 24558% з 2021 по 2024 рік. Зважаючи на це є підстави вважати, що на разі популярним фінансовим інструментом серед суб'єктів господарювання є саме облігації іноземних держав.

Кожного року на суб'єктів підприємництва зростає податкове

навантаження, розумним засобом зменшення витрат є використання податкової оптимізації, але до цього слід ставитися дуже відповідально, щоб не порушити норми чинного законодавства, слід залучити відповідних фахівців. Якщо підприємство має масивні грошові потоки і багато коштів вилучається у податковій формі, можливо доцільно розглянути зміну країни реєстрації або використати інші засоби із залученням ОФЦ та податкових гаваней.

Список використаних джерел:

1. Інформаційні довідки щодо ринків капіталу України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.nssmc.gov.ua/news/insights/>
2. А. В. Хрипун ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА / А. В. Хрипун, Фурик Василь Григорович // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-fm/all-fm-2016/paper/viewFile/509/247>
3. І. С. Гуцал УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ / І. С. Гуцал // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/31445/1/2015-Gutsal_monografia.pdf

Курікова А. Є.

Факультет економіки ДНУ ім. О. Гончара

Науковий керівник проф., д. е. н. Макаренко Ю. П.

ДЕРЖАВНІ ФІНАНСОВІ ПРОГРАМИ ПІДТРИМКИ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ ПІД ЧАС ВІЙНИ В УКРАЇНІ

Війна в Україні суттєво вплинула на всі сектори економіки, і особливо на малий та середній бізнес (МСБ). Через знищення інфраструктури, втрату ринків збуту, дефіцит робочої сили та обмежені фінансові ресурси підприємці опинилися перед складними викликами. У відповідь на ці труднощі уряд України запровадив низку фінансових програм підтримки, спрямованих на збереження бізнесу, створення робочих місць і відновлення економіки. [1]

Однією з найважливіших державних програм стала програма «Доступні кредити 5-7-9%». [2] Вона дозволяє підприємцям отримувати пільгове фінансування для підтримки діяльності, розширення виробництва та адаптації до

нових умов. У період війни умови цієї програми були значно розширені: введено можливість рефінансування наявних кредитів, а також підтримку підприємств, що працюють у критично важливих галузях.

Ще одним ефективним інструментом стало часткове відшкодування вартості кредитів для бізнесу, що займається виробництвом товарів першої необхідності, агропромисловим комплексом або експортною діяльністю. Ця ініціатива сприяє розвитку національного виробництва та підтримці стабільності на внутрішньому ринку.

Держава також надає грантову підтримку підприємцям. Зокрема, через програму «єРобота» малий бізнес може отримати безповоротну фінансову допомогу на відкриття або розширення власної справи. Програма охоплює різні сфери, включаючи сільське господарство, виробництво, переробку продуктів харчування та інші ключові галузі. [3]

Окремо слід згадати програми підтримки релокації бізнесу із зон бойових дій. [1] Уряд сприяє переміщенню підприємств у безпечніші регіони, забезпечуючи фінансову допомогу на логістику, пошук приміщень і відновлення виробництва. Також діє підтримка у вигляді компенсації витрат на працевлаштування переміщених осіб, що допомагає забезпечити робочі місця та зменшити рівень безробіття серед внутрішньо переміщених осіб.

Для стимулювання експорту та залучення іноземних інвестицій уряд розширив програми гарантій та страхування експортних контрактів. Це дозволяє українським компаніям зберегти міжнародні ринки, навіть в умовах нестабільності. [1]

Таким чином, війна суттєво змінила економічний ландшафт України, поставивши перед бізнесом нові виклики, але водночас стимулювавши адаптацію, інновації та державну підтримку. Запроваджені фінансові програми, гранти та ініціативи з релокації допомагають малому та середньому бізнесу вистояти й розвиватися навіть у складних умовах. Крім того, акцент на технологічний розвиток і міжнародне співробітництво сприяє довгостроковій стабільності

економіки та її інтеграції у глобальні ринки. Український бізнес демонструє стійкість і здатність до відновлення, що є важливим кроком на шляху до післявоєнного відродження країни.

Список використаних джерел:

1. Міністерство економіки України : <https://me.gov.ua/?lang=uk-UA> .
2. Фонд розвитку підприємництва : <https://bdf.gov.ua/programs/prohrama-dodatкова-kompensatsiia-dlia-vidnovlennia-mikro-malykh-ta-serednikh-pidpriemstv-kyivskoi-oblasti-v-ramkakh-derzhavnoi-prohramy-dostupni-kredyty-5-7-9/>
3. «Робота» : <https://erobota.diiia.gov.ua/> . .

Левчук А. В., Тимошенко А. С., Семенюта С. В.,

Факультет обліку та фінансів

Полтавського державного аграрного університету

Науковий керівник проф., д.е.н. Зоря О.П.

**ФІНАНСОВІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ЯК
ЗАПОРУКА СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ**

Глобалізаційні зміни та виклики зовнішнього середовища мають безпосереднє відображення на поточному стані розвитку підприємств аграрного сектору, тому виникає необхідність в оптимізації інструментів стратегічного розвитку. На нашу думку, військовий конфлікт та нестабільність глобальної політичної ситуації, призвели до зростання економічних наслідків, таких як зростання собівартості виробництва, нестабільність ринків та обмеженість фінансових ресурсів. В контексті цього, доцільно розглянути аспекти ефективного управління витратами на підприємстві, що є критичним для забезпечення стійкості та конкурентоспроможності аграрного бізнесу.

Управління витратами на підприємстві являє собою фінансову стратегію оптимальної комбінації використання власного та залученого капіталу для фінансування витратних статей. Фінансовий менеджмент в умовах сьогодення є основою стійкого розвитку, оскільки ґрунтується на принципах антикризового управління витратами, зокрема впровадженні механізмів адаптації до зовнішніх

викликів, здійсненні оптимізація обліку та контролю витрат шляхом впровадження діджиталізованих фінансових технологій та забезпеченні ризик-менеджменті у фінансуванні витратної частини бюджету [1, 2].

Стратегічне управління фінансами передбачає впровадження інновацій у процеси виробництва з метою зменшення собівартості та економії ресурсів, зокрема забезпечення підприємства енергоефективними та енергозберігаючими технологіями, що є не просто перевагою, а необхідною вимогою в сучасних реаліях ведення господарської діяльності на території України.

Важливо зазначити, що ефективне фінансове планування сприяє оптимальному розподілу інвестиційних ресурсів, адже дозволяє підвищити конкурентоспроможність підприємства та забезпечити його стійкий розвиток у довгостроковій перспективі. Впровадження цифрових технологій і автоматизованих систем управління фінансами безпосередньо сприяє підвищенню прозорості та оперативності прийняття рішень.

Безумовно, основними функціями фінансового менеджменту у структурі витрат підприємства є забезпечення прозорості їх акумулювання, системний моніторинг, що передбачає їх контроль та аналіз як у короткостроковій, так і в довгостроковій перспективі, оптимізацію їх структури з метою підвищення фінансової стійкості.

Ефективне управління витратами нівелює ризики банкрутства, підвищує інвестиційну привабливість, підтримує рентабельність в умовах нестабільності ринку, сприяє підвищенню цінової конкурентоспроможності на внутрішньому та зовнішньому ринках, сприяє залученню фінансовою підтримки, дозволяє забезпечити впровадження інновацій та автоматизацію процесів, окрім того сприяє зниженню цінової волатильності та гарантує стабільне постачання продовольства як на внутрішньому ринку, так і на експорт [3,4].

Отже, стабілізація продовольчого ринку та зміцнення національної економіки значною мірою залежить від раціонального та оптимального управління витратами на підприємствах, що здійснюють сільськогосподарську

діяльність, яка залишається стратегічною для становлення вітчизняної економіки.

Список використаних джерел

1. Зоря О.П. Методологічні основи розроблення економічної стратегії розвитку аграрних підприємств в умовах інституційних трансформацій. *Інфраструктура ринку*. 2019. Вип. 35. С. 225-229. URL: http://www.marketinfr.od.ua/journals/2019/35_2019_ukr/29.pdf.
2. Мауер Д. Р., Солошенко О. І., Клименко В.В. Фінансова стратегія як аспект фінансового забезпечення конкурентних переваг підприємства. *Матеріали студентської наукової конференції Полтавської державної аграрної академії*, 13 травня 2021 р. Том І. Полтава: РВВ ПДАА, 2021. С.105-107 с.
3. Богословська Я.Р, Мауер Д.Р., Клименко В.В., Зоря О.П. Особливості управління витратами підприємства в сучасних умовах. Наукове забезпечення розвитку національної економіки: досягнення теорії та проблеми практики : матеріали VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених (м. Полтава, 28 жовтня 2021 року). Полтава, 2021. С. 10-12.
4. Повещенко М. Е. Організаційно-економічні аспекти побудови механізму управління витратами на підприємствах. *Економічний простір*. 2024. Випуск 189. С. 360-364. URL: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/189-63>.

Максимович А. О.

Факультет економіки ДНУ ім. О.Гончара

Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О.Й.

ВПЛИВ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ НА УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ МАЛОГО БІЗНЕСУ

Податкова політика відіграє вирішальну роль у формуванні фінансового середовища для малого бізнесу, особливо у контексті сучасних економічних викликів. Малий бізнес - основа економіки багатьох країн, він забезпечує зайнятість, сприяє економічному зростанню. Водночас фінансова стабільність таких підприємств залежить від багатьох факторів, серед яких ключове місце посідає саме податкова політика. Питання її впливу стало особливо актуальним через зміну податкових умов під час пандемії COVID-19, впровадження цифровізації в сферу податкового адміністрування, необхідності пристосування до законодавчих змін у рамках євроінтеграційних процесів України [1].

Деякі науковці вже приділяли увагу цьому питанню. Зокрема, Б. Данилишин у своїх працях аналізує вплив податкових реформ на фінансову стійкість малого бізнесу в Україні, наголошуючи на необхідності спрощення податкового

адміністрування [1]. І. Балабанов досліджує роль єдиного податку у розвитку малого підприємництва, підкреслюючи його вплив на зменшення адміністративного навантаження на підприємців [2]. Також В. Мельник розглядає питання діджиталізації податкових процедур та їхній вплив на управління фінансами малого бізнесу [3].

Податкова політика впливає на малий бізнес через низку напрямів: визначення ставок оподаткування, процедури адміністрування податків, використання податкових пільг та штрафних санкцій. Для малого бізнесу особливо важливе спрощене оподаткування, яке дозволяє зменшити витрати на ведення обліку. Єдиний податок у цьому контексті виступає ефективним інструментом для підтримки підприємців, але його використання супроводжується певними викликами, зокрема обмеженнями за оборотом та видами діяльності [2].

Одним із напрямів, який потребує уваги, є діджиталізація податкових процедур. Використання електронних сервісів, таких як "Електронний кабінет платника податків", спрощує взаємодію з фіскальними органами, але водночас вимагає від підприємців навичок роботи з цифровими технологіями. Відсутність достатнього рівня цифрової грамотності може стати бар'єром для повноцінного використання переваг таких сервісів [3].

Ще одним ключовим аспектом є впровадження податкових пільг для малого бізнесу. Наприклад, у періоди криз, таких як пандемія COVID-19, уряди багатьох країн, включаючи Україну, запроваджували тимчасові податкові канікули або знижені ставки оподаткування для підтримки підприємців [1]. Такі заходи допомагають зберегти фінансову стійкість підприємств, але можуть бути недостатніми для повного відновлення їх діяльності.

Крім того, податкова політика має вплив на управління фінансовими потоками. Високі податкові ставки можуть знижувати обсяг коштів, які доступні для реінвестування, що обмежує розвиток бізнесу. З іншого боку, запровадження стимулюючих податкових заходів (амортизаційних пільг) сприяє модернізації

виробничих процесів та підвищенню конкурентоспроможності малого бізнесу.

Податкова політика суттєво впливає на управління фінансами малого бізнесу, визначаючи умови для його розвитку. Ключовими напрямками для підвищення ефективності взаємодії малого бізнесу з податковою системою є спрощення податкового адміністрування, підвищення доступності електронних сервісів та запровадження пільгових податкових режимів. Для мінімізації негативного впливу податків важливо враховувати специфіку малого підприємництва, забезпечуючи баланс між фіскальними інтересами держави і стимулюванням підприємницької активності.

Список використаних джерел

1. Єфіменко Т.І., Іванов Ю.Б., Карпова В.В. Податкові пільги в умовах воєнного стану : управління комплаєнс-ризиком. Податкові реформи в Україні: вплив на малий бізнес. – *Фінанси України*, 2022. № 4. С.7-26.
2. Балабанов І. Єдиний податок: перспективи та виклики. – *Економічний дискурс*, 2023. №6. С.12-18.
3. Мельник В. Діджиталізація податкових процедур і малий бізнес. – *Податкова політика*, 2023. №2. С.10-17.

Махмудов Е.Ф.

Факультет економіки ДНУ ім. О.Гончара

Науковий керівник доц., к.е.н. Левкович О.В.

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Важливість ефективного управління активами підприємств в умовах відновлення економіки стає критичною для їх стійкого розвитку та конкурентоспроможності. Умови відновлення економіки створюють низку викликів та можливостей для підприємств. У цьому контексті управління активами визначається як стратегічний підхід до оптимізації використання ресурсів з метою досягнення максимальної ефективності та вартості для підприємства.

В умовах відновлення економіки в Україні підприємства стикаються з потребою перегляду свого підходу до управління активами. Важливість диверсифікації та підвищення ліквідності стає ключовою, адже вона забезпечує гнучкість та здатність адаптуватися до змін у економічному середовищі. При цьому велика увага приділяється інноваціям та використанню технологій для оптимізації процесів управління активами.

Міжнародний досвід вказує на важливість глобального підходу до управління активами в умовах відновлення. Ключовим елементом є ретельне планування та стратегічне вирішення щодо розміщення активів. Розглядаючи позитивний закордонний досвід, підприємства можуть враховувати міжнародні стандарти та найкращі практики у сфері управління активами.

Сучасні українські підприємства функціонують у надзвичайно важких умовах: невизначеність підвищений рівень ризиків, пов'язаних із військовими діями на території країни, що зумовлюють необхідність удосконалення підходів до управління активами із урахуванням чинників зовнішнього середовища.

Розглядаючи сучасні методи управління активами підприємств, слід зазначити наступне. Управління активами підприємств може бути досліджене через різні наукові підходи: фінансовий, стратегічний, оптимізаційний. Кожен із зазначених підходів має власні методи управління активами.

Умови відновлення часто супроводжуються значними економічними ризиками. Модель оцінки ризиків дозволяє ідентифікувати потенційні загрози та розробляти стратегії їх управління. Ця модель допомагає підприємствам адаптуватися до невизначеності та забезпечує стійкість у складних економічних умовах. Застосування методологій ризикменеджменту є необхідним елементом практичного управління активами. Визначення потенційних ризиків та розробка стратегій їх управління дозволяє підприємствам адаптуватися до невизначеності та більш ефективно управляти своїми активами.

Умови відновлення економіки визначають нові вимоги до управління активами підприємств. Використання інструментів та моделей, таких як

модель портфеля активів, оптимізації ліквідності, ЕАМ, оцінки ризиків та моделі сталого розвитку, дозволяє підприємствам вирішувати різні виклики та створювати стійкі стратегії для подолання економічної нестабільності. Застосування цих інструментів сприяє ефективному використанню ресурсів та підвищує конкурентоспроможність підприємства в умовах відновлення економіки.

Список використаних джерел

1. Левкович О.В., Климова В.А. Управління активами підприємства в сучасних умовах. України. *Ефективна економіка*. 2023. № 2. – Режим доступу: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/1169>
2. Левкович О.В., Воробйова А.О. Аналітичні основи ліквідності та платоспроможності підприємства. *Ефективна економіка*. 2022. № 5. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=10307>

Оніщук Н.А.

Факультет економіки ДНУ ім. О. Гончара

Науковий керівник доц., к.е.н Адонін С. В.

ОПТИМІЗАЦІЯ ФІНАНСОВИХ ПОТОКІВ ПІДПРИЄМСТВ: СУЧАСНІ ПІДХОДИ ТА МЕТОДИ

У нестабільному економічному середовищі компанії стикаються з проблемою ефективного управління грошовими потоками. Оптимізація руху фінансових ресурсів є ключовим елементом забезпечення ліквідності, прибутковості та фінансової стійкості підприємств. Л.А. Лахтіонова зазначає, що оптимізація грошових потоків дає змогу підтримувати фінансову рівновагу, яка досягається за умови, якщо попит підприємства на грошові кошти дорівнює його пропозиції (наявним грошовим коштам) у кожний період [1, с. 217]

Сучасні підходи до управління фінансовими потоками базуються на впровадженні цифрових технологій, автоматизації процесів та використанні складних фінансових інструментів.

Під завданням оптимізації грошових потоків також мається на увазі завдання розподілу платіжних засобів підприємства в динаміці з метою

підвищення його фінансово-економічної ефективності, при цьому критеріями ефективності є:

- приріст власних коштів підприємства за певний період; підвищення обсягу продажу (частки ринку);
- підвищення фінансової стійкості (забезпеченості власними коштами);
- ефективність використання наявних коштів (рентабельність);
- ділова репутація (виконання підприємством зобов'язань перед постачальниками та покупцями);
- максимальне використання виробничих потужностей. [2, стр 101]

Одним з найпоширеніших підходів є бюджетування, яке дозволяє компаніям розподіляти фінансові ресурси відповідно до стратегічних цілей. Прогнозування грошових потоків також є важливим, оскільки це дозволяє компаніям заздалегідь виявляти фінансові ризики та знаходити шляхи їх мінімізації. Велику увагу слід приділяти управлінню дебіторською та кредиторською заборгованістю, в тому числі контролювати своєчасність платежів та мінімізувати ризик неплатоспроможності контрагентів. У цьому контексті аналіз грошових потоків є ефективним інструментом для оцінки грошових потоків та виявлення можливих фінансових дисбалансів.

Поддєрьогін А.М. і Невмержицький Я.І., в свою чергу, зазначають, «що управління грошовими потоками варто розглядати як послідовний процес постановки завдань та їх виконання, який включає реалізацію таких етапів: – планування та прогнозування грошових потоків і складання внутрішніх фінансових документів (бюджет грошових потоків, а також плановий звіт про рух коштів, платіжний календар та ін.); – імплементація бюджету грошових потоків, що є невід'ємною складовою системи бюджетів на підприємстві, як процес його безпосереднього дотримання при організації операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства; – контролінг виконання бюджету грошових потоків та планових показників звіту про рух коштів; – корегування планових величин відповідно до зміни зовнішніх і внутрішніх умов реалізації бюджету

грошових потоків» [3, с. 123].

Таким чином, оптимізація фінансових потоків є важливим напрямком корпоративного фінансового менеджменту, що сприяє підвищенню фінансової стійкості, ресурсоефективності та довгостроковому розвитку підприємств.

Список використаних джерел:

1. Лахтіонова Л.А. Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання: монографія. Київ: КНЕУ, 2008. 387 с
2. Науковий вісник Ужгородського національного університету Кошельок Г. В.: 101 с.
3. Поддєрьогін А.М., Невмержицький Я.І. Ефективність управління грошовими потоками підприємства. Фінанси України. 2007. № 11. С. 119-127.

Пеня А. Ю.

Факультет економіки ДНУ ім. О. Гончара

Науковий керівник доц., к.е.н. Бобирь О.І.

ЗЕЛЕНІ ІНВЕСТИЦІЇ ЯК НОВИЙ ТРЕНД В УКРАЇНІ

«Зелені» інвестиції є одним з найважливіших елементів у вирішенні проблеми зі зміною клімату та забрудненням навколишнього середовища. Ці інвестиції спрямовані на розвиток технологій та інфраструктури, які зменшують вплив економічної діяльності на навколишнє середовище. Сьогодні провідними гравцями зелених інвестицій є високорозвинені, густонаселені країни з економікою, що швидко розвивається, такі як США, Китай та Канада.

Війна, безперечно, створила негативну та руйнівну тенденцію до погіршення екологічної ситуації як для світу, так і для України. Так, Міндовкільям на момент листопада 2023 року були зафіксовані такі наслідки бойових дій: : постраждали 812 об'єктів природно-заповідного фонду та 2,9 млн га Смарагдової мережі; під загрозою перебувають 17 водно-болотних угідь міжнародного значення, два з яких знищено; окупованими лишаються 514 об'єктів, зокрема Джарилгацький національний парк [2].

Не менше занепокоєння викликає той факт, що майже 20% викидів парникових газів в Україні спричинені бойовими діями, що свідчить про те, що

військовий конфлікт має значний вплив на екологічну ситуацію. На пожежі припадає 15% викидів, а витіки в газопроводах «Північний потік-1» і «Північний потік-2» призвели до викидів великої кількості природного газу, що спричинило значні викиди парникових газів.

Але попри складні обставини, уряд докладает зусиль для покращення ситуації. Про це свідчить ухвалення Радою Міністрів ідеї зростання ринку «зелених» облігацій на 2022-2023 рр, що говорить про концентрацію на курсі екологічного перетворення економіки. Дана ідея представляє собою формування обставин для емісії та залучення коштів в «зелені» облігації. Спираючись на прогнози, в діапазоні від 5 до 7 років, вони можуть становити до 36 млрд доларів.

Піднімаючи питання енергоефективності та енергетики, варто розглянути показники, які демонструють результативність провадження державою заходів для підтримки екологічно чистого середовища. (рис 1)

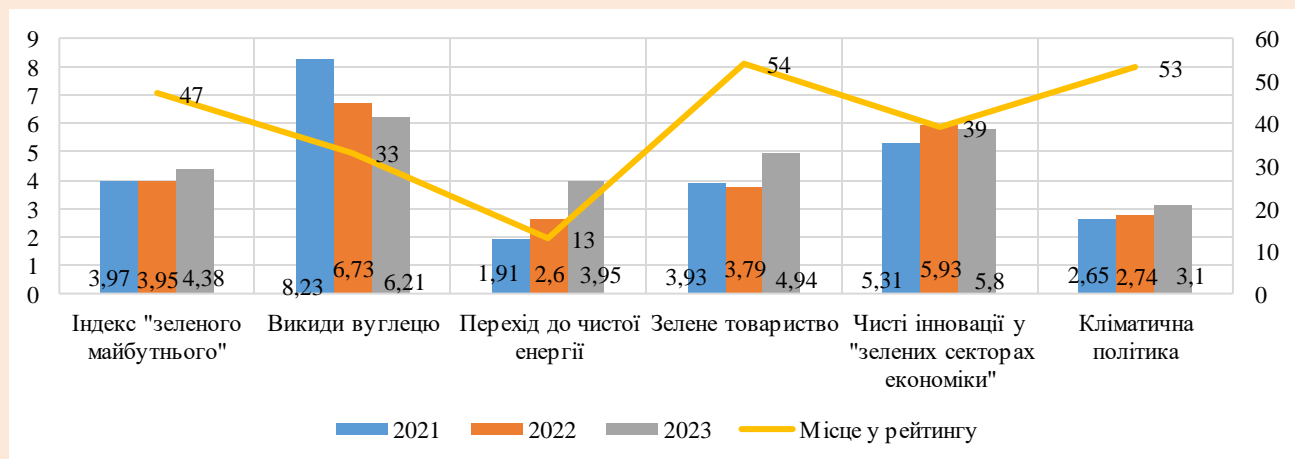

Рис. 1 – Динаміка показників України в рейтингу “Індексу зеленого майбутнього”

Джерело: складено автором на основі [3]

За даними рисунку, можемо сказати, що загальна динаміка показників демонструє певні позитивні тенденції у сфері переходу до чистої енергії, зниження викидів вуглецю та посилення кліматичної політики [1].

Післявоєнна Україна має потенціал для залучення зелених інвестицій шляхом модернізації енергетичної інфраструктури та інтеграції в Європейський

зелений курс. Геополітичне становище України, підтримка міжнародних фінансових інституцій та потреба в енергетичній незалежності є сприятливими для розвитку відновлюваної енергетики та екологічних проєктів.

Список використаних джерел:

1. Волосяк М. В. Економічні механізми стимулювання зелених інвестицій та підприємництва / М. В. Волосяк, Т. О. Степаненко, І. І. Максимова. // Економіка та суспільство. – 2024. – №60. Режим доступу: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3674/3604>
2. Міндовкілля: Війною уражено понад 20% природоохоронних територій України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/news/mindovkillia-viinoiu-urazhenopnad-20-pryrodookhoronnykh-terytorii-ukrainy>.
3. The Green Future Index 2023 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.technologyreview.com/2023/04/05/1070581/the-green-future-index-2023/>

Савченко К.Д.

Факультет економіки ДНУ ім. О. Гончара

Науковий керівник к. е. н., доц., доцент Адонін С.В.

СТРАХУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РИЗИКІВ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАХИСТУ БІЗНЕСУ

В сучасному світі, що характеризується глобалізацією та постійними змінами на фінансових ринках, підприємства зіштовхуються з безліччю ризиків. Одним із найважливіших засобів зниження негативного впливу непередбачуваних подій на фінансову стабільність є страхування фінансових ризиків. Цей механізм дозволяє не лише зберігати активи, а й підтримувати стабільне зростання бізнесу в умовах невизначеності.

Фінансове страхування ризиків – це механізм, який передбачає виплату компенсації у випадку виникнення конкретних страхових подій, що можуть спричинити втрату фінансових активів. Сутність цього механізму полягає в диверсифікації ризиків між суб'єктами ринку. Для бізнесу це означає можливість прогнозувати та контролювати витрати, пов'язані з непередбачуваними подіями, що дозволяє зосередитися на основній діяльності та зростанні [2].

У сфері страхування фінансових ризиків існує широкий спектр продуктів, спрямованих на захист фінансової стабільності підприємства. Наприклад, до видів

страхування фінансових ризиків відносяться:

- страхування депозитів, яке гарантує повернення внесених коштів у випадку банкрутства банку;
- титульне страхування, що компенсує фінансові втрати власника майна при втраті права власності;
- страхування ризику втрати прибутку, яке виступає як додаткове покриття у системі управління підприємницькими ризиками;
- страхування інвестиційних ризиків;
- страхування фінансових гарантій. Цей комплексний підхід дозволяє підприємствам мінімізувати негативні наслідки непередбачуваних подій та забезпечити стійкість бізнесу навіть у найскладніших економічних умовах [1].

Слід зазначити, що застосування страхових інструментів не лише оптимізує внутрішнє управління компанією, а й сприяє зростанню довіри з боку інвесторів та ділових партнерів. Наявність страхового покриття свідчить про високий рівень управління ризиками, що є важливим критерієм для кредиторів та потенційних інвесторів. Таким чином, страхування стає не тільки механізмом мінімізації збитків, а й засобом залучення фінансових ресурсів для подальшого розвитку.

Проте, не можна оминути й недоліки цього підходу. Серед основних проблем – висока вартість страхових премій, недостатній рівень фінансової грамотності серед підприємців, а також недосконалість законодавчої бази, що регулює страхову діяльність. Також слід враховувати, що результативність страхових операцій значною мірою визначається фінансовою стабільністю самої страхової компанії. Тому підприємства повинні ретельно обирати партнерів та оцінювати умови договорів, враховуючи можливі компроміси між вартістю та якістю послуг.

Таким чином, страхування фінансових ризиків виступає як важливий інструмент забезпечення стабільності бізнесу, сприяє підвищенню конкурентоспроможності підприємств і допомагає підлаштуватись до змін у глобальному економічному середовищі. Комплексний підхід до управління

ризиками, включаючи страхування, дозволяє мінімізувати можливі збитки та забезпечує довгострокову стійкість компанії.

Список використаних джерел:

1. Сосновська О. О. Страхування. Навчальний посібник. 2019 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/39294/1/O_Sosnovska_NP_Strahovanie_2021_FITU.pdf.
2. Страхування ризиків - Бібліотека BukLib.net. Головна - Бібліотека BukLib.net. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://buklib.net/books/26752/>.

Сосюра А. Г.

Факультет економіки ДНУ ім. О. Гончара

Науковий керівник доц., к. е. н. Адонін С. В.

АВТОМАТИЗАЦІЯ ФІНАНСІВ У БІЗНЕСІ: ЯК ТЕХНОЛОГІЇ ЗМІНЮЮТЬ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ

Автоматизація фінансових процесів являє собою впровадження сучасних технологій для виконання основних фінансових операцій без ручного втручання. Вона включає використання спеціалізованого програмного забезпечення, що дозволяє автоматизувати рутинні та часозатратні завдання, забезпечуючи більш високу точність розрахунків і підвищуючи загальну ефективність роботи [1].

Роль цифровізації фінансів у сучасному бізнесі є важливою, оскільки вона сприяє підвищенню ефективності управління фінансовими потоками та адаптації компаній до динамічних ринкових умов. Одним із ключових аспектів є гнучкість і прискорення бізнес-процесів, що дозволяє підприємствам швидко реагувати на зміни в ринковому середовищі. Завдяки автоматизованим системам фінансового управління компанії можуть оперативно приймати обґрунтовані рішення, адаптувати свою діяльність до нових умов і зменшувати час, необхідний для виконання рутинних операцій, що може підвищити загальну продуктивність і дозволяє зосередити увагу на стратегічних цілях.

Важливим аспектом також є отримання нових можливостей для розвитку бізнесу. Використання хмарних технологій дає змогу різним командам працювати

над спільними проектами з будь-якої точки світу, підвищуючи координацію та ефективність. Цифровізація також значною мірою впливає на процес збору, обробки та аналізу великих обсягів даних. Використання штучного інтелекту та технологій Big Data дозволяє глибоко аналізувати фінансові показники, виявляти тенденції та формувати більш точні прогнози, що дає змогу підприємствам розробляти більш ефективні фінансові стратегії, знижувати ризики та підвищувати конкурентоспроможність [2]. Також варто відзначити роль цифровізації у зміцненні партнерських відносин. Завдяки відкритим API (інтерфейсам програмування додатків) спрощується інтеграція з іншими компаніями, що полегшує співпрацю з партнерами незалежно від їхнього місця розташування. Це відкриває нові можливості для міжнародного співробітництва та розширення ринків збуту.

Цифровізація фінансів також має і свої недоліки. Однією з головних проблем є висока вартість впровадження автоматизованих систем, особливо для малого та середнього бізнесу. Крім того, автоматизація потребує значних зусиль для адаптації персоналу до нових технологій, що може зайняти багато часу та ресурсів. Питання кібербезпеки стає надзвичайно важливим, оскільки автоматизовані системи можуть бути вразливими до атак, що загрожує витоком конфіденційної інформації. Важливою проблемою є також складність інтеграції нових технологій із наявними системами, що може спричинити технічні труднощі та додаткові витрати, а надмірна залежність від технологій означає, що будь-які технічні збої або проблеми з інтернет-з'єднанням можуть призвести до зупинки фінансових операцій.

Серед основних технологій, що використовуються у фінансовій автоматизації, варто виділити ERP-системи, штучний інтелект та автоматизацію бухгалтерії.

ERP-системи (Enterprise Resource Planning) забезпечують комплексне управління фінансовими, операційними та адміністративними процесами компанії. Вони об'єднують різні функції – бухгалтерський облік, управління

персоналом, логістику, закупівлі та продажі – в єдиній платформі. Це дозволяє оптимізувати робочі процеси, зменшити ризик помилок і підвищити прозорість фінансової діяльності [3]. Штучний інтелект відіграє важливу роль у цифровізації фінансів завдяки своїй здатності аналізувати великі масиви даних та виявляти закономірності, які можуть бути непомітними для людини. ШІ використовується для автоматизації рутинних фінансових завдань, таких як розпізнавання документів, перевірка транзакцій та виявлення підозрілих операцій. Крім того, штучний інтелект допомагає будувати точні фінансові прогнози, оцінювати ризики та пропонувати оптимальні рішення на основі аналітичних даних [1]. Автоматизація бухгалтерії значно спрощує виконання рутинних завдань, таких як ведення обліку, підготовка фінансової звітності та контроль податкових зобов'язань. Спеціалізоване програмне забезпечення може автоматично формувати звіти, розраховувати заробітну плату та відстежувати фінансові потоки. Це знижує ймовірність людських помилок, прискорює роботу та забезпечує відповідність нормативним вимогам.

Отже, автоматизація фінансових процесів відіграє важливу роль у сучасному бізнесі, сприяючи ефективному управлінню грошовими потоками. Використання цифрових технологій дозволяє компаніям адаптуватися до змін ринку та підвищувати продуктивність. Попри певні виклики, процес цифровізації фінансів є необхідним кроком для розвитку підприємств. А для уникнення проблем компаніям важливо розробляти стратегічний підхід до цифровізації фінансів, щоб максимально використати її потенціал та залишатися конкурентоспроможними в динамічних ринкових умовах.

Список використаних джерел

1. Шубенко, Є. Інновації в облікових технологіях: використання штучного інтелекту для автоматизації фінансових процесів / Є. Шубенко, О. Руденко // Проблеми і перспективи економіки та управління. – 2024. - №4(40). – С. 307-317.
2. Докієнко, Л. М. Цифрова трансформація фінансів підприємства / Л. М. Докієнко // Підприємництво та інновації. – 2022. – №22. – С. 18-25.
3. Ковпака, А. Особливості використання ERP- і CRM-систем для автоматизації управління підприємством / А. Ковпака, І. Саух, С. Павлова // Економіка. Управління. Інновації. – 2022. - №1(30).

Тесля М. І., Слепцова Н. С., Борута І. В.,

Факультет обліку та фінансів

Полтавського державного аграрного університету

Науковий керівник проф., д.е.н. Зоря О.П.

ФІНАНСОВЕ УПРАВЛІННЯ ТА ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ У КОНТЕКСТІ СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ

Стратегічний розвиток аграрних підприємств це багатоступеневий процес прийняття та реалізації ефективних управлінських рішень, спрямованих на нарощення конкурентних переваг, забезпечення фінансової стійкості, впровадження інновацій та сталого зростання господарської діяльності в умовах мінливого зовнішнього середовища, особливо, на сьогодні, залежного від неконтрольованих наслідків, спричинених збройним конфліктом на території країни.

Основу розвитку підприємств, що здійснюють сільськогосподарську діяльність, на нашу думку, становить саме прибуток як основа фінансування розвитку та активізація інвестиційної діяльності, що безумовно неможлива без підвищення інвестиційної привабливості як галузі так і конкретного суб'єкта господарювання в ній. З огляду на це, відповідно, порушується питання ефективного менеджменту на усіх рівнях функціонування підприємства, але в контексті даної роботи, доцільно виділити саме управління прибутком підприємств аграрної сфери, що передбачає ефективний розподіл доходів і витрат, оптимізацію собівартості та підвищення рентабельності, адже, власне високий рівень прибутковості і впливає на інвестиційну привабливість підприємства, оскільки забезпечує фінансову стійкість і можливість реалізації довгострокових інвестиційно-інноваційних проєктів [1, 2].

Підвищення інвестиційної стратегії значною мірою залежить від фінансового забезпечення стратегічного розвитку, адже чітка фінансова стратегія дозволяє ефективно використовувати свої активи, досягати сталих фінансових показників, а отже ефективно управління фінансами підприємства сприяє

покращенню інвестиційного клімату для реалізації інноваційних проєктів, модернізації виробництва та впровадження нових технік і технологій. З цього, можна сформулювати висновок, що управління прибутком, фінансове забезпечення розвитку та інвестиційна привабливість є взаємопов'язаними компонентами стратегії підприємства. Ефективні підходи у менеджменті цих аспектів забезпечення господарської діяльності, в цілому впливають на сталий розвиток аграрного сектору, зміцнення національної економіки та посилення країни на міжнародній арені [3].

В умовах військового стану, інвестиційна привабливість аграрного сектору характеризується підвищеними ризиками: зокрема: зміною ринкової кон'юнктури, фінансовими і логістичними труднощами, та питаннями цивільної безпеки; однак враховуючи потенціал сільського господарства та його роль у забезпеченні глобальної продовольчої безпеки – інвестування у розвиток його галузей доцільно вважати перспективним напрямом діяльності.

Активізація інвестиційної діяльності дозволяє здійснювати диверсифікацію аграрного бізнесу, що несе за собою як інноваційний розвиток так і позитивний соціально-економічний ефект, посилюючи при цьому експортний потенціал країни.

Стратегічний розвиток, що формується на основі ефективного фінансового управління та підвищенні інвестиційної привабливості створює сприятливі умови для підприємств аграрного сектору, що фокусуються на адаптивності до змін ринку, посилення конкурентоспроможності та ефективного використання доступних ресурсів.

Список використаних джерел

1. Зоря О.П., Овчарук О.М., Мауер Д.Р. Теоретико-методологічні засади формування та розроблення інвестиційно-інноваційної стратегії. *Причорноморські економічні студії*. 2021. Вип. 62. С. 37-42. URL: http://bses.in.ua/journals/2021/62_2021/8.pdf.
2. Мауер Д. Р., Олійник Ю. Р., Онокієнко В. В. Інвестиційна привабливість сільського господарства як ключовий фактор економічного зростання. *Матеріали студентської наукової конференції Полтавської державної аграрної академії*, 13 травня 2021 р. Том I. Полтава: РВВ ПДАА, 2021. С.107- 109 с.
3. Корнійчук Т. А., Луцій О. П. Інвестиційна привабливість сільськогосподарських підприємств. *Маркетинг та логістика в агробізнесі: збірник тез III Міжнародної наукової конференції*, 2023.

Трушко А.П.

Факультет економіки ДНУ ім. О.Гончара

Науковий керівник доц., к.е.н. Бобирь О.І.

РОЗВИТОК ЕКОНОМІЧНО-ФІНАНСОВОЇ ДУМКИ XX – ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ

Економічна думка ХХ століття зазнала значних змін і трансформацій, що відображали нові реалії світу. Наукові теорії, які виникали в цей період, не тільки відображали соціально-економічні умови того часу, але й активно формували їх. З кінця ХІХ століття і до початку ХХІ століття економічна думка пройшла кілька важливих етапів, кожен з яких впливав на розвиток теорії та практики економіки. Основними етапами і напрямками цього періоду стали такі:

1. Ранній ХХ століття: Неокласична економіка та кейнсіанство.

На початку ХХ століття відбувається перехід від класичної до неокласичної економічної теорії. Відмінною рисою неокласичної економіки стало зосередження уваги на граничних величинах і раціональних рішеннях індивідів. Одними з основних представників цього напрямку стали Альфред Маршал та Леон Вальрас, що розвивали ідеї про граничну корисність і граничні витрати. Теорії неокласиків, таких як Кембриджська, Австрійська та Лозаннська школи, згодом вплинули на подальший розвиток економічної науки.

Водночас, після Великої депресії 1930-х років класична економічна теорія зазнала серйозних критик. Джон Мейнард Кейнс, намагаючись вирішити економічні проблеми того часу, запропонував нову теорію, яка акцентувала увагу на необхідності активного втручання держави в економіку. За його словами, державне інвестування та стимулювання попиту були ключовими для економічної стабільності та зменшення безробіття. Кейнсіанство стало основною економічною політикою більшості країн після Другої світової війни.

2. Середина ХХ століття: Монетаризм та Нова класична економіка

У середині ХХ століття на перший план вийшов монетаризм, заснований на ідеях Мілтона Фрідмана. Ця теорія акцентує увагу на важливості контролю за грошовою масою як основного інструменту економічної політики. Фрідман підкреслював, що зростання кількості грошей без відповідного зростання виробництва призводить до інфляції, і тому уряди повинні обмежувати кількість грошей в обігу. Його ідеї знайшли підтримку в 1970-80-х роках, коли уряди різних країн намагалися боротися з інфляцією за допомогою жорсткої монетарної політики.

Зі зростанням економічних проблем у 1970-80-х роках з'являється нова класична економіка, яка наголошує на саморегулюючих силах ринку та раціональних очікуваннях учасників економічного процесу. Теорія раціональних очікувань стверджує, що люди, маючи повну інформацію, здатні прогнозувати майбутні економічні події і тому ринок завжди є ефективним. Вона стала основою для багатьох реформ у 1980-х роках, зокрема в економіках США та Великої Британії.

3. Кінець ХХ – початок ХХІ століття: Глобалізація та нові підходи

Наприкінці ХХ століття і на початку ХХІ століття економічна думка адаптувалася до нових умов глобалізації. Зростання міжнародної торгівлі та фінансових потоків стало важливим чинником економічного розвитку, що істотно змінило підходи до аналізу економічних процесів. На цьому етапі економісти почали більше акцентувати увагу на глобальних економічних зв'язках, міжнародній торгівлі, а також на питаннях міжнаціональної конкуренції.

4. Сучасні тенденції: Інтердисциплінарність та цифрова економіка

Сучасна економічна думка відзначається розвитком інтердисциплінарних підходів. Вчені все більше звертаються до психології, соціології та інших наук для глибшого розуміння економічних явищ. Це особливо важливо в умовах швидко змінюваного ринку, де важливими факторами є не тільки фінансові, але й соціальні та емоційні аспекти.

Однією з найважливіших тенденцій останніх років є розвиток цифрової економіки. Завдяки новітнім технологіям, таким як автоматизація, штучний інтелект, великі дані та інтернет, відбуваються кардинальні зміни в економічних процесах. Цифрові платформи, онлайн-торгівля та електронні платежі значно змінили правила ведення бізнесу та створили нові економічні можливості. Однак це також створює нові виклики для державного регулювання та економічної політики.

Економічна думка ХХ – початку ХХІ століття відзначається великою кількістю теоретичних змін, які відображали соціально-економічні виклики цього часу. Кожен етап розвитку економічної науки був відповіддю на зміни у світовій економіці та національних економіках. Від класичних і неокласичних підходів до кейнсіанських, монетаристських і сучасних теорій, економічні концепції еволюціонували, щоб відповідати вимогам часу.

Список використаних джерел:

1. Аналітичні матеріали ООН з питань сталого розвитку // <https://ukraine.un.org/uk/49413-2017-%D0%BD%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B0-%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D1%8C-%C2%AB%D1%86%D1%96%D0%BB%D1%96-%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D0%BE-%D1%80%D0%BE%D0%B7%D0%B2%D0%B8%D1%82%D0%BA%D1%83-%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B0%C2%BB>
2. Блауг М. Економічна теорія в ретроспективі. – Київ: Основи, 2001.

Ханюков М.О.

Факультет економіки ДНУ ім.О.Гончара

Науковий керівник доц., к.е.н. Левкович О.В.

УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ ПІДПРИЄМСТВА

На сьогодні підприємства в Україні вимушені працювати в умовах глибокої політичної та економічної кризи, викликаних війною з росією. Військові дії, окупація територій, руйнування, переїзд великої кількості населення закордон призвели до зниження обсягу загальнонаціонального фінансового результату та

збитковість великої кількості представників бізнесу. Останніми роками вітчизняним підприємствам вдалося подолати свою збитковість.

Однак, для погашення накопичених попередніми роками збитків, потрібно розробити і впровадити в його систему менеджменту дієві заходи, такі як пошук резервів підвищення прибутку.

При розгляді резервів збільшення суми прибутку, головну увагу потрібно зосередити на тому, що прибуток залежить від сум отриманих підприємством доходів та понесених під час провадження діяльності витрат. Як наслідок, збільшення прибутку можна досягти такими способами, як: збільшення доходів, або зменшення витрат.

Відповідно, перед суб'єктом господарювання стає питання правильного формування його цінової стратегії та вибору оптимального обсягу діяльності. Комплексна, інтегрована в загальну концепцію управління підприємством система управління прибутком сприятиме:

- здійсненню розподілу прибутку відповідно до стратегії розвитку підприємства;
- зменшенню ризиків діяльності;
- поповненню фінансових ресурсів підприємства чи забезпечення оптимальної пропорційності між рівнем прибутку і допустимим рівнем ризику;
- процесам забезпечення формування за рахунок прибутку відповідного обсягу фінансових ресурсів відповідно до завдань розвитку підприємства на майбутнє;
- підвищенню рівня платоспроможності підприємства;
- забезпеченню ефективного впливу на трудову активність працівників, який здійснюється через участь працівників у розподілі прибутку; –реалізації соціального розвитку підприємства.

З метою підвищення рівня прибутковості підприємства, рекомендованим є запровадження є заходів в наступній послідовності:

– організаційні, які передбачають удосконалення організаційної структури підприємства, диверсифікації наданих в оренду площ тощо);

– технічні, до яких відноситься оновлення техніко-технологічної бази, підвищення якості приміщень, які надаються в операційну оренду, шляхом проведення капітального чи поточного ремонту, облаштування новітньої системи вентиляції чи кондиціонування тощо);

– економічні важелі та стимулювання, які включають удосконалення тарифної системи, форм та системи оплати праці, прискорення обертання оборотних коштів тощо).

За умов проведення вищеперерахованих заходів не в такій послідовності, позитивні зміни в напрямку підвищення ефективності діяльності цього господарюючого суб'єкта будуть або відсутні взагалі, або будуть малопомітні

Розробка та впровадження дієвих заходів у напрямку підвищення рівня ефективності господарської діяльності будь-якого підприємства є неможливою без систематичного проведення глибокого і всебічного аналізу. Реалізація запропонованих заходів із підвищення рівня прибутковості підприємства, на нашу думку, дозволить забезпечити динамічне накопичення аналітичних даних про доходи і витрати, фінансові результати і рентабельність підприємства, фактори їхньої зміни, а також сприятиме підвищенню якості аналізу і обґрунтованості рекомендацій щодо покращення прибутковості його діяльності.

Список використаних джерел:

1. Формування чистого прибутку (збитку) підприємств за видами економічної діяльності. Державна служба статистики України: веб-сайт. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Левкович О.В., Санду В.В. Теоретичні аспекти прибутку підприємства. Ефективна економіка. 2022. № 6. <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/116>

Чернуцька Д. В.

Факультет економіки ДНУ ім.О.Гончара

Науковий керівник проф.,д.е.н. Макаренко Ю. П.

ІНВЕСТИЦІЇ В РЕКЛАМУ ТА ЇХ ОКУПНІСТЬ

Реклама дуже важлива для просування компанії, бізнесів, підприємств, адже вона допомагає досягти конкретних цілей у продажах та залученні нових клієнтів або просуванні послуг. Результативність можна перевірити за допомогою показників KPI – це конкретні цілі задля досягнення певної мети у рекламі. Щоб оцінити результативність реклами та уникнути зайвих витрат, використовують аналітичні інструменти. Вони дозволяють відстежувати, як працює кампанія, і коригувати її за потреби.

ROAS – це показник, який допомагає зрозуміти, наскільки ефективно працює реклама і скільки прибутку вона приносить. Якщо ROAS високий, значить, реклама окупається і приносить хороший дохід. Якщо низький – щось працює не так, і потрібно змінювати стратегію. [1] Цей показник використовують для оцінки реклами в соцмережах, пошукових системах, на сайтах та інших майданчиках. Наприклад, якщо $ROAS = 1:4$, це означає, що на кожен витрачений долар бізнес отримує 4 долари доходу. Якщо значення нижче, варто переглянути налаштування реклами, змінити аудиторію або покращити оголошення.

Щоб зробити рекламу ефективнішою, потрібно постійно аналізувати результати. Важливо не лише дивитися на ROAS у момент запуску, а й відстежувати його через кілька днів чи тижнів. Це допомагає зрозуміти, які канали залучають найбільше клієнтів і куди варто вкладати більше коштів. [2]

Але ROAS – це не єдиний показник, на який варто звертати увагу. Він не враховує витрати на створення реклами, оплату працівників чи інші витрати бізнесу. Тому разом із ROAS аналізують ROI (загальний прибуток від інвестицій у маркетинг) і ROMI (ефективність маркетингових витрат загалом).

Щоб підвищити ROAS, потрібно не просто витратити гроші на рекламу, а й працювати над якістю товару, покращувати сайт, налаштовувати зручну покупку та підтримку клієнтів. Чим краще реклама відповідає потребам людей, тим більше прибутку вона приносить. У виробничій сфері складніше оцінити ефективність реклами через довгі цикли продажів і численні точки взаємодії з клієнтом. Важливо поєднувати короткострокові стратегії для отримання швидких результатів із довгостроковими інвестиціями в бренд. Використання складних моделей атрибуції допомагає зрозуміти, які канали найкраще впливають на залучення клієнтів і конверсію.

Модель користувацької атрибуції дає можливість визначити ключові фактори, що впливають на ефективність маркетингу, а модель повного шляху допомагає оцінити внесок кожного каналу у весь процес продажу. Аналіз багатоканальних кампаній дозволяє грамотно розподіляти бюджет, покращувати рекламу та отримувати максимальну віддачу від інвестицій. Важливо постійно аналізувати дані, тестувати різні стратегії та адаптувати маркетинговий підхід для досягнення найкращих результатів. [1]

ROAS допомагає зрозуміти, наскільки ефективно працює реклама та чи окупаються вкладені в неї кошти. Важливо не лише отримувати нових клієнтів, а й стежити, щоб витрати на їх залучення не перевищували прибуток. Позитивний результат не завжди досягається миттєво – іноді потрібно кілька місяців, щоб кампанія почала приносити стабільний дохід. Регулярний аналіз і коригування стратегії дозволяють ефективно використовувати рекламний бюджет і досягати максимального результату. [3]

Список використаних джерел:

1. Оптимізація окупності інвестицій у цифрову рекламу у виробництві за умови довгого циклу продажів. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://msystem.ua/ua/optimizacija-okupnosti-investicij-u-cifrovu-reklamu-u-virobnictvi-za-umovi-dovgogo-ciklu-prodazhiv/>. Окупність реклами (ROAS): що це таке і як розрахувати. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://sendpulse.ua/blog/return-on-advertising-spend#:~:text=Що%20таке%20цільова%20окупність%20інвестицій%20у%20рекламу,-Цільовий%20ROAS%20—%20це&text=Допомагає%20визначити%20наскільки%20ефективними%20виявилися,рівня%20рентабельності%20конкретних%20маркетингових%20інструментів.> 3. ROAS: як

порахувати і використовувати в маркетингу. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://profit.store/uk/knowledge-base/roas-yak-porahuvaty-i-vykorystovuvaty-v-marketyngu>

Шкуропат Ю. Р.

Факультет економіки ДНУ ім. Олесь Гончара

Науковий керівник проф., д. е. н. Макаренко Ю. П.

ВПЛИВ МАРКЕТИНГОВОЇ СТРАТЕГІЇ НА УСПІШНІСТЬ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Маркетингова стратегія є невід'ємною частиною існування кожного бізнесу, адже саме маркетингова стратегія визначає його успішність. Її головною задачею є проаналізувати бажання покупців та створити всі умови аби досягти поставлених бізнес-цілей. Маркетингова стратегія важлива, бо вона допомагає адаптувати рекламні повідомлення до потреб клієнтів, допомагає правильно та ефективно розподілити ресурси, визначити аудиторію підприємства. Але загалом можна зазначити, що кожен бізнес по своєму унікальний, тому і стратегії відповідно до цього мають відрізнятися, аби вони мали ефективну дію та результат, що принесе підприємству дохід та успіх у подальшому функціонуванні.

Сучасний світ досить стрімко розвивається, тому підприємства не мають стояти на місці. Бізнеси повинні аналізувати аудиторію на яку вони працюють, мають широко розглядати свою маркетингову стратегію та загалом свій підхід до ведення бізнесу. [1]

Маркетингова стратегія полягає в узгодженні зовнішнього і внутрішнього середовищ його існування. Інструментами реалізації маркетингової стратегії на цьому рівні управління є: створення нового товару, вихід підприємства на нові товарні ринки, вдосконалення організаційної ланки бізнесу, припинення активності на ринках, на яких отримання сталого прибутку є неможливим. Загалом можна сказати що в основі маркетингової стратегії покладені п'ять стратегічних концепцій: вибір засобів маркетингу, вибір цільових ринків,

актуальний час виходу на ці ринки, вибір методів виходу на ринки та виділення конкурентного ринку в рамках загального ринку. Ці концепції визначають правильність маркетингової стратегії.[2]

Найголовнішим завданням при процесі побудови маркетингових стратегій певного бізнесу є визначення головної цілі. Адже вчені говорять про те, що сама сутність маркетингової стратегії як економічної категорії не має певної єдності у підходів та визначень. А це вже в свою чергу суттєво впливає на розгалудженість реалізації стратегії, та загалом на її задачі. Такий вчений як Ф. Котлер вважає, що маркетингова стратегія є логічною та загалом раціональною схемою, і що вона допомагає реалізовувати свої цілі. А Ж. Ламбен стверджував що стратегічний маркетинг це система постійного аналізу потреб та бажань покупців, що в свою чергу надає повне розуміння уподобань споживачів та дозволяє рухатися у правильному напрямку, аби створити товар, який буде цікавий споживачеві, буде задовольняти його потреби та гарантувати конкурентну перевагу серед інших товарів.[3]

Підприємства серйозно сприймають проблеми оптимізації процесу просування їхніх товарів, адже від цього залежить наскільки товар буде успішний на ринку. Неправильна організація збуту може забезпечити погані наслідки, тобто неприхильність споживача, навіть тих компаній, які мають гарні показники виробничого та фінансового потенціалу. Що ще раз доводить важливість маркетингової стратегії. Також важливим аспектом розвитку підприємства є зниження витрат на товари. Маркетингові дослідження допомагають вирішити це питання. Під час аналізу ринку може бути виявлено варіанти для закупівлі дешевшої сировини, також в зниженні витрат допоможе визначення потреб покупців, що дасть чітке розуміння на що мають витратитися кошти, а на що ні. Також зниження витрат, завдяки маркетинговій стратегії, загалом допомагає збільшити відсоток конкурентоспроможності того чи іншого товару. Отже, можемо сказати, що маркетингова стратегія є ключовим інструментом впливу на зростання економічної ефективності функціонування підприємства.[4]

Список використаних джерел:

1. Ю. В. Максимець, О. Л. Кушнір- Маркетингові стратегії підприємства: аналіз, планування та впровадження [Електронний ресурс].- Режим доступу: <https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2024-13-04-04>
- 2 І. В. Ліганенко- МАРКЕТИНГОВА СТРАТЕГІЯ В УПРАВЛІННІ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВА ЗА УМОВИ СТРАТЕГІЧНИХ ЗМІН [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3370>.
3. В. Безсмертна, Я. Ю. Шмунь- Роль та значення маркетингової стратегії на підприємстві за сучасних ринкових економічних умов [Електронний ресурс].- Режим доступу: <https://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/34399/91388.pdf?sequence=2&isAllowed=y>
4. А.Б. Гончаров, С.Ю. Гончарова, Н.Б. Зубенко- ВПЛИВ МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА НА ЕКОНОМІЧНУ ЕФЕКТИВНІСТЬ ЙОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ[Електронний ресурс].-Режим доступу: <https://dspace.nuph.edu.ua/bitstream/123456789/8905/1/2-2010.pdf>

***ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ, АУДИТУ І ОПОДАТКУВАННЯ
ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА В КОНТЕКСТІ
ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ПРАКТИК ТА СВІТОВОГО
ГОСПОДАРСТВА***

Вітценко Л.Р.

Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю.М. Потебні

Запорізького національного університету

Науковий керівник проф., д.е.н. Меліхова Т.О.

**ФІНАНСОВИЙ ОБЛІК ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ В УМОВАХ
ЦИФРОВІЗАЦІЇ ТА ЗМІН ОБЛІКОВИХ СТАНДАРТІВ В УКРАЇНІ**

Фінансовий облік виробничих запасів є важливим елементом фінансової звітності підприємств, що здійснюють виробничу діяльність. В умовах сучасних економічних викликів, зокрема війни, цифровізації та змін облікових стандартів в Україні, облік виробничих запасів набуває особливої актуальності. Війна впливає на ланцюги постачання, здатність підприємств отримувати необхідні матеріали та запчастини, що безпосередньо впливає на точність і ефективність обліку. Зміни в законодавстві та стандартах бухгалтерського обліку, зокрема перехід на міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ), також створюють нові вимоги до відображення запасів в бухгалтерських документах.

Одним із найбільших викликів є забезпечення актуальності та точності даних про наявність і рух запасів у реальному часі, особливо за умов обмеженості ресурсів та нестабільності постачання. Цифрові технології та автоматизація процесів обліку можуть стати потужним інструментом для вирішення цих проблем, оскільки дозволяють знижувати ризики помилок, прискорювати обробку даних та забезпечувати більшу прозорість для всіх зацікавлених сторін.

Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»,

затверджене наказом Міністерства фінансів України № 246 від 2 листопада 1999 року, визначає основи методології формування інформації про запаси в бухгалтерському обліку та її розкриття у фінансовій звітності. Згідно з цим стандартом, запаси – це активи, які:

- утримуються для подальшого продажу в рамках звичайної господарської діяльності;

- знаходяться у процесі виробництва з метою виготовлення продукції для подальшого продажу;

- призначені для споживання під час виробництва товарів, виконання робіт, надання послуг, а також для потреб управління підприємством.

Цифровізація ведення обліку виробничих запасів на підприємствах дозволяє значно покращити ефективність управління запасами, знижуючи ймовірність помилок і підвищуючи прозорість процесів. Існують такі приклади цифровізації обліку виробничих запасів:

1. Сканери штрих-кодів та RFID-технології: Використання сканерів штрих-кодів та RFID (радіочастотної ідентифікації) дозволяє автоматично фіксувати рух запасів на складі. Це допомагає зменшити помилки при інвентаризації та контролі за кількістю та станом товарів.

2. Використання хмарних платформ: Хмарні технології дозволяють зберігати дані про запаси в онлайн-режимі, забезпечуючи доступ до цієї інформації з будь-якої точки.

3. Інтеграція з системами бухгалтерського обліку та фінансів: Впровадження цифрових рішень для обліку запасів дозволяє автоматично синхронізувати дані з фінансовими системами.

Отже, фінансовий облік виробничих запасів є ключовим елементом бухгалтерії на підприємствах, що здійснюють виробничу діяльність, і його ефективність безпосередньо впливає на фінансову стабільність та результативність бізнесу. В умовах постійних економічних викликів, зокрема війни, цифровізація та адаптація облікових стандартів в Україні стають

критичними для забезпечення прозорості та точності обліку запасів. У майбутньому, з розвитком цифрових платформ і вдосконаленням облікових стандартів, облік виробничих запасів має всі шанси стати більш гнучким, адаптивним та інтегрованим в єдину цифрову інфраструктуру країни, що сприятиме покращенню управлінських процесів на підприємствах.

Список використаних джерел:

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text>;
2. Міжнародний стандарт фінансової звітності 2 «Запаси». URL: https://mof.gov.ua/storage/files/IAS-02_ukr_2016.pdf;
3. Особливості обліку виробничих запасів. URL: <https://buklib.net/books/25334/>;
4. Винятинська Л.В., Нижник Т.М. Стандартизація та гармонізація бухгалтерського обліку запасів: порівняльний аспект, *ЕКОНОМІКА І СУСПІЛЬСТВО*. 2018. Вип. 17. С. 635–637.

Воронова А.С.

Факультет економіки ДНУ ім. О. Гончара

Науковий керівник д.е.н, проф. Макаренко Ю.П.

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ УКРАЇНИ

Система оподаткування у розрізі податкової системи, з одного боку, це сукупність податків, зборів, інших обов'язкових платежів до бюджетів і внесків до державних цільових фондів, що справляються в установленому кодексом порядку, а з другого боку, це кровоносна система усіх подальших процесів, які відбуваються в державі.[1] Саме система оподаткування дає нам фінансову можливість для покращення комунікацій, забезпечення інтересів національної безпеки, тощо. Тому вкрай необхідно визначити вади, які мають місце у податковій системі.

Основні проблеми системи сплати податків в Україні на сьогоднішній день пов'язані з:

- недостатньою стабільністю податкового законодавства. Питання частих змін в податкових законах створюють невизначеність для бізнесу та інвесторів;
- високим податковим навантаженням на малий і середній бізнес. Складні

процедури адміністрування податків та велика кількість перевірок обмежують розвиток підприємництва;

- тіньовою економікою – значна частина бізнесу працює в «тіні», що зменшує податкові надходження до бюджету;

- неефективність податкового адміністрування і необхідність цифровізації податкової системи. Корупція, бюрократія, низька довіра до державних інституцій, низький рівень автоматизації перешкоджають ефективному збору податків.

Діапазон проблем, які необхідно вирішувати, приголомшують. Згідно з інформацією, отриманою на підставі аналізу Світового банку, проведеного у 2024 році, на реалізацію податкових вимог український бізнес витрачає 74,4 людинодня і більше ніж 100 тисяч гривень щорічно. Особливо вагомою часткою витрат є діловодство, яке відноситься до податкового обліку і за витратами часу це займає приблизно 45% кількості часів роботи підприємства в цілому.

Аналіз також виявив негаразди у виконанні податкового законодавства. Так, згідно з даними опитаних, організації у своїх податкових звітах показують тільки 61,1% фактичного річного доходу і 52,2% заробітної плати. Це говорить про надвисокий рівень присутності тіньової економіки і спонукає до дієвих заходів щодо детінізації.[2]

В Україні, починаючи з 2022 року розпочалися повсюдні проблеми у підприємств і організацій, які зареєстровані як платники ПДВ. Це було пов'язане з прийняттям змін до Системи моніторингу відповідності податкових накладних критеріям оцінки ступеня ризиків (СМКОР). У 2024 році, згідно інформації Ради бізнес-омбудсмена, має місце найвища кількість скарг на роботу ДПС і належить вона саме порушенням з боку податкових інспекцій у виконанні рішень виконавчої влади стосовно розблокування накладних з ПДВ.[3]

Під кінець 2024 року ситуація в державі погіршилась через прийняття закону про підвищення податків. І не зважаючи на те, що згідно даних Державного казначейства залишки грошових коштів на державних рахунках на початок 2025

року досягли найвищих показників – більше ніж 100 млрд. грн. на єдиному казначейському рахунку і 163 млрд. грн. на валютних рахунках, було введено підвищення військового збору з 1,5% до 5%, впроваджено військовий збір для ФОПів у розмірі 10% від мінімальної заробітної плати, підвищені ставки податку на прибуток для банків і небанківських фінансових установ.[4]

За передбаченнями Міжнародного валютного фонду, доходи від сплати податків в Україні у 2025 році будуть складати 35,6% ВВП, а це для нашої країни є високий показник. Обсягів наданої і майбутньої допомоги від міжнародних партнерів для України вистачить для того, щоб виконати бюджет 2025 року і не проводити підвищення податків. Все це змушує замислитись над існуючою податковою політикою уряду.

Міжнародний валютний фонд у своїй шостій переглянутій програмі «Механізм розширеного фінансування», яка була прийнята 20 грудня 2024 року, наголошує на кількох провідних обов'язках відносно податкової системи. Власне, необхідно змінити спрощену систему оподаткування для того, щоб обмежити зловжиття, відповідно до стандартів ЄС необхідно впровадити звітність для операторів цифрових платформ і посилити захист податкових відомостей.[5]

Список використаних джерел:

1. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
2. Дослідження витрат на дотримання податкового законодавства (податковий комплаєнс) у 2024 році [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://tax.gov.ua/media-tsentr/novini/855790.html>
3. Рада бізнес-ОМБУДСМЕНА, Квартальний звіт III квартал 2024 року [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://boi.org.ua/wp-content/uploads/2024/11/3q-2024-ua-30102024-1.pdf>
4. Прем'єр-міністр: Усі пріоритетні видатки профінансовано, всі соціальні зобов'язання виконано [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/news/premier-ministr-usi-prioritytetni-vydatky-profinansovano-vsi-sotsialni-zoboviazannia-vykonano>
5. International monetary fund [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.imf.org/en/Publications/CR/Issues/2024/12/20/Ukraine-Sixth-Review-Under-the-Extended-Arrangement-Under-the-Extended-Fund-Facility-559954>

Вязьміна В. К.

Факультет економіки ДНУ ім. О. Гончара

Науковий керівник к. е. н., доц. Адонін С. В.

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У СТРАХУВАННІ: ВІД ОЦІНКИ РИЗИКІВ ДО АВТОМАТИЗОВАНИХ ВИПЛАТ

Штучний інтелект (ШІ) революціонує страхову галузь, впливаючи на всі її аспекти, від оцінки ризиків до автоматизованих виплат. Ця технологія дає змогу страховим компаніям обробляти великі обсяги даних для більш точної оцінки ризиків. Наприклад, у страхуванні автомобілів дані про стиль водіння та історію аварій дозволяють встановлювати більш персоналізовані страхові тарифи. Штучний інтелект аналізує інформацію з різних джерел, включаючи соціальні мережі, для більш точної оцінки потенційних небезпек, що сприяє покращенню точності визначення ризиків і тарифів [1][2].

Автоматизація процесів є ще одним важливим напрямком застосування ШІ у страхуванні. ШІ допомагає автоматизувати повторювані завдання, наприклад, обробку заявок та розрахунок премій, що підвищує ефективність і скорочує витрати. Автоматизація процесів також знижує кількість помилок, які виникають через людський фактор. Застосування алгоритмів замість людини може скоротити час та знизити кількість помилок, особливо під час передачі інформації від одного джерела до іншого [3][4].

ШІ дозволяє страховим компаніям пропонувати клієнтам персоналізовані страхові пропозиції, основані на їхніх споживчих звичках та поведінці. Це підвищує рівень задоволеності клієнтів і дозволяє страховим компаніям краще адаптуватися до змін на ринку. Крім того, ШІ застосовується для автоматичного аудиту тисяч відкритих претензій, що дозволяє перейти від традиційної реактивної моделі виплати претензій після збитків до проактивної, превентивної моделі, щоб допомогти клієнтам уникнути збитків [1][4].

Однак разом з цими перевагами виникають нові виклики. Використання ШІ може призвести до помилок у обробці даних, що вимагає додаткових витрат на повторну обробку інформації. Крім того, впровадження ШІ створює нові ризики, які можуть бути неочікуваними для страховиків, наприклад, прямі фінансові збитки через технічні помилки системи. Потрібно розвивати ефективні механізми регулювання використання ШІ для захисту даних клієнтів та запобігання шахрайству [2][3].

У сфері обслуговування клієнтів ШІ широко використовується для створення чат-ботів та віртуальних помічників, які можуть миттєво обробляти звичайні запити клієнтів. Це дає можливість компаніям фокусуватися на вирішенні складніших питань, які потребують більше уваги. Крім того, ШІ застосовується для виявлення шахрайства та підтримки андеррайтингу, що є важливими напрямками розвитку страхової галузі [1][4].

У Європі Єврокомісія ухвалила Акт щодо застосування штучного інтелекту, який офіційно набув чинності 1 серпня 2024 року [9]. Цей акт встановлює конкретні вимоги для використання ШІ залежно від рівня ризику, зокрема, для випадків високого ризику, таких як андеррайтинг для страхування життя та здоров'я, обробка заяв. 2 лютого 2025 року, набули чинності положення, що забороняють використання систем штучного інтелекту, які становлять "неприйнятний ризик" [10]. 2 серпня 2025 року країни-члени ЄС повинні визначити національні органи, відповідальні за нагляд за дотриманням правил щодо штучного інтелекту [9]. 2 серпня 2026 року, більшість положень Акта почнуть застосовуватися [11]. Страхові компанії повинні адаптувати свої процеси управління ризиками та якістю, забезпечуючи нагляд людини для виявлення збоїв та документування розробки й роботи ШІ для доведення відповідності вимогам [7].

Крім того, страхові компанії все активніше впроваджують генеративний ШІ для створення автоматизованих звітів, прогнозів та аналізу ризиків. Генеративні моделі можуть аналізувати великі масиви історичних даних та прогнозувати

можливі сценарії страхових випадків, що дозволяє компаніям ухвалювати обґрунтованіші рішення та знижувати витрати. Це дає змогу швидше адаптувати тарифи та страхові продукти до актуальних змін на ринку.

Ринок генеративного ШІ у сфері страхування продовжує зростати, що свідчить про подальше збільшення його впливу на галузь. Очікується, що у 2025 році все більше страхових компаній використовуватимуть генеративні алгоритми для автоматизації аналізу ризиків, створення персоналізованих пропозицій і покращення обслуговування клієнтів. Це сприятиме розвитку гнучкіших страхових продуктів, адаптованих до конкретних потреб споживачів.

Перспективи ШІ у страхуванні величезні, але разом з ними виникають і серйозні виклики. Одним з найбільших викликів є захист даних клієнтів та запобігання шахрайству. Страхові компанії повинні розвивати надійні системи безпеки для охорони конфіденційних даних клієнтів від несанкціонованого доступу та використання. Крім того, важливо забезпечити прозорість у використанні даних клієнтів і надати їм можливість контролювати, як їхні дані обробляються [6].

Іншим важливим викликом є регулювання використання ШІ. Єврокомісія вже розпочала роботу над законодавством, яке регулюватиме використання ШІ у високоризикових галузях, таких як страхування життя та здоров'я. Страхові компанії повинні бути готовими до цих змін і адаптувати свої процеси відповідно до нових вимог.

Майбутнє страхування з використанням ШІ виглядає перспективним. Страхові компанії будуть продовжувати інвестувати у технології ШІ для покращення досвіду клієнтів, підвищення ефективності процесів та зниження витрат. Страхування переорієнтується від захисту до прогнозування та запобігання ризикам завдяки ШІ. Страхові компанії будуть використовувати дані про поведінку клієнтів та зовнішні фактори для прогнозування можливих збитків і прийняття превентивних заходів. Це дозволить їм краще підготуватися до потенційних ризиків і зменшити кількість страхових випадків.

Список використаних джерел:

1. FORINSURER - [Електронний ресурс] - <https://forinsurer.com/news/23/06/08/42740>
2. Polis ua - [Електронний ресурс] - <https://polis.ua/uk/articles/Zminy-u-sviti-strakhuvanya-yak-shtuchny-intelekt-vplyvaye-na-strakhuvanya>
3. UNIQA - [Електронний ресурс] - <https://uniqa.ua/blog/iskusstvennyy-intellekt-v-strakhovan-ii-chego-zhdai-ot-umnykh-mashin/>
4. Рідна - [Електронний ресурс] - <https://sk-ridna.com.ua/vprovadzheniya-shtuchnogo-intelektu-nabyraye-obertiv-u-strahuvanni/>
5. Малакут - [Електронний ресурс] - <https://sb-malakut.com.ua/3>
6. ЦИФРОВА ЕКОНОМІКА ТА ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА – [Електронний ресурс] - <http://dees.iei.od.ua/index.php/journal/article/view/178>
7. РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЄКТІВ ЕНЕРГЕТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ - [Електронний ресурс] - <https://forinsurer.com/news/23/06/06/42726>
8. ПАРЛАМЕНТ.УА - [Електронний ресурс] - <https://parlament.ua/news/shtuchnij-intelekt-zahopit-svit-v-es-praczuuyut-nad-zakonami-yaki-obmezhat-vikoristannya-shi/>
9. УКРІНФОРМ - [Електронний ресурс] - https://www.ukrinform.ua/rubric-world/3891086-u-evrosouzi-nabuv-cinnosti-persij-u-sviti-zakon-pro-stucnij-intelekt.html?utm_source=chatgpt.com
10. Internetua - [Електронний ресурс] - https://internetua.com/sistemi-shi-z-nepriinyatnim-rizikom-teper-zaboroneni-v-yes?utm_source=ukrnet_news#google_vignette
11. ЄВРОПЕЙСЬКА ПРАВДА - [Електронний ресурс] - <https://www.eurointegration.com.ua/news/2024/08/1/7191323/>

Савченко К.Д.

Факультет економіки ДНУ ім. О. Гончара

Науковий керівник к. е. н., доц. Левкович О.В.

ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ

Упродовж останніх років наша країна знаходиться на етапі переосмислення досягнутих результатів у сфері забезпечення злагодженого функціонування всіх складових податкової системи і пошуку нових ефективних напрямків її вдосконалення. Постає необхідність у досягненні такого рівня функціонування податкової системи, який би гарантував стабільні і достатні доходи бюджету для цілей належного фінансування суспільно необхідних видатків. У вирішенні цього завдання одне з провідних місць належить оподаткуванню доходів фізичних осіб як важливому фінансовому механізму держави.

Податок на доходи фізичних осіб (ПДФО) – загальнодержавний податок, розмір якого перебуває у прямій залежності від величини оподатковуваного

доходу фізичних осіб (як резидентів, так і нерезидентів, які отримують доходи з джерел їх походження в Україні). Даний вид податку на відміну від тих, що стягуються у фіксованій сумі, досить швидко реагує на зміни, що відбуваються в економіці, особливо це стосується кризових явищ. Якщо фізична особа не буде отримувати дохід або його обсяг різко зменшиться, то й коштів до бюджету надійде значно менше.

Податок на доходи фізичних осіб є не лише одним з основних бюджетоутворюючих податків, а й важливим індикатором соціально-економічного становища в країні. Разом з поліпшенням добробуту платників податків – фізичних осіб, розширенням наявної бази оподаткування буде відбуватись збільшення надходжень до бюджету, що дасть змогу проводити активну соціальну політику [1].

Окрім того, надходження від оподаткування доходів фізичних осіб відіграє не останню роль у міжбюджетних відносинах, формуючи дохідну частину як місцевих, так і державного бюджету України. ПДФО виконує важливу регулятивну функцію у суспільстві, значення якої зростає з підвищенням ролі держави, її впливу на формування податкової культури платників.

Така функція податків проявляється у диференціації умов оподаткування з метою сприяння розвитку пріоритетних галузей економіки та підтримки певних категорій населення. Соціально-регулятивна функція ПДФО полягає, насамперед, в наданні пільг з оподаткування доходів окремим групам фізичних осіб.

Даний податок знаходиться у сфері інтересів усіх без винятку верств економічно активного населення країни, тому його значимість важко переоцінити. За допомогою ПДФО вирішуються такі досить складні завдання, як забезпечення достатніх грошових надходжень до бюджетів усіх рівнів; регулювання величини доходів та, відповідно, структури особистого споживання і заощаджень громадян; стимулювання найбільш раціонального

використання одержуваних доходів; допомога найменш захищеним категоріям населення

Особистий прибутковий податок (податок на доходи фізичних осіб) є однією з найдавніших форм фіскального адміністрування доходів громадян, яка нараховує декілька тисячоліть. Однією з найперших згадок вважається введення у 10 р. н.е. китайським імператором Ван Маном податку, який складав 10% доходів майстрів та інших кваліфікованих робітників [2].

В Стародавній Греції справляння податків з вільних громадян наштовхувалося на значну протидію. В Афінах особисті податки асоціювалися з печаткою рабства, тому більшість громадян вважали їх принизливими для себе. Однак, коли виникала потреба у значній кількості коштів, наприклад, для спорудження фортеці, громадських будівель, проведення військових дій, то рада або народні збори міста приймали рішення про процентні відрахування від доходів у вигляді 1/10 або 1/20 частин одержуваного доходу.

Встановлення в Україні єдиної для всіх платників основної ставки на рівні 18% створює ситуацію, за якої частина населення з мінімальним чи середнім рівнями доходів, для яких основним, а часто і єдиним доходом є заробітна плата, сплачують значно більший обсяг податків у структурі власних витрат, ніж заможні верстви населення.

Нерівномірне податкове навантаження, яке призводить до зростання розриву між бідними та багатими, свідчить про необхідність реформування механізму справляння податку з доходів фізичних осіб. Податкову систему країни бажано реформувати таким чином, щоб враховувались одночасно якнайповніше економічні інтереси обох сторін – держави та платників податку з доходів фізичних осіб, а також усувалась зацікавленість останніх в пошуку способів ухилитися від сплати.

Список використаних джерел:

1. Левітс Т. Зарахування ПДФО до місцевих бюджетів в Україні: аналіз стану і перспективи [Електронний ресурс] / Т. Левітас // Децентралізація. –2021. –Режим доступу: <https://decentralization.gov.ua/news/13780>.

Сологуб А.А.

Факультет економіки ДНУ ім. О. Гончара

Науковий керівник к. е. н., доц. Левкович О.В.

ОПОДАТКУВАННЯ ДИВІДЕНДІВ В УКРАЇНІ

Фондовий ринок, акції, дивіденди – у цих поняттях варто розбиратися усім, для кого важливо бути фінансово грамотним. Люди, які хочуть вкласти вільні гроші у розвиток якоїсь компанії, розраховують не лише на повернення цих коштів, а й на певну винагороду за свої інвестиції. Таким бонусом і є дивіденди. Це поняття виникло ще у 17 столітті, коли Голландська Ост-Індська компанія вперше виплатила своїм акціонерам певну компенсацію за вкладені кошти. З того часу інвестування значно трансформувалося, тепер купити акції провідних компаній світу та заробити на дивідендах може будь-хто як самостійно, так і за допомогою спеціалістів – брокерів.

Дивіденди – це частина чистого прибутку компанії, який розподіляється між власниками акцій. Простими словами, дивіденди від акцій – це певна винагорода за інвестування, яку отримує акціонер за результатами роботи компанії.

Як і будь-який дохід, дивіденди підлягають обов'язковому оподаткуванню, яке визначається кількома факторами. Насамперед воно залежить від податкового статусу компанії-емітента та отримувача, а також від резидентства.

Згідно з податковим законодавством України, компанія-емітент є податковим агентом. Це означає, що саме вона нараховує та сплачує податок на дивіденди до бюджету, а також веде облік отриманих дивідендів. Податок на додану вартість на дивіденди не нараховується.

Компанія, яка вирішує виплатити дивіденди своїм акціонерам, зобов'язана попередньо сплатити певну частину податку на прибуток підприємств у вигляді

авансового внеску до державного бюджету. Цей внесок сплачується в розмірі ставки податку на прибуток підприємств, яка на сьогодні становить 18% від суми нарахованих дивідендів.

Сплачений авансовий внесок зменшує зобов'язання з податку на прибуток підприємств за результатами звітного періоду, у якому здійснено виплату дивідендів. Це означає, що компанія може відняти сплачений аванс від суми податку на прибуток, яку вона зобов'язана сплатити за підсумками податкового періоду.

Водночас деякі компанії можуть бути звільнені від обов'язку сплачувати авансовий внесок, наприклад, якщо дивіденди виплачуються коштом прибутку, який був раніше оподаткований в Україні або якщо компанія перебуває на спрощеній системі оподаткування. Також авансовий внесок не сплачується, якщо дивіденди виплачуються на користь державних підприємств.

Варто зазначити, що оподаткування дивідендів, які реінвестуються (тобто не виплачуються акціонерам у грошовому вигляді, а спрямовуються на подальший розвиток компанії), проводиться за тими ж ставками, що і зазвичай.

Якщо дивіденди виплачує товариство, яке є платником єдиного податку і власником якого виступає громадянин України, податок на дивіденди становить 9%. Це ставка податку на пасивні доходи фізичної особи. Також додатково вираховується 1,5% військового збору.

Якщо ж компанія-емітент є платником податку на прибуток підприємства, його дивіденди оподатковуються в розмірі 5%. Військовий збір 1,5% також сплачується.

Зверніть увагу, що податкове законодавство щодо оподаткування дивідендів може змінюватися. Будь-яка невідповідність чинному законодавству на момент сплати податків може понести за собою суттєвий штраф. Тому з питань оподаткування варто звернутися до фахових спеціалістів, котрі проконсультують та нададуть практичні рекомендації згідно з останніми змінами, внесеними до законів України.

Як зазначалося раніше, ставка податку на дивіденди залежить від того, кому вони виплачуються. Якщо акціонер є фізичною особою, то оподаткування проводиться наступним чином:

- Дивіденди за акціями та корпоративними правами, нараховані резидентом України на користь фізичних осіб, обкладаються податком за ставкою 5%.
- Якщо дивіденди нараховуються за акціями або корпоративними правами іноземної компанії, то ставка становить 9%

Важливо визначити особливості оподаткування дивідендів, коли співвласником компанії-емітента є фізична особа-підприємець (ФОП). У випадку виплати дивідендів фізичній особі-акціонеру податки сплачує акціонерне товариство, яке і стягує ПДФО та військовий збір. Те, що ця фізична особа зареєстрована також і як ФОП, не змінює податкового агента, ним залишається компанія-емітент.

Дивіденди, виплачені резидентами України на користь інших юридичних осіб, не підлягають оподаткуванню податком на прибуток підприємств. Винятком є ситуація, коли дивіденди виплачуються в натуральній формі – активами, цінними паперами тощо.

Підприємство, яке виплачує дивіденди іншій юридичній особі, зобов'язане сплатити авансовий внесок з податку на прибуток у розмірі 18% від суми нарахованих дивідендів. Цей внесок сплачується до бюджету та враховується під час визначення зобов'язань з податку на прибуток за відповідний період.

Авансовий внесок має сплачуватися навіть тоді, коли дивіденди є реінвестиціями, тобто поповнюють статутний капітал компанії-емітента. Звільнення від сплати авансового внеску може бути в кількох випадках:

- нарахування дивідендів фізичним особам;
- дивіденди виплачуються з вже оподаткованого прибутку;
- компанія є платником єдиного податку;
- дивіденди виплачуються державній установі.

Що стосується дивідендів, які нараховуються нерезидентам України, то на

них також сплачується ПДФО та обов'язковий військовий збір 1,5%. Податок на дивіденди, які виплачуються нерезидентам, становить 5% від компаній-резидентів і 9% для дивідендів від іноземних компаній.

Якщо ж дивіденди виплачуються юридичній особі-нерезиденту, то утримується податок на репатріацію за ставкою 15% від суми дивідендів. Податок на репатріацію утримується і сплачується компанією-резидентом, яка виплачує дивіденди, безпосередньо до державного бюджету України.

Ставка податку на репатріацію може бути знижена або навіть скасована, якщо між Україною та країною резиденції отримувача дивідендів укладено угоду щодо уникнення подвійного оподаткування. Для застосування пільгової ставки або звільнення від оподаткування нерезидент має надати українській компанії довідку чи виписку про своє податкове резидентство.

Список використаних джерел:

1. Податковий кодекс України.). –Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
2. Закон України «Про Державний бюджет на 2025» –Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4059-20#Text>

Шаповалов О.А.

здобувач ступеня вищої освіти «магістр» спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
Інженерного навчально-наукового інституту ім. Ю. М. Потебні ЗНУ, м. Запоріжжя
Науковий керівник проф., д. е. н. Макаренко А.П.

ОБЛІК ПРИДБАННЯ ТА ВІДПУСКУ МАТЕРІАЛІВ

Для функціонування та роботи підприємств, необхідна наявна кількість засобів та предметів праці. Для забезпечення ресурсами підприємства вступають у правовідносини з іншими суб'єктами господарювання. Такі правовідносини мають бути обов'язково оформлені всіма необхідними документами, види та форми яких залежать від ресурсів, що придбаються.

Методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про запаси і розкриття її у фінансовій звітності визначаються НП(С)БО 9 «Запаси».

Первинними документами з обліку придбання та відпуску матеріалів: прибуткові та видаткові накладні, податкові накладні, акцизні накладні, товаро-транспортні накладні (ТТН), акти виконаних робіт, акти наданих послуг, авансові звіти, прибуткові касові ордери, видаткові касові ордери тощо.

Для узагальнення інформації про наявність і рух належних підприємству запасів сировини і матеріалів (у тому числі сировина й матеріали, які є в дорозі та в переробці), будівельних матеріалів, запасних частин, матеріалів сільськогосподарського призначення, палива, тари й тарних матеріалів, відходів основного виробництва призначено рахунок 20 «Виробничі запаси».

За дебетом рахунку 20 «Виробничі запаси» відображаються надходження запасів на підприємство, їх дооцінка, за кредитом – витрачання на виробництво, переробку, відпуск на сторону, уцінка тощо.

На субрахунку 201 «Сировина й матеріали» відображаються наявність та рух сировини та основних матеріалів, які входять до складу продукції, що виготовляється, або є необхідними компонентами при її виготовленні. На цьому субрахунку ведеться облік основних матеріалів, що використовуються у виробництві, ремонтних роботах, надання послуг. Допоміжні матеріали, які використовуються при виготовленні продукції або для господарських потреб, технічних цілей та сприяння у виробничому процесі, також відображаються на субрахунку 201.

Облік придбання та відпуску матеріалів наведено у таблиці 1.

Таблиця 1

Облік придбання та відпуску матеріалів

Господарська операція	Первинні документи	Дт	Кт	Сума
Надійшли матеріали від постачальника	Прибуткова накладна	201	631	2000,00
ПДВ	Податкова накладна	641	631	400,00

Відпущені матеріали у виробництво	Видаткова накладна	23	201	2000,00
-----------------------------------	--------------------	----	-----	---------

Джерело: складено авторами

Вартість запасів сировини, основних і допоміжних матеріалів, палива, покупних напівфабрикатів і комплектувальних виробів, запасних частин, тари (крім інвентарної), будівельних матеріалів й інших матеріалів, призначених для використання під час нормального операційного циклу відображаються у рядку 1100 статті Балансу «Запаси».

Отже, матеріали займають особливе місце у складі майна підприємства та домінуючі позиції у структурі витрат. Від правильності обліку придбання та відпуску матеріалів залежить забезпечення ресурсами підприємства та стабільність його роботи, а достовірність відображення у бухгалтерському обліку всіх операцій з оприбуткування й витрачання матеріалів та контроль за повним і своєчасним оприбуткуванням, зберіганням та раціональним їх використанням мають забезпечити первинні документи які є основою для здійснення записів у бухгалтерському обліку.

Список використаних джерел

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» від 20.10.1999р. № 246. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text>
2. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій від 30.11.1999 № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text>
3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 07.02.2013 № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>
4. Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку запасів від 10.01.2007 № 2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0002201-07#Text>

Федорова Л.А.

Факультет економіки ДНУ ім. О.Гончара

Науковий керівник доц., к. е. н. Адонін С.В.

ФІНАНСОВЕ ПЛАНУВАННЯ ДЛЯ ПІДПРИЄМЦІВ: ЯК ЕФЕКТИВНО РОЗПОДІЛЯТИ ДОХОДИ

Сучасний фінансовий світ змінюється дуже швидко, тому підприємці постійно стискаються з новими ризиками, викликами та проблемами. Економічна нестабільність, інфляція, конкуренція, політичні та податкові зміни, а також різноманітні кризи впливають на фінансовий стан підприємства. Крім зовнішніх факторів, власники бізнесу стискаються з внутрішніми проблемами: неправильним розподілом доходів, недостатнім фінансовим резервом, непередбаченими інвестиціями. Без грамотного фінансового планування, підприємства можуть втратити стійкість, коштів на розвиток може бути недостатньо, а також можуть виникнути непередбачувані борги або навіть банкрутство.

Щоб уникнути різних проблем, важливо не тільки отримувати прибуток, а ще і якісно ним розпоряджатися. Фінансове планування - основа успішного бізнесу. Воно допомагає власникам бізнесу розподіляти доходи так, щоб вистачало на всі потреби: покриття основних витрат, розвиток бізнесу, створення резервного фонду та інвестування. Це дозволяє уникнути фінансових труднощів та забезпечити стабільний розвиток.

Правильне планування допомагає контролювати витрати та уникати боргів. Коли гроші використовують розумно, бізнес працює ефективніше та має більше можливостей для зростання. Це також дає впевненість у майбутньому та дозволяє приймати обґрунтовані рішення. Завдяки фінансовому плануванню бізнес стає більш стійким до будь-яких змін і викликів. [1]

Планування фінансів дозволяє не тільки уникнути зайвих витрат, а й

раціонально використовувати прибуток. Завдяки чіткому розподілу коштів підприємство може стабільно працювати навіть у складні періоди. Крім того, це дає можливість прогнозувати майбутні витрати та забезпечити фінансову безпеку компанії.

Оскільки кожний підприємець має обов'язкові витрати - оплату оренди, зарплатня працівникам, податки, закупівлю товарів чи сировини, їх важливо враховувати в бюджеті заздалегідь, для того щоб не зіткнутися з тим, що грошей може не вистачити у потрібний момент. Важливо не витратити весь прибуток одразу, частину коштів необхідно відкладати на непередбачувані витрати, наприклад на ремонт обладнання або кризові періоди.

Ефективне планування також включає інвестиції в розвиток. Якщо бізнес не розвивається, з часом він може втратити конкурентоспроможність. Тому частину доходів варто розподіляти та спрямовувати на розширення асортименту, покращенню якості послуг, рекламу чи новітні технології. Підприємці які мають чіткий, сформований фінансовий план, почуваються впевненіше, адже вони знають, що навіть у можливих кризових ситуаціях, їхній бізнес не опиниться у складному становищі. [2]

Фінансове планування - це не просто підрахунок прибутків та витрат, це стратегія, яка допоможе підприємцю керувати своїми коштами так, щоб бізнес залишався стабільним, розвивався та приносив більше прибутку. Воно дозволяє передбачити ризики, оптимізувати витрати та ефективно розподіляти ресурси. Завдяки цьому підприємець має змогу ухвалювати обґрунтовані рішення та досягати довгострокових цілей.

Важливо завжди контролювати грошові потоки, адже власники бізнесу повинні чітко розуміти скільки коштів надходить у підприємство і куди вони витрачаються. Це дозволяє виявити можливі фінансові проблеми, запобігти зайвим витратам і знайти шляхи оптимізації бюджету. Крім того, це допомагає планувати майбутні витрати, уникати боргів і загалом забезпечувати стабільну роботу бізнесу. Якщо постійно відстежувати рух грошей, можна швидше знайти

слабкі місця, вчасно приймати правильні рішення і покращувати фінансовий стан компанії. [3]

Фінансове планування – корисний інструмент який допомагає підприємцям уникати фінансових проблем і розвивати свій бізнес. Коли власник підприємства грамотно керує своїми доходами та витратами, він підтримує організацію у стабільному стані й створює умови для її зростання. Завдяки правильному фінансовому плануванню можна розширювати свою справу, відкривати нові напрями роботи, впроваджувати нові ідеї й бути готовим до будь-яких несподіваних витрат.

Ефективне управління фінансами допомагає підприємцям правильно розподіляти доходи, уникати фінансових труднощів і забезпечувати стабільний розвиток бізнесу. Важливо контролювати витрати, створювати резерви, своєчасно сплачувати податки та раціонально інвестувати. Це підвищує фінансову стабільність та сприяє успіху підприємства.

Список використаних джерел

1. Кондратюк Д. О. Фінансове планування діяльності малих підприємств. 2024. С.7. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://ir.polissiauniver.edu.ua/bitstream/123456789/15654/1/Kondratyuk_DO_KR_072_2024.pdf
2. Кучин А. Фінансове планування діяльності суб'єктів господарювання в умовах воєнного стану. 2023. С. 5- 7. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/50038/1/%d0%9a%d0%a3%d0%a7%d0%98%d0%9d.PDF>
3. Торчук Т. М. Фінансове планування діяльності державних підприємств. 2023.С.10. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://ir.polissiauniver.edu.ua/bitstream/123456789/15155/1/Torchuk_TM_072_2023.pdf